

PROJEKT - Do granic Niepodległej

Rejs wzdłuż morskich granic II Rzeczypospolitej w ramach wojewódzkich obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości.
Zawisza Czarny, 15-18 maja 2018 r.,
Gdynia - Sopot - Hel - Władysławowo - Hel - Gdynia.

Organizator rejsu:

Pomorski Związek Żeglarski

Partner główny:

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

Patronat medialny:

www.zeglarski.info

Zdjęcia - Tomasz Ledemann

INFORMATOR OŚWIATOWY

BIULETYN OŚRODKA DOSKONALENIA NAUCZYCIELI W SŁUPSKU

POMORSKIE DROGI DO NIEPODLEGŁEJ

EDUKACJA MORSKA

W biuletynie m.in.:

- Przepisy prawne, decyzje, zalecenia i wyjaśnienia...
- Informacje o placówkach oświatowych
- Innowacje i poszukiwania w nauczaniu i wychowaniu
- Propozycje doskonalenia nauczycieli
- Informacje o konkursach i olimpiadach dla uczniów
- Recenzje, nowości wydawnicze
- Komunikaty

ODN
SŁUPSK
www.odn.slupsk.pl

INFORMATOR OŚWIATOWY

• Nr 2/18 (182) • Rok XXVIII • KWIECIEŃ – CZERWIEC 2018 r. • ISSN 1505-0904

Bożena Żuk: *Korzystajmy z dziedzictwa i położenia naszego regionu*..... 3

PRZEPISY, ZALECENIA, WYJAŚNIENIA

Komunikaty..... 5

INFORMACJE, OPINIE, PROPOZYCJE

Barbara Borzyszkowska: <i>„Granica” niepodległości – walka o polskość i wolność Ziemi Bytowskiej. Program edukacyjny dla dzieci i młodzieży</i>	6
Barbara Borzyszkowska: <i>Muzeum Szkoły Polskiej w Płotowie – jedyne takie na Pomorzu Środkowym</i>	8
Grażyna Burant: <i>Z przeszłości w przyszłość</i>	9
Maciej Barański: <i>Program Edukacji Morskiej „Łeba Perłą jest Bałtyku” Jak zacząć?</i>	11
Milena Mieczkowska: <i>Program edukacji morskiej w Gdańsku</i>	13
Leopold Naskręt: <i>Współpraca Pomorskiej Szkoły Żeglarstwa i Edukacji Morskiej ze szkołami</i> ..	15
Janusz Frąckowiak: <i>Yacht Club Rewa. Żeglarstwo w Gminie Kosakowo</i>	18
Łukasz Żarna: <i>Przystań Żeglarska w Błotniku</i>	20
Czesław Sikora: <i>Klub Żeglarski WDA Borsk</i>	22
Czesław Sikora, Tomasz Kędzierski: <i>Uczniowski Klub Sportowy Jedyńka Czersk</i>	23
Hanna Kajeta: <i>Uczniowski Klub Żeglarski Lamelka</i>	24

DOSKONALENIE NAUCZYCIELI

Grażyna Przybylak: <i>XIV Pomorskie Forum Edukacji Regionalnej. Wielokulturowe Pomorze „Co nas jednoczy? – drogi do niepodległości”</i>	25
Jerzy Paczkowski: <i>Konferencja: „Edukacja przyrodnicza w szkole podstawowej”</i>	27
Sebastian A. Zdończyk, Irena Czyż: <i>XIII konferencja z cyklu „Zdrowie dzieci i młodzieży”</i>	28
Jerzy Paczkowski: <i>Kongres matematyków w Warszawie</i>	30
Anna Kreft: <i>Jubileusz 50-lecia NOT w Słupsku</i>	31
Joanna Kierul-Cieślak, Renata Kołosowska: <i>Konferencja: Pomorskie Drogi do Niepodległej</i>	32
Irena Czyż: <i>Taniec i fitness w szkolnym wychowaniu fizycznym</i>	33
Agnieszka Brzezińska, Dorota Iwanowicz: <i>Jeśli chcemy zrozumieć dziecko (ucznia), musimy zrozumieć jego wyjątkowość. Nadmorskie inspiracje. Rodzice i nauczyciele sprzymierzeńcami</i>	35

OLIMPIADY, KONKURSY, IMPREZY

Anna Kreft: <i>Pomorska Liga Zadaniowa</i>	36
Maria Pietryka-Małkiewicz, Jolanta Wiśniewska: <i>XXXIV Międzynarodowy Konkurs Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży im. Wandy Chotomskiej</i>	39

Iwona Pożniak: <i>XXII Festiwal Piosenki Marynistycznej „Łajba 2018”</i>	43
Iwona Pożniak: <i>Pro Mari Nostro. Wyróżnienie Ligi Morskiej i Rzecznej dla słupskiego Mechanika</i>	45
Dariusz Kloskowski, Iwona Pożniak: <i>III Pomorski Konkurs o Tytuł Mistrza Nawigacji</i>	46
Beata Trofimowicz: <i>Konkurs „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego”</i>	47
Leopold Naskręt, Iwona Pożniak: <i>Rejs do granic Niepodległej</i>	49
Waldemar Parus: <i>Pucka tradycja zaślubin Polski z morzem</i>	50

KSIAŻKI, CZASOPISMA, MULTIMEDIA

Grażyna Wieczorek: <i>Biblioteka ODN poleca</i>	53
Agata Szklarkowska: <i>Przedział litera(t)cki. Specyfika pomorskich dróg do Niepodległej</i>	54
Agata Marzec: <i>Anna i Agata w swoich „małych ojczyznach”</i>	56
Mariusz Domański: <i>Święto Niepodległości, świętem Naszej Radości</i>	57
Mariusz Domański: <i>Literacki Słupsk. Wydawnictwa wyznaniowe i religijne w Słupsku</i>	58
Dorota Czapiewska: <i>PBW w Słupsku poleca. Wybór nowości książkowych</i>	62
Jolanta Janonis, Magdalena Szczegielniak: <i>Tematyczne zestawienie bibliograficzne na podstawie kartoteki zagadnieniowej PBW w Słupsku: Droga do Niepodległej. Edukacja morska, żeglarstwo</i>	63
Utwory z tomu „Słowo jak witraż duszy”. <i>Wybór wierszy i opowiadań z XXXIV Międzynarodowego Konkursu Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży im. Wandy Chotomskiej, Słupsk 2018, s.: .....</i>	

Pyszne lato

*Pyszne lato, paw olbrzymi,
stojący za parku kratą,
roztoczywszy wachlarz ogona,
który się czernią i fioletem dymi,
spogląda wkoło oczyma płowymi,
wzruszając złotą i błękitną rzęsą.
I z błyszczącego tona
wydaje krzepkie krzyki,
aż drży łopuchów zieleniste mięso,
trzęsą się wielkie serca rumberbaru*

*i jaskry, które wywracają płatki
z miłości skwaru,
i rozśpiewane, więdnące storczyki.
O siądź na moim oknie, przecudowne lato,
niech wtulę mocno głowę w twoje ciepłe pióra
korzennej woni,
na wietrze drżące -
niech żółte słońce
gorącą ręką oczy mi przystoni,
niech się z rozkoszy ma dusza wygina,
jak poskręcany wąs dzikiego wina.*

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska

Korzystajmy z dziedzictwa i położenia naszego regionu

Kolejny numer *Informatora Oświatowego* odajemy w Państwa ręce u progu wakacji i czasu urlopów. Planując wypoczynek warto uwzględnić atuty naszego regionu – już jego sama nazwa wskazuje, jak ważną rolę odgrywa w nim Morze Bałtyckie, cenione za wyjątkowe walory zdrowotne, terapeutyczne i biologiczne. Ponadto, na terenie województwa pomorskiego występuje wiele wartych uwagi zabytków, m.in. charakterystycznych dla dziedzictwa morskiego i rzeczynego. Wśród nich do najpopularniejszych należą: latarnie morskie, zabytkowe jednostki pływające, historyczne porty i stocznie, zabytkowe młyny i elektrownie wodne.

Na dziedzictwo każdego z nas, na dziedzictwo regionu, Polski, Europy czy świata, obok zabytków składa się pamięć o ludziach i minionych wydarzeniach.

Obecny rok w sposób szczególny przybliży ludzi i wydarzenia sprzed 100 lat. Tematyce tej poświęciliśmy: konferencję inauguracyjną program *Pomorskie drogi do Niepodległej*, których kres stanowiły symboliczne zaślubiny odrodzonej Rzeczypospolitej z Bałtykiem oraz *XIV Pomorskie Forum Edukacji Regionalnej*. W *Informatorze Oświatowym* znajduje się cykl artykułów, zawierających relacje z lokalnych wydarzeń sprzed stu lat; upowszechniających dorobek ludzi, którzy przyczynili się do włączenia Pomorza w granice Polski; promujących działania edukacyjne, upamiętniające lokalne i regionalne dziedzictwo czasów rodzącej się wolności, integracji narodowej oraz kształtujące przyszłość Pomorzan.

Perspektywę rozwoju społeczeństwa Pomorza, zintegrowanego wokół naturalnego położenia regionu, ukazują teksty związane z *Pomorskim Programem Edukacji Morskiej*. Ich autorzy dzielą się doświadczeniami w zakresie integracji treści kształcenia w trakcie lekcji dowolnego przedmiotu wokół tematyki morsko-żeglarskiej, organizacji zajęć pozalekcyjnych, rozwijających umiejętności żeglarskie, zajęć wioślarskich i rejsów dla młodzieży, zdobywania sprawności oraz patentów żeglarskich, realizacji nauczania zawodów związanych z gospodarką morską.

Żyjemy w województwie, które jest jednym z najbardziej zróżnicowanych regionów w kraju pod względem etnograficznym. Wpłynęła na to migracja we-

wnętrzną rdzennej ludności Pomorza (Kaszubów, Kociewiaków i Powiślan) napływ mieszkańców, który miał miejsce po II wojnie światowej oraz współczesne przemieszczenia, powodowane czynnikami ekonomicznymi czy społecznymi.

Różnorodność stanowi fundament wspólnej przyszłości Pomorzan i czyni nasz region atrakcyjnym pod wieloma względami. Zatem korzystajmy z dziedzictwa jego mieszkańców, szczególnego położenia geograficznego i walorów otaczającej nas przyrody.

*Z okazji zakończenia roku szkolnego 2017/2018
składam Państwu
najszerzej podziękowania
za całoroczną współpracę
z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli
w Słupsku.*

*Życzę wspaniałych, słonecznych
i bezpiecznych wakacji, interesujących podróży
pełnych fantastycznych przeżyć
i niezapomnianych wrażeń.*

*Niech nadchodzące lato będzie dla Państwa
czasem radości i spokojnego wypoczynku,
który pozwoli znaleźć wytchnienie
od codziennych zawodowych obowiązków.*

Bożena Żuk
dyrektor

Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli
w Słupsku
wraz ze współpracownikami

Komunikaty

Nowe wzory świadectw, arkuszy ocen i e-legitymacje – rozporządzenie weszło w życie

Wzory e-legitymacji, świadectw szkolnych i arkuszy ocen zawiera rozporządzenie w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, które weszło już w życie. Pełna treść rozporządzenia dostępna jest w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia, już od września 2018 r., szkoły będą mogły wydawać uczniom i słuchaczom, a także niepełnosprawnym dzieciom w przedszkolach – odpowiednio legitymacje szkolne oraz legitymacje przedszkolne w postaci papierowej (jak dotychczas) lub e-legitymacji szkolnych lub e-legitymacji przedszkolnych.

Możliwość wprowadzenia e-legitymacji to odpowiedź na oczekiwania zarówno uczniów, ich rodziców, jak i dyrektorów szkół oraz samorządów. Nowa e-legitymacja daje wiele możliwości. Na rewersie jej wzoru znalazło się pole umożliwiające nadruk – w procesie personalizacji karty – numeru układu elektronicznego oraz kodu kreskowego. Możliwe będzie również kodowanie na e-legitymacji dodatkowych usług, wynikających z działalności statutowej szkoły oraz ulg związanych z przejazdami środkami publicznego transportu. O rodzaju usług kodowanych na e-legitymacji szkolnej będzie decydował dyrektor szkoły za zgodą rodziców lub pełnoletnich uczniów.

Więcej na: <https://men.gov.pl>

List Minister Edukacji Narodowej do rodziców o rekrutacji na rok szkolny 2019/2020

Minister Anna Zalewska skierowała do rodziców i opiekunów uczniów klas VII szkoły podstawowej oraz klas II gimnazjum list dotyczący rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i klas szkół ponadgimnazjalnych na rok szkolny 2019/2020.

Szefowa MEN podkreśliła, że w związku z wprowadzaniem kolejnych etapów reformy edukacji, na rok szkolny 2019/2020, o przyjęcie do szkół ponadpodstawowych i klas szkół ponadgimnazjalnych będą ubiegali się pierwsi absolwenci 8-letniej szkoły podstawowej oraz ostatniej klasy gimnazjum.

Minister Anna Zalewska zaznaczyła w liście, że postępowania rekrutacyjne dla tych dwóch grup uczniów zostaną przeprowadzone oddzielnie, według odrębnych

kryteriów rekrutacyjnych. Minister Edukacji przypominała, że absolwenci szkoły podstawowej i gimnazjum nie będą rywalizowali ze sobą o te same miejsca. Będą oni ubiegać się o przyjęcie do innych typów szkół.

Uczniowie kończący VIII klasę szkoły podstawowej mogą zostać przyjęci do 4-letniego liceum ogólnokształcącego, 5-letniego technikum lub 3-letniej branżowej szkoły I stopnia. Z kolei absolwenci ostatniej klasy gimnazjum będą mogli ubiegać się o miejsce w 3-letnim liceum ogólnokształcącym, 4-letnim technikum lub w 3-letniej branżowej szkole I stopnia.

Obie te grupy zrealizują odrębne programy nauczania.

Szkoły i samorządy przygotowują się do rekrutacji na rok szkolny 2019/2020. Jak wynika z analizy przeprowadzonej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, zwiększenie liczby klas I nie spowoduje istotnych problemów związanych z zapewnieniem odpowiedniej liczby sal lekcyjnych.

Więcej na: <https://men.gov.pl>

Uczeń z niepełnosprawnością – prawo do indywidualnych zajęć organizowanych w szkole

Ministerstwo Edukacji Narodowej przypomina, że każdy uczeń z niepełnosprawnością, posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jeśli takie są jego potrzeby, ma prawo do indywidualnych zajęć organizowanych w szkole.

Zajęcia te organizowane są na podstawie § 6 ust. 1 pkt. 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym <http://dziennikustaw.gov.pl/du/2017/1578/1>

Aby zorganizować indywidualne zajęcia w szkole dla ucznia z niepełnosprawnością, nie jest potrzebna zmiana orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, ani orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania.

Więcej na: <https://men.gov.pl/>

Blog o bezpieczeństwie w sieci Nowa inicjatywa Akademii NASK

Warto zajrzeć na bloga poświęconego bezpieczeństwu w sieci, który zawiera raporty z najnowszych badań, porady ekspertów związane ze światem internetu,

wywiady z interesującymi ludźmi – specjalistami i praktykami. Bloga firmują ekspertki Akademii NASK – Anna Borkowska i Marta Witkowska. Na początek: badanie „Nastolatki 3.0” – dowiedzmy się, czego młodzi Polacy szukają w sieci i dlaczego tak trudno odebrać ich od smartfonów.

Więcej pod adresem: <https://akademia.nask.pl/blog.html>

Unia Europejska zwiększy budżet na program Erasmus+

W projekcie budżetu UE na lata 2021-2027 przedstawionym przez Komisję Europejską zaplanowano ponad dwukrotny wzrost wydatków na program Erasmus+ – UE przeznaczy na ten cel 30 mld euro.

Dwukrotne zwiększenie środków na program Erasmus+ jest równoznaczne z możliwością podwojenia liczby samych beneficjentów programu. Szczegółowa oferta merytoryczna nowej perspektywy będzie znana za ok. pół roku. Jednak już dzisiaj wiadomo, że w projekcie komisja zaproponowała zwiększenie dofinansowanie m.in. inwestycji w takich obszarach jak badania naukowe i innowacje, młodzież czy gospodarka cyfrowa, które zwrócą się w przyszłości w postaci zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa.

Więcej na: <http://erasmusplus.org.pl/>

Wybrano Regionalne Punkty Informacyjne programu Erasmus+

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Narodowa Agencja Programu Erasmus+, wybrała instytucje, które będą pełnić funkcję Regionalnych Punktów Informacyjnych. Będzie w nich można uzyskać informację na temat największego i najpopularniejszego unijnego programu edukacyjnego.

W drodze przeprowadzonego konkursu wybrano 13 instytucji, które będą reprezentować Narodową Agencję Programu Erasmus+ w swoim środowisku lokalnym. Głównym zadaniem RPI będzie promocja programu poprzez udzielanie informacji na temat zarządzanych przez FRSE programów, organizację spotkań informacyjnych w regionach oraz współpracę z mediami. **Rolę Regionalnego Punktu Informacyjnego programu Erasmus+ w województwo pomorskim będzie pełnić Ośrodek Doskonalenie Nauczycieli w Słupsku.** Regionalne Punkty Informacyjne (RPI) powołane zostały z inicjatywy Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji – Narodowej Agencji Programu Erasmus+.

Więcej informacji o działalności RPI: <http://erasmusplus.org.pl/punktyregionalne/>

Baza Narzędzi Dydaktycznych

Instytut Badań Edukacyjnych proponuje zbiór dobrych praktyk. Celem funkcjonowania Bazy Dobrych Praktyk – w tym Bazy Narzędzi Edukacyjnych jest wsparcie nauczycieli, którzy dokładają starań, by nauka w szkole była coraz ciekawsza. Wyniki niedawnych badań wskazują na to, że młodzi ludzie chodzą dziś chętniej do szkoły niż pięć lat temu. Nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego skłania do odchodzenia od nauki pamięciowej, „uczenia pod testy”, powtarzania algorytmów i „zakuwania dat”. IBE chce promować zawarte w nowym podejściu programowym uczenie krytycznego myślenia na zajęciach z historii i języka polskiego, rozumowania na matematyce i przedmiotach przyrodniczych.

Baza Dobrych Praktyk to zbiór sprawdzonych pomysłów oraz zestawów zadań z języka polskiego, historii, matematyki, biologii, chemii, fizyki, geografii i wiedzy o społeczeństwie, które mogą być przydatne na zajęciach z tych przedmiotów. Gdzie to konieczne, do zadań dodatkowe zostały omówienia. Na pewno mogą one służyć jako źródło inspiracji nie tylko dla nauczycieli, ale także dla uczniów, studentów poszczególnych dyscyplin oraz rodziców, pragnących lepszej edukacji dla swoich dzieci, bardziej dla nich atrakcyjnej, rozbudzającej wyobraźnię i umiejętność samodzielnego myślenia. IBE zapraszamy do współpracy wszystkich entuzjastów edukacji w celu bogacenia zasobów Bazy.

Więcej na: <http://bdp.ibe.edu.pl/>

BEZPIECZNE WAKACJE 2018!

Celem ogólnopolskiej akcji Bezpieczne Wakacje jest zwiększenie poziomu bezpieczeństwa spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i dorosłych.

Cel zostanie osiągnięty poprzez promowanie bezpiecznych zachowań we współpracy z instytucjami realizującymi funkcje publiczne oraz za pomocą internetu i innych mediów. Akcja adresowana jest do dzieci, młodzieży i dorosłych oraz instytucji publicznych takich jak gminy, szkoły, przedszkola, ośrodki i centra kultury, sportu i rekreacji, biblioteki, ośrodki pomocy społecznej i inne. Akcja trwa od 1 czerwca do 30 września 2018 r.

Więcej na: <https://bezpiecznewakacje.pl/>

I.P.

„Granica” niepodległości

– walka o polskość i wolność Ziemi Bytowskiej

Program edukacyjny dla dzieci i młodzieży

Kłeska wszystkich zaborców w I wojnie światowej stworzyła szansę na odrodzenie Polski. Wskreszenie wolnej i niepodległej Ojczyzny stało się faktem. Niestety nie dla wszystkich. Kaszubi bytowscy i mieszkający w regionie Bytowa Polacy jeszcze przez ponad 20 kolejnych lat musieli zabiegać o powrót w granice Polski. 100. rocznica odzyskania przez nasz kraj niepodległości jest doskonałą okazją, by ten fragment historii lokalnej, często mało znany starszemu i młodszemu pokoleniu, przybliżyć.

Program „Granica niepodległości” przygotowany przez Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie jest głosem wołającym „pamiętamy i zapomnieć nie pozwolimy”. Choć Bytów i okolice na mocy Traktatu Wersalskiego nie wróciły w granice „Niepodległej”, nie oznaczało to, że mieszkający tutaj Polacy zaniechali o to starań. W kilkunastu niewielkich wsiach wokół Bytowa powstały swoiste ośrodki polskość. Jednym z nich było Płotowo.

To tutaj od lat mieszkał znamienity szlachecki ród Styp-Rekowskich, to tutaj nestor rodu Jan wspólnie z Bernardem Werrą już jesienią 1918 r. zaczęli obmyślać „plan” powrotu Ziemi Bytowskiej do Polski. Ten drugi wytypowany został przez miejscową społeczność na delegata grudniowego Polskiego Sejmu Dzielnicowego w Poznaniu. Za swoje „konszachty” z nową Polską, B. Werra został aresztowany przez władze niemieckie i skazany na dziewięć tygodni aresztu w Słupsku.

Kilkutygodniowe więzienie nie było jednak w stanie zgasić jego zapału i chęci walki o polskość. Razem z innymi działaczami polonijnymi z Kłęczna (Antonim Szroederem), ks. Robertem Pluto-Prądyńskim z Ugoszczy, Janem Styp-Rekowskim z Płotowa i kilkuset innymi rolnikami, rzemieślnikami, urzędnikami, nauczycielami, handlowcami, zredagował manifest Kaszubów, z którym wspólnie udali się w maju 1920 r. do Bytowa, by zaprotestować przeciw działaniom Międzynarodowej Komisji Granicznej. W przygotowanej przez polskich działaczy deklaracji czytamy: *My niżej podpisani jesteśmy Polakami. Nasi ojcowie również byli Polakami i żyli od niepamiętnych czasów w tym regionie, który należał do Polski. Chcemy wraz z naszymi braćmi należeć do Polski. Parafia Ugoska (Bernsdorf), Niezabyszewska (Damsdorf) i okoliczne wsie są tylko polskimi. Niemcy tu żyjący to zgermanizowani Polacy lub przybysze (przeniesieni urzędnicy)¹.*

Działalność miejscowych patriotów nie zakończyła się tą jedną manifestacją. Zabiegali o zachowanie polskość nawet w momencie, kiedy już wiadomo było, iż nie ma szans na przesunięcie granicy na polską korzyść. Zakładali towarzystwa, związki itp. Wszystkie te organizacje miały jeden cel – krzewić i umacniać polskość wśród miejscowej ludności. To dzięki staraniom B. Werry i J. Styp-Rekowskiego w małym Płotowie otwarto w 1929 r. pierwszą na Ziemi Bytowskiej szkołę polską.

Oczywiście historia tego regionu sprzed 100 lat to nie tylko Płotowo i okolice, to również odważne posunięcia mieszkańców Borowego Młyna, księdza Bernarda Gończy, którzy doprowadzili do tzw. „wojny palikowej”. Gdy na początku lutego 1920 roku w Konarzynach i Borowym Młynie pojawił się oddział polskich żołnierzy, Kaszubi poczuli się ośmieleni i zaczęli głośno wyrażać swój sprzeciw przeciwko wcześniejszej polityce niemieckiej. Po entuzjastycznym powitaniu wojska, tłum przekroczył zaplanowaną granicę polsko-niemiecką. Polscy żołnierze podobno stracili orientację i dali się powieść tłumowi do sąsiedniej wioski Wierzchociny na terytorium Niemiec. Tam podobno aresztowali Niemców z Grenzschutzu i zamknęli w karczmie. 16 lutego rano geodeci przystąpili do wytyczania nowej granicy. Zgodnie z linią wyznaczoną przez komisję międzynarodową. I wtedy nastąpiło apogeum. Ku mierniczym i asekurującym ich z obu stron żołnierzom polskim i niemieckim ruszył pochód miejscowych. Do wystąpienia nawoływał ich ksiądz Bernard Gończa, od 1913 r. proboszcz parafii w Borowym Młynie. Po wsiach były porozlepiane plakaty. Według niektórych relacji, Kaszubi szli na wojsko z kościelnymi chorągwiemi, jak podczas procesji. Broni nie mieli. Gdy żołnierze ich odpędzali, tylko odkrzykiwali im w obu językach. Żołnierze, zarówno niemieccy, jak i polscy, czuli się związani rozkazami. Polski oficer wydał swoim polecenie, aby Kaszubów odstraszyli salwami strzałów ostrzegawczych. Józef Spiczak Brzeziński z Upiłki, do niedawna żołnierz cesarskiej armii, który 12 października 1918 r. stracił we Francji rękę, tłumaczył oficerowi, że po drugiej stronie wyznaczonej linii leży większa część pól, łąk i lasy prywatne mieszkańców, które dla wielu rodzin stanowią jedyne źródło utrzymania. Polski oficer powtarzał, że ma rozkaz. Na to

Brzeziński miał powiedzieć: – *Ja też w 1914 roku dostałem rozkaz od cesarza zajęcia Paryża. Do tej pory go nie wykonałem...*

Było niebezpiecznie, bo oficer szarpał się i faktycznie chciał strzelać, ale nawet jego żołnierze nie byli do tego przygotowani. Kaszubscy rolnicy w końcu powyrwali z ziemi paliki białe przez mierniczych. Nikt nie wystrzelił. Geodeci skapitulowali i odjechali. Ostatecznie po kilku miesiącach do Borowego Młyna przyjechał pewien francuski generał i kilku innych członków komisji. Wtedy właśnie, w połowie 1920 roku, przyłączono do Polski tereny na zachód od Borowego Młyna i Konarzyn².

Takich ostoi polskości było na Ziemi Bytowskiej wiele, niestety wiedza na temat tamtych zdarzeń jest niewielka. Stąd Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie opracowało specjalny program edukacyjny „**Granica**” **niepodległości**, który młodym mieszkańcom ma pomóc poznać dzieje swojej „małej Ojczyzny”, a tym starszym je odświeżyć. Placówka na początku roku zaproponowała miejscowym szkołom udział w warsztatach, lekcjach muzealnych, darmowym zwiedzaniu ekspozycji, wykładach z naukowcami, a także badaniach terenowych, których efektem ma być opracowanie monografii, przedstawiającej wspomnienia mieszkańców Ziemi Bytowskiej. Propozycja ta spotkała się ze sporym zainteresowaniem. Chęć udziału w spotkaniach zadeklarowało 13 szkół (podstawowe, gimnazja i ponadpodstawowe oraz młodzież niepełnosprawna ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego). Do tej pory ze spotkań i warsztatów skorzystało blisko 500 uczniów w wieku 7-19 lat, drugie tyle zaplanowanych jest na maj i czerwiec.

Kolejnym działaniem w ramach programu była zaplanowana na 16 maja *Inscenizacja „Marszu na Bytów”*

z 1920 r. W historii tzw. *marsz na Bytów* dał się zapamiętać jako niezwykle ważne wydarzenie, w trakcie którego Kaszubi – Polacy zmanifestowali swoją przynależność do polskich korzeni. Nauczyciele z bytowskich szkół również na tę propozycję zareagowali bardzo otwarcie. Marsz ma na celu upamiętnienie polskich działaczy sprzed 100 lat, działających na Ziemi Bytowskiej. Kolorowy korowód, niosących flagi narodowe, flagi kaszubskie uzupełniały osoby poprzebierane w stroje z epoki. Część uczniów niosła znak Rodła (znak Związku Polaków w Niemczech), a także wypisane na tablicach *5 Prawd Polaków* oraz wydrukowane wizerunki kaszubskich działaczy: B. Werry, J. Styp-Rekowskiego, A. Szroedera i innych.

Obecnie 14 uczniów przeprowadza już samodzielnie badania terenowe, mające na celu zebranie wspomnień z Ziemi Bytowskiej. Na bieżąco dzielą się swoimi uwagami i spostrzeżeniami z nauczycielami i pracownikami muzeum. Już dziś możemy powiedzieć, że chęć poznania swojego rodzinnego gniazda została w uczniach rozpalona. Teraz tylko my, jako pracownicy muzeum i nauczyciele, musimy podtrzymywać ten ogień.

Barbara Borzyszkowska
Muzeum Zachodniokaszubskie
w Bytowie

PRZYPISY:

¹Dokument znajduje się w Archiwum Państwowym w Szczecinie, Naczelne Prezydium Prowincji Pomorskiej, sygn. 3573

²Z relacji Zbigniewa Talewskiego, kaszubskiego regionalisty, który stworzył termin wojna palikowa.

Muzeum Szkoły Polskiej w Płotowie – jedyne takie na Pomorzu Środkowym

Kiedy w latach 1918-1919 odradzało się państwo polskie i ważyły się sprawy przebiegu nowych granic, Kaszubi Bytowscy podjęli starania o włączenie Ziemi Bytowskiej do Polski. Jednak w obliczu problemów z granicą wschodnią starania te nie przyniosły pożądanych skutków. W związku z tym, czujący się Polakami Kaszubi zostali oddzieleni od Ojczyzny i stali się obywatelami niemieckimi.

Jednak już w połowie 1919 r. powstał Komitet Narodowy Polaków na Obczyźnie, a w 1922 r. odbył się w Berlinie zjazd organizacyjny Związku Polaków w Niemczech. Powiat bytowski wszedł początkowo w skład II Dzielnicy Związku Polaków w Niemczech z siedzibą w Berlinie, jednakże niebawem utworzono V Dzielnicę, obejmującą obszar Pogranicza wielkopolsko-pomorskiego oraz Kaszuby.

Działalność kaszubskich patriotów, zmierzająca do zachowania polskiej tożsamości, przybierała wiele form. Powstawały koła zainteresowań, towarzystwa sportowe i śpiewacze, starano się propagować czytelnictwo w języku polskim. Bardzo ważnym było uruchomienie szkół, w których Kaszubi mogliby uczyć swoje dzieci języka polskiego.

Starania o polskie szkoły nie były proste, ale zakończyły się powodzeniem. Na Ziemi Bytowskiej powstały cztery placówki dla polskiej mniejszości narodowej w Niemczech: w Płotowie, Osławie Dąbrowie, Ugoszczy i Rabacinie.

Pierwsza z nich – płotowska – swoją działalność rozpoczęła już w lipcu 1929 r. Sala lekcyjna mieściła się w niemieckim budynku szkoły. W jednej izbie uczyły się dzieci polskie, a w drugiej niemieckie. Do szkoły zaczęło uczęszczać ponad 30 uczniów w wieku 8-14 lat z Płotowa i najbliższej okolicy. Nauczyciel Stanisław Ledóchowski przyjechał z Wielkopolski. Jak wspominała jedna

z uczennic, Helena Borzyszkowska z domu Werra, był to człowiek wszechstronnie wykształcony: *Uczył nas matematyki, polskiego, ale też historii, geografii, rysunku i muzyki. To dzięki niemu w tamtym czasie powstał w Płotowie zespół mandolinistów.*

Niestety po kilku miesiącach funkcjonowania strona niemiecka wypowiedziała umowę najmu i zajęcia dla polskich dzieci przeniesiono do prywatnego domu Werrów. Mieszkańcy Płotowa rozpoczęli jednak starania o budowę własnego budynku szkoły. Drewnianą konstrukcję wznoszono własnym sumptem. Niestety zanim ukończono jej budowę, w 1932 r. po aresztowaniu Jana Bauera, działacza polonijnego, cofnięto pozwolenie na pracę S. Ledóchowskiemu. Jak wspominała H. Borzyszkowska, uczniom bardzo trudno było rozstać się ze swoim nauczycielem: *Odprowadziliśmy go, aż do granicy w ciszy i skupieniu. Rodzice szli razem z nami. Nie jednemu łza z oka poleciała.*

Na Ziemi Bytowskiej w tamtym okresie jedynie szkoła w Ugoszczy przetrwała do września 1939 r. Pozostałe, w wyniku represji, zostały zamknięte po zaledwie paru latach działalności. Cały okres międzywojenny cechowały prześladowania polskich patriotów na Ziemi Bytowskiej. Wielu z nich zostało później zgładzonych w hitlerowskich obozach koncentracyjnych.

W miejscowości Płotowo, gdzie w latach 1929-1932 działała polska szkoła, znajduje się dziś muzeum, które jest oddziałem Muzeum Zachodniokaszubskiego w Bytowie. Placówkę otwarto tu w 1979 r., jako nowy oddział Muzeum Zachodniokaszubskiego w Bytowie. W muzeum znajdują się dwie sale wystawowe. W jednej zrekonstruowano klasę lekcyjną z lat 20-tych XX wieku. Druga przedstawia działalność Związku Polaków w Niemczech, jego powstanie i organizację oraz sylwetki zasłużonych działaczy. Ekspozycja przy pomocy zgromadzonych w gablotach dokumentów oraz plansz poglądowych i fotografii przedstawia starania miejscowej ludności o przyłączenie Pogranicza i Kaszub do Polski, szkolnictwo polskie, jego formy organizacyjne i zakres oddziaływania oraz stosunek pruskich władz administracyjnych do przejawów odradzania się życia polskiego w rejonie Pogranicza i Kaszub.

Muzeum w Płotowie można zwiedzać przez cały rok, przewodnik udostępniający sale muzealne mieszka na miejscu w budynku szkolnym. Wstęp do obiektu jest bezpłatny.

Aby dotrzeć do Muzeum Szkoły Polskiej, należy udać się z Bytowa szosą w kierunku Chojnic i przed miejscowością Rekowo skręcić w prawo. Do Płotowa można również dotrzeć przez wieś Niezabyszewo, położoną na trasie Bytów – Miastko. Płotowo znajduje się 15 km od Bytowa.

Barbara Borzyszkowska
Muzeum Zachodniokaszubskie
w Bytowie

Z przeszłości w przyszłość

Borowy Młyn to niewielka miejscowość na Gochach, położona w środku trójkąta, który stanowią trzy miasta: Bytów, Chojnice, Miastko. Sołectwo Borowy Młyn liczy niespełna 1000 mieszkańców.

Malownicza wieś, położona wśród lasów, jezior i pachnących pól, należy do Kaszub. Kaszubi mieszkają tu z dziada pradziada, więc tradycja, zwyczaje przeniesione są z pokolenia na pokolenie.

Szkoła stanowi ważny ośrodek kultury w rejonie. Pielęgnowuje bogatą historię małej ojczyzny.

W skład Zespołu Szkół w Borowym Młynie wchodzi: przedszkole, szkoła podstawowa i gimnazjum. Patronem placówki jest ksiądz Bernard Gończa, który wstąpił się w patriotycznych działaniach w 1920 roku.

Borowianie potrafią zintegrować się w przeróżnych działaniach. Efektem jednego z nich jest powstanie Kalwarii, którą z inicjatywy obecnego księdza proboszcza wykonali mieszkańcy naszej miejscowości.

Przodkowie zintegrowali się również w 1920 roku. Pod wodzą ówczesnego księdza proboszcza zbojkotowali wytyczoną traktatem wersalskim granicę polsko-niemiecką, wielokrotnie przestawiając słupki graniczne tak, aby Gochy znalazły się po stronie Polski.

Aby uczcić pamięć o „Wojnie palikowej”, z inicjatywy prezesa fundacji „Naji Goche”, pana Zbyszka Tallewskiego, powstała Strażnica Tradycji i Patriotyzmu im. Bohaterskich Gochów p.w. Chrystusa Obrońcy, którą opiekują się uczniowie szkoły. Corocznie, ok. 16 lutego rozpoczynają się tutaj obchody DNIA SZKOŁY. Podczas uroczystego patriotycznego apelu wspomniane są bohaterskie czyny naszych przodków.

Już od najmłodszych lat ukazuje się dzieciom bogactwo historii i kultury naszej miejscowości. Pamiętamy również o ofiarach II Wojny Światowej z naszych terenów.

Dbamy o miejsca pamięci narodowej. Wpajamy uczniom, jak ważne jest chronić od zapomnienia bohaterskie czyny naszych przodków. Ich pradziadków, dziadków, członków najbliższej rodziny, o których słyszą w domach rodzinnych na co dzień. Szkoła budzi wspomnienia, przywołuje do oddania honoru oraz ocala od zapomnienia historię naszej małej ojczyzny, która jest bardzo ważna, bo nasza, swojska i bardzo bliska.

To właśnie jest przejście „Z przeszłości w przyszłość”. Żyjemy w teraźniejszości, ale to właśnie przeszłość miała wpływ na to, kim jesteśmy, gdzie żyjemy, co robimy, dzięki komu tak żyjemy. To właśnie mają

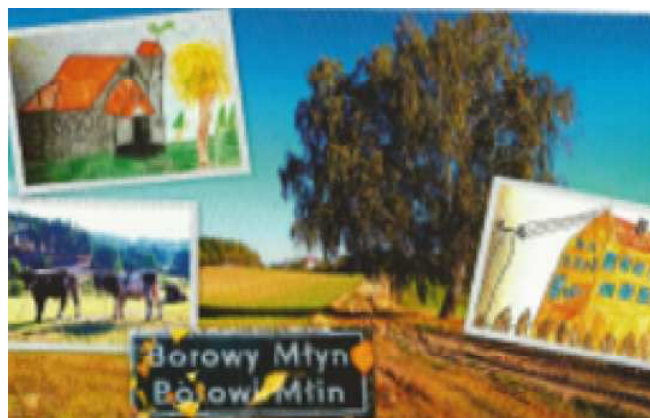

Strażnica Tradycji i Patriotyzmu im. Bohaterskich Gochów p.w. Chrystusa Obrońcy nad jeziorem Gwiazda

zrozumieć nasze dzieci. Swoje pochodzenie, mają być dumni ze swojej małej ojczyzny. Mają działać dzisiaj tak, aby w przyszłości potrafili opowiedzieć swoim dzieciom historię, przekazać przywiązanie do swojego miejsca.

Mają być dumni z każdego, najmniejszego cudu. Tablica na szkole, w Strażnicy doskonale im o tym przypomina. „Tu była jest i będzie Polska” – przeszłość, teraźniejszość, przyszłość.

Aby utrwaliły się uczniom treści patriotyczne, aby chętnie uczestniczyły w uroczystościach i zajęciach języka kaszubskiego, organizujemy konkursy, staramy się urozmaicać lekcje kaszubskiego. Zorganizowaliśmy konkurs na widokówkę i pocztówkę „**Bórowi Młin piérwi i dzysdnia**”, który cieszył się ogromnym zainteresowaniem. Uczniowie wraz z członkami rodzin poszperali w swoich archiwach domowych i powstały piękne pamiątki, które rozprowadzaliśmy wśród gości naszej miejscowości.

Pocztówki wykonane przez uczniów w ramach konkursu „Bórowi Młin piérwi i dzysdnia”

Dowodem na to, że nasze działania przynoszą efekty są wykonane przez uczniów prace, które ukazują różne dziedziny życia kaszubskiego.

Prace wykonane przez uczniów na lekcjach języka kaszubskiego

Uczniowie chętnie prezentują swoje talenty również podczas uroczystości. Corocznie, w pierwszą niedzielę sierpnia odbywa się u nas biesiada kaszubska. Obok Gminy, Szkoła jest jej głównym organizatorem. Nasze nauczycielki ją prowadzą, przygotowują część artystyczną oraz konkursy

Występy uczniów podczas Biesiady Kaszubskiej

Rola nauczycieli w tych działaniach jest ogromna. Z powołaniem wykonują swoje obowiązki, działają społecznie, włączają w te działania uczniów, rodziców. W ramach zajęć języka kaszubskiego odbywają się warsztaty kulinarne, biwaki, podczas których uczniowie poznają pracę z najbliższego otoczenia: pieczenie chleba, wyrabianie masła, wędzenie ryb, wyplatanie koszy, haftowanie, szycie. Naszym uczniom podobają się te działania, bo chcą działać, doświadczać.

Nauczycielka języka kaszubskiego aktywnie uczestniczy w szkoleniach organizowanych przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, w ramach sieci nauczycieli j. kaszubskiego. Dzieli się również swoim doświadczeniem z innymi koleżankami, podczas szkoleń organizowanych w naszej szkole.

Zajęcia w ramach sieci współpracy nauczycieli – warsztaty hafciarskie, malowanie na szkle

Uważam, iż dzięki takim działaniom nasza szkoła przypomina o przeszłości, zapoznaje z nią i aktywnie wprowadza uczniów w świat wiedzy o regionie. Mam nadzieję, że ratujemy przed zapomnieniem wydarzenia, które miały wpływ na nasze życie, a nasze działania będą procentować w przyszłości. Serdecznie zapraszam do Borowego Młyna.

Grażyna Burant

dyrektor

Zespołu Szkół w Borowym Młynie

Program Edukacji Morskiej „Łeba Perłą jest Bałtyku” Jak zacząć?

Z wykształcenia jestem nauczycielem wychowania fizycznego, trenerem koszykówki, a z pasji żeglarzem. Od 1 września 2016 r. jestem dyrektorem Szkoły Podstawowej w Łebie. Poprzednio przez kilkanaście lat kierowałem łęborską „Jedynką”, innowacyjnym gimnazjum w Łęborku, znanym z wielu ciekawych projektów edukacyjnych m.in. takich jak: „Lodówka”, „Pan Stanisław czyli szkoła w kosmosie”. Od lat jestem inicjatorem eksperymentów, programów klas autorskich, sportowych. Z mojej inicjatywy powstał UKS „Jedynka” w Łęborku.

Każda szkoła jest inna. Pomysł na szkołę w Łebie

Jestem zwolennikiem „szycia szkoły na miarę”. Problem w tym, że materiał do szycia z reguły już mamy, musimy jednak określić krój i dodatki. Jeżeli chcesz się wyróżniać, musisz być oryginalny i ponadczasowy.

Nie zawsze wieloletnie doświadczenie na stanowisku dyrektora szkoły pomaga w odkrywaniu nowej wizji szkoły. Czasami chce się pójść na skróty i wykorzystać dotychczasowe – sprawdzone rozwiązania. A to błąd! Szkoła to przecież ludzie, społeczność i otoczenie, w którym funkcjonuje. Planując nową drogę dla Szkoły Podstawowej w Łebie, zdawałem sobie sprawę, że atutem placówki jest jej położenie u wybrzeży wód Bałtyku, w sąsiedztwie Słowińskiego Parku Narodowego, z zapleczem portu jachtowego i jezior, na których można prowadzić szkolenie żeglarskie. Przez wiele lat w Łebie odbywały się największe imprezy żeglarskie i windsurfingowe, stąd przekonanie że potencjał ludzki został zachowany i będzie można z niego skorzystać. Tak zrodził się zamysł programu Edukacji Morskiej dla Łeby i dla szkoły.

Nie będzie łatwo, ale...wszystko jest możliwe – niemożliwe wymaga większej pracy

O ile pomysł rodzi się w głowie, o tyle realizacja i wdrożenie pomysłu wymaga szeregu działań, a nade wszystko czynnika ludzkiego. A z tym, jak się okazuje, bywa różnie. Szkoła, którą przyszło mi kierować, niestety nie miała dotychczas doświadczeń w zakresie edukacji wodnej i żeglarstwa, brak również było wykwalifikowanej kadry. Wszyscy już zapomnieli o Międzynarodowych i Ogólnopolskich regatach żeglarskich, a funkcjonujące kluby żeglarskie przeżywały zapaść organizacyjną i kadrową.

Szybko uświadomiłem sobie, że tym razem nie będzie łatwo. Wszystko wymaga czasu i zaangażowania ludzi. Mając przychylność Burmistrza Miasta – Andrzeja Strzechmińskiego, który inspirował mnie do działania w kierunku żeglarstwa, przystąpiłem do pracy w kierunku stworzenia kompleksowego Programu Edukacji Morskiej. Zanim jednak powstał zamysł programu, miałem szczęście poznać Janusza Frąckowiaka, trenera, praktyka, „człowieka morza”. To on uświadomił mi główny cel programu

i praktyki żeglarskiej. Na szczęście mieliśmy spójną wizję projektu: poznanie walorów środowiska naturalnego, rozbudzenie pasji i zainteresowań żeglarstwem, opanowanie umiejętności i bezpiecznego żeglowania na wodzie. Od samego początku nie było mowy o wyczynie sportowym i treningu... To zadanie innych... Jeżeli znajdzie się talent, to jego dalszy rozwój musi być kontynuowany w klubie żeglarskim, który posiada potencjał, tradycję, możliwości kadrowe i sprzętowe oraz zaplecze edukacyjne. W tym byliśmy z Januszem jednomyślni.

W sieci... Wszyscy skazani jesteśmy na współpracę

Jak przekonać do pomysłu nauczycieli, z którymi przyszło nam współpracować, zyskać ich przychylność, zapał i zaangażowanie... Czasami trzeba sięgnąć po potencjał i sprawdzone działanie instytucji zewnętrznych. Swoje pierwsze kroki skierowałem do Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. Pamiętam nasze pierwsze spotkanie z dyrektorką Bożeną Żuk, która przyjęła mnie bardzo serdecznie, wysłuchała, po czym przedstawiła mi Iwonę Poźniak – koordynatorkę sieci współpracy *Interdyscyplinarne możliwości edukacji morskiej*.

I tak zaczęła się nasza szkolna współpraca, która przebiega do dnia dzisiejszego. Iwona Poźniak wykazała mnóstwo cierpliwości i otwartości w pozyskaniu szkolnych sprzymierzeńców programu. Nauczyciele naszej szkoły mieli okazję skorzystania z wielu porad oraz gotowych rozwiązań, wynikających z realizacji pilotażowego Słupskiego Programu Edukacji Morsko-Żeglarskiej. Podczas kolejnych spotkań, wymiany doświadczeń i udziału w różnych przedsięwzięciach, typu: Piknik na sucho *Edukacja morska w praktycznej odświeżeniu – warsztaty żeglarsko morskie w Kobylnicy*, udało się nie tylko pozyskać nauczycieli, ale również zainteresować młodzież szkoły. Kolejnym efektem działań było powołanie zespołu roboczego nauczycieli ds. *Programu Edukacji Morskiej* oraz przygotowanie regionalnej konferencji działań w Łebie.

Konferencja „Edukacja morska jako element budowy regionalnej i lokalnej społeczności”

Jak wykorzystać potencjał lokalnych instytucji, działających w obszarze wód Bałtyku? Najkorzystniej zapraszając je do współpracy, prezentując ich potencjał, przedmiot działalności i możliwości współpracy w ramach interdyscyplinarnego *Programu Edukacji Morskiej*.

Tak zrodził się zamysł konferencji regionalnej pod patronatem Marszałka Województwa Pomorskiego, która została zorganizowana wspólnie z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, przy współudziale szkół zrzeszonych w słupskiej sieci współpracy i samokształcenia. Trzydniowa konferencja, która odbyła się w dniach

21-23 kwietnia 2017 r. i była przełomem w działaniach na rzecz opracowania szkolnego *Programu Edukacji Morskiej* pod nazwą *Łeba Perłą jest Bałtyku*. Podczas trzydniowej konferencji zaprezentowano przykłady dobrych praktyk szkół w zakresie edukacji wodnej oraz konkretne możliwości współpracy z lokalnymi partnerami zewnętrznymi. Moderatorami konferencji byli zaproszeni goście: Iwona Poźniak, Dariusz Kloskowski, Jan Wild, Barbara Zakrzewska, Leopold Naskręt.

Dzięki uczestnictwu Dyrektora Departamentu Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego – Adama Krawca, wnioski z konferencji stały się inspiracją, do działań Urzędu Marszałkowskiego i powołania zespołu wojewódzkiego, którego celem jest propagowanie idei edukacji morskiej w regionie.

Głową muru nie przebijesz

Sięgaj po gotowe sprawdzone wzorce

Dzięki wielu cennym wskazówkom, przykładom dobrych praktyk realizowanych przez szkoły, otwartości na współpracę lokalnych instytucji, droga do stworzenia Programu była określona. Wzorcem stały się realizowane wcześniej projekty takie jak: *Pomorski Program Edukacji Morskiej – Złap wiatr w pomorskie żagle wiedzy* (2012-2014), *Program Wychowania Morskiego – CWM ZHP* oraz wieloletnie doświadczenie Janusza Frąckowiaka.

Celem wdrażanego Programu było rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów, nabycie przez nich praktycznych, bezpiecznych umiejętności korzystania z akwenów wodnych. Działania proponowane w ramach realizowanego projektu dotyczą tematyki wód śródlądowych, morskich oraz żeglarstwa, odwołują się tym samym do bogatej tradycji morskiej w regionie.

Z założenia program ma łączyć wiedzę i umiejętności zdobyte w szkole, z umiejętnościami rozwijanymi w trakcie zajęć praktycznych na wodzie. Założenia Programu *Łeba Perłą jest Bałtyku* znalazły swoje odzwierciedlenie w opracowanym i przyjętym przez szkołę *Programie profilaktyczno-wychowawczym*.

O ile opracowanie i realizacja treści programowych w zakresie edukacji morskiej nie rodzi większych problemów i była realizowana od września 2017 r., o tyle część praktyczna stanowiła duże wyzwanie organizacyjne. Początkowy brak sprzętu, kadry szkoleniowej, ośrodka i miejsca do realizacji zajęć był etapem przejściowym. Należało dobrze się rozejrzeć i skorzystać z rozwiązań, może

nie do końca oczywistych i prostych, ale możliwych do zastosowania w praktyce. Pozyskano 10 zdekompletowanych Optymistów do renowacji i naprawy, ustalono bezpieczny akwen do szkoleń i biwaków nad jeziorem Sarbsko na przystani *Habenda*, nawiązano współpracę z instruktorami oraz ratownikami WOPR. Właśnie z chwilą przekazania niniejszego tekstu artykułu ruszają pierwsze dwudniowe biwaki żeglarsko-edukacyjne dla uczniów klas IV-VII SP.

Czasami małe stają się duże

Trzeba mieć szczęście do napotkanych ludzi

Z Robertem Smagoniem poznałem się na jednym z organizowanych spotkań zespołu roboczego ds. *Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej (PPEM)* w Gdańku. Od początku wydawał mi się właściwą, konkretną i pragmatyczną osobą. Słowem – posiadał ogromną wiedzę i doświadczenie, budował wiele programów edukacji morskiej, tzw. „człowiek orkiestra”. Takiego kogoś poszukiwałem do współpracy. Na dodatek Robert to mieszkaniec Smołdzina – można by rzec – „sąsiad zza wydmy”.

Kilka spotkań wystarczyło, by się przekonać, że razem można stworzyć coś więcej i na większą skalę. Rozpoczęły się prace na rzecz opracowania wniosku konkursowego LGD Dorzecze Łeby *Wspieranie edukacji wodnej młodzieży*. Przez kilka miesięcy, począwszy od listopada 2017 r., trwały spotkania i ustalenia partnerów przyszłego projektu. Liderem stała się Łeba, która

za naszym pośrednictwem zachęciła do współpracy Gminę Wicko i Choczewo. Na gotowy konkursowy projekt nie trzeba było zbyt długo czekać – wraz z budżetem został przedstawiony zainteresowanym gminom do akceptacji. Rezultatem naszych starań jest trójstronna współpraca Gmin: Łeba-Wicko-Choczewo przy realizacji *Programu Edukacji Morskiej* w podległych szkołach i placówkach edukacyjnych.

Program działań ma charakter innowacyjny i kompleksowy, oparty jest na doświadczeniu i wiedzy autorów, wykorzystuje lokalne zasoby ludzkie, instytucjonalne, środowiskowe. Mamy nadzieje, że dzięki jego realizacji uda nam się pobudzić lokalne środowisko – od małego do dużego mieszkańca – do działań morsko-żeglarskich i przywrócić naszej małej Ojczyźnie żeglarski charakter na co dzień.

Maciej Barański

dyrektor Szkoły Podstawowej
w Łebie

PROGRAM EDUKACJI MORSKIEJ W GDAŃSKU

TRWA 8. EDYCJA

Program Edukacji Morskiej w Gdańsku jest realizowany od 2010 roku przez Fundację Gdańską na zlecenie Prezydenta Miasta Gdańska. W ramach Programu przedszkolaki, uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadpodstawowych biorą udział w cyklu praktycznych zajęć na wodzie, dostosowanych do grup wiekowych (zajęcia na łódkach Optimist, kajakach, zajęcia wioślarskie, rejsy łódkami turystycznymi oraz Odtimerami).

Młodzież podczas rejsów uczy się podstaw żeglowania, pogłębia wiedzę z dziedziny historii, geografii i biologii oraz poznaje swoje miasto od strony wody.

Tegoroczną nowością jest także systemowe działanie edukacyjne oparte o Klub Edukacji Morskiej. Celem Programu Edukacji Morskiej jest promocja sportu oraz przybliżenie i popularyzacja wśród młodych mieszkańców Gdańska tradycji morskiej, historii i bogatego dziedzictwa ich miasta. Udział w rejsach jest dla uczestników bezpłatny.

Mam nadzieję, że nowa edycja Programu Edukacji Morskiej zakończy się z wielką satysfakcją dla dzieci i wielu z nich już w wieku dojrzałym będzie tę pasję żeglarską w różny sposób kontynuować – powiedział Paweł Adamowicz Prezydent, Miasta Gdańska.

Nowy sezon to nowa odsłona Programu, która przyniosła wiele zmian. Tegoroczne działania mają jeszcze pełniej przybliżyć gdańszczanom morze i morskość, nauczyć zespołowej pracy i wytrwałości, jak również wyłonić talenty, które kto wie w przyszłości mogą reprezentować Gdańsk na szczeblu światowym.

Zajęcia realizowane są na różnych poziomach edukacji (każda szkoła może brać udział we wszystkich poziomach). Zapisanie się do danej grupy obliguje do uczestnictwa we wszystkich zajęciach danego poziomu.

■ Grupy przedszkolne

- (limit 40 grup przedszkolnych)
- jedno przedszkole może maksymalnie zgłosić 2 grupy x 15 uczniów
- zajęcia w Narodowym Muzeum Morskim,
- materiały edukacyjne dla opiekunów dostępne dla wszystkich na stronie Programu.

■ Szkoła podstawowa – klasy 0-3

- (limit 20 grup)
- jedna szkoła maksymalnie może zgłosić 2 grupy x 15 uczniów
- zajęcia wodne – łódka Optimist + wizyta na przystani (jeden dzień),
- Klub Edukacji Morskiej,
- materiały edukacyjne dla opiekunów dostępne na stronie Programu.

- **Szkoła podstawowa – klasy 4-6** (limit 20 grup)
  - jedna szkoła maksymalnie może zgłosić 2 grupy x 15 uczniów,
  - zajęcia wodne – łódka Optimist,
  - zajęcia wodne – rejs łódką turystyczną na Zatokę Gdańską,
  - zajęcia wodne – zajęcia wioślarskie / zajęcia kajakarskie,
  - Klub Edukacji Morskiej,
  - materiały edukacyjne dla opiekunów dostępne dla wszystkich na stronie Programu.
- **Szkoła podstawowa – klasy 7-8** (lub gimnazjum) (limit 20 grup)
  - jedna szkoła maksymalnie może zgłosić 2 grupy x 15 uczniów,
  - zajęcia wodne – rejs klasycznymi żaglowcami (Oldtimery),
  - rejs łódką turystyczną na Zatokę Gdańską,
  - zajęcia wioślarskie / zajęcia kajakarskie,
  - Klub Edukacji Morskiej,
  - materiały edukacyjne dla opiekunów dostępne dla wszystkich na stronie Programu.
- **Szkoła ponadpodstawowa** (limit 10 grup)
  - jedna szkoła maksymalnie może zgłosić 2 grupy x 15 uczniów,
  - zajęcia wodne – rejs klasycznymi żaglowcami (Oldtimery),
  - rejs łódką turystyczną na Zatokę Gdańską,
  - zajęcia wioślarskie / zajęcia kajakarskie
  - Klub Edukacji Morskiej,
  - materiały edukacyjne dla opiekunów dostępne dla wszystkich na stronie Programu.

Statystyki 8 edycji

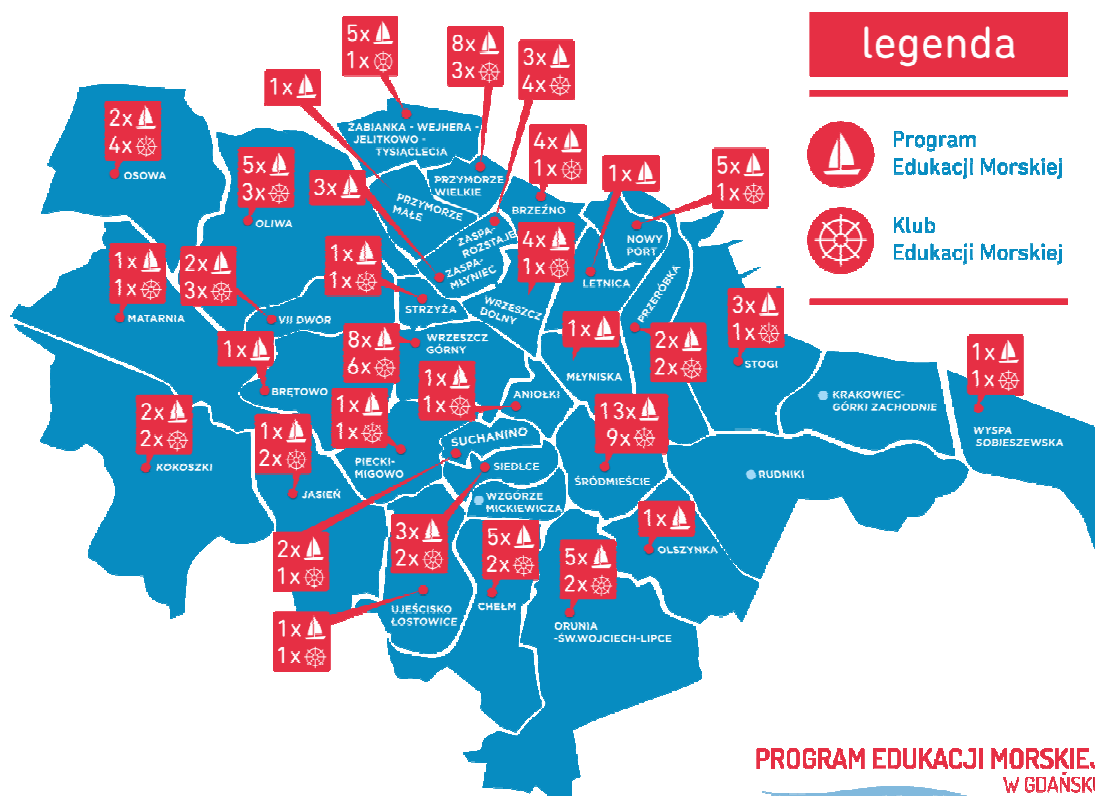
W 8. edycji Programu Edukacji Morskiej w Gdańsku bierze udział:

- 110 grup projektowych,
- 1650 dzieci i uczniów objętych programem,
- 110 nauczycieli,
- 210 praktycznych zajęć na wodzie,
- 700 Spotkań w ramach Klubu Edukacji Morskiej,
- 80 wizyt w muzeum.

Więcej informacji o Programie Edukacji Morskiej w Gdańsku można znaleźć na stronie: edukacjamorska.gdansk.pl i na:

Facebook: [@edukacjamorskagdansk](https://www.facebook.com/edukacjamorskagdansk)

*Milena Mieczkowska
specjalista ds. komunikacji i PR
Fundacja Gdańska*

Współpraca Pomorskiej Szkoły Żeglarstwa i Edukacji Morskiej ze szkołami

Pomorska Szkoła Żeglarstwa i Edukacji Morskiej (PSZŻiEM) – placówka Pomorskiego Związku Żeglarskiego (PoZZ) – uruchomiona została w roku 50-lecia PoZZ. Powstanie szkoły było wynikiem dyskusji prowadzonej na Forum Nauczycieli Żeglarstwa – platformy wymiany doświadczeń żeglarzy, instruktorów i wykładowców w zakresie nauczania żeglarstwa, prowadzone w latach 2014-2015 przez PoZZ.

Szkoła jest ośrodkiem wiedzy żeglarskiej i morskiej, wychowania morskiego oraz doskonalenia instruktorów żeglarstwa. Działa na rzecz klubów zrzeszonych w Pomorskim Związku Żeglarskim, dzieci i młodzieży szkół podstawowych, gimnazjalnych, liceów, szkół wyższych oraz osób dorosłych.

Prowadzone w placówce zajęcia teoretyczne i praktyczne mają formę wykładów, seminariów, ćwiczeń na urządzeniach nawigacyjnych, warsztatów nawigacyjnych, kursów manewrowych, rejsów stażowych, rejsów zapoznawczych z morzem, obozów żeglarskich. W szkole są również organizowane konferencje metodyczne z zakresu wiedzy żeglarskiej i morskiej.

Zajęcia z nawigacji terestrycznej.
Opisywanie kursu na mapie.

Istotnym elementem systemu edukacyjnego szkoły, obok przekazywania uczniom wiedzy i umiejętności żeglarskich, jest wychowanie morskie, polegające na kształtowaniu charakteru w trudnych warunkach na wodzie, w zmaganiu z siłami przyrody i własnymi słabościami.

Merytoryka systemu edukacyjnego realizowanego w PSZŻiEM, oparta jest na zajęciach praktycznych, stanowiących obszar wiedzy żeglarskiej, zajęciach szkoleniowo-edukacyjnych, adresowanych do dzieci i młodzieży, zajęciach z wiedzy instruktorskiej oraz ofercie szkoleniowej adresowanej do nauczycieli, biorących udział w programie edukacji morskiej i szkolenia żeglarskiego w ramach naszego, autorskiego *Systemu Edukacji Żeglarskiej i Morskiej*.

Zadania edukacyjne

Wybrane cele szkoły, realizowane są w formie określonych zadań edukacyjnych, uporządkowanych w pięciu grupach tematycznych, tj.:

- 1) zajęcia praktyczne, w skład których wchodzi prace bosmańskie: węzły, sploty, konserwacja kadłuba, naprawa żagli, zajęcia nawigacyjne: praca na mapach morskich, korzystanie z locji, spisu świateł i z innych pomocy nawigacyjnych, korzystanie z przyborów, korzystanie z urządzeń nawigacyjnych, budowa, konserwacja i działanie instalacji jachtowych: zajęcia na stanowiskach modelowych instalacji gazowej, wodnej, sanitarnej, ćwiczenia symulacyjne (komputerowe) związane ze stosowaniem przepisów prawa drogi na wodach morskich i śródlądowych, budowa, praca i obsługa silnika jachtowego, ćwiczenia z ratownictwa i udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej;
- 2) zajęcia szkoleniowo-edukacyjne dla dzieci i młodzieży szkół podstawowych i gimnazjalnych. Szkoła oferuje dzieciom i młodzieży podstawówek i gimnazjów zdobywanie sprawności żeglarskich: *Młodszego sternika* i *Sternika manewrowego*, poświadczonych certyfikatami szkoły. Treść tych sprawności nawiązuje w pewnym stopniu do programu wiedzy i praktyki żeglarskiej Polskiego Związku Żeglarskiego (PZZ) oraz do programu *Edukacji morskiej* PoZZ. Sprawności te tworzą warunki do podnoszenia poziomu wykształcenia przyszłych żeglarzy jachtowych. Warunkiem zdobycia sprawności *Młodszego sternika* i *Sternika manewrowego* jest udział w 14-dniowym obozie żeglarskim lub uczestnictwo w zajęciach weekendowych na wodzie. Zdobycie sprawności następuje po udziale dzieci i młodzieży w zajęciach z zakresu wiedzy żeglarskiej i morskiej, obecności na 14-dniowym obozie żeglarskim i pomyślnym ukończeniu *żeglarskiej trasy sprawnościowej*. Wręczenie certyfikatów ma uroczysty charakter, zgodnie ze specjalnym scenariuszem, w obecności uczniów danej szkoły, nauczycieli i dyrektora. Certyfikat *Młodszego sternika* uprawnia do samodzielnego prowadzenia jachtu poniżej 5,5 metra długości, pod nadzorem instruktora. Posiadacz sprawności *Sternik manewrowy* może samodzielnie żeglować na jachcie poniżej 5.5 metra długości, za zgodą armatora danego jachtu oraz rodziców lub prawnych opiekunów;
- 3) zajęcia szkoleniowo-edukacyjne dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych, podczas których uczniowie szkół licealnych zdobywają patenty żeglarza jachtowego!

lub/ i patenty sternika motorowodnego². Szkoła wyposaża uczniów w wymaganą przepisami państwowymi wiedzę żeglarską i umiejętności praktyczne, przygotowując ich w ten sposób do egzaminu państwowego.

Młodzież może również uczestniczyć w programie edukacji morskiej, zdobywając najbardziej aktualną wiedzę o morzach i oceanach. Program ten zamyka się udziałem w rejsie zatokowym lub morskim, podczas którego uczestnicy zostaną zapoznani w sposób praktyczny z przedsiębiorstwami gospodarki morskiej (porty, stocznie). Podczas rejsu mogą być realizowane programy badań morskich, obserwacji z zakresu locji i nawigacji, przy aktywnym współudziale załogi szkolnej;

- 4) oferta dla doświadczonych żeglarzy, zawodników, sędziów regatowych, trenerów i instruktorów żeglarstwa w zakresie: teorii i praktyki trzymowania takielunku jachtu regatowego, warsztatów z taktyki regatowej i komentarzy do przepisów regatowych, meteorologia dla regatowców, organizacji regat morskich i na wodach śródlądowych;
- 5) oferta dla nauczycieli biorących udział w programie edukacji morskiej szkoły, np.: udział w rejsie zatokowym na żaglowcu, zwiedzanie portów i stoczni, udział w obozie żeglarskim w charakterze wychowawcy, uczestniczenie w seminarium z wiedzy żeglarskiej i morskiej.

Organizacja zajęć

Zajęcia w szkole odbywają się w terminach uzgodnionych z zainteresowanymi dyrektorami, nauczycielami szkół, klubami żeglarskimi i żeglarzami. Dotyczy to zajęć cyklicznych, całorocznych, w tym również rejsów i obozów wakacyjnych.

Szkoła realizuje swój program edukacyjny w porozumieniu z beneficjentem, kładąc nacisk na łączenie teorii z praktyką, z maksymalnym wykorzystaniem wiedzy szkolnej do nauczania żeglarstwa, a w efekcie – do znacznego rozszerzenia wiedzy określonej podstawami programowymi nauczania z wybranych przedmiotów, np. matematyki, fizyki, geografii, języka angielskiego – o wiedzę potrzebną i konieczną do uprawiania żeglarstwa.

PSzZiEM stawia sobie jako cel, aktywizację uczniów w rozwiązywaniu problemów żeglarskich i kształtowaniu biegłości manualnej podczas wszystkich zajęć. Temu również służą nowoczesne pomoce dydaktyczne zgromadzone w pracowniach wiedzy i praktyki żeglarskiej.

Instruktorami – nauczycielami w szkole są specjaliści z zakresu wiedzy żeglarskiej i morskiej: ka-

pitanowie jachtowi i zawodowi, doświadczeni praktycy, znani z osiągnięć sportowych zawodnicy, trenerzy i instruktorzy.

Uczniowie podczas prowadzonych zajęć otrzymują skrypty, konspekty, podręczniki i pomoce dydaktyczne, w miarę możliwości wydawniczych.

Szkoła na co dzień współpracuje z instytucjami i organizacjami, których zadaniem jest krzewienie wiedzy i wychowanie dzieci i młodzieży oraz popularyzacja żeglarstwa i spraw morskich.

Tworzenie projektów

Kadra PSzZiEM aktywnie uczestniczy w tworzeniu nowych projektów, m.in. w przygotowaniach *Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej*, jak i tworzeniu lokalnych projektów na rzecz klubów żeglarskich, UKS-ów i klas sportowych w szkołach podstawowych i gimnazjach województwa pomorskiego.

Instruktorzy szkoły są autorami projektu programu kształcenia nauczycieli żeglarstwa PZZ i aktualnie biorą czynny udział w pracach Instytutu Badań Edukacyjnych (IBE) nad Zintegrowanym Systemem Kwalifikacji (ZSK) – Krajowymi Ramami Kwalifikacji (KRK) żeglarskich.

Realizacja projektów na rzecz dzieci i młodzieży

Szkoła od roku 2015, realizuje cyklicznie:

- a) zajęcia żeglarskie w ramach lekcji wychowania fizycznego, na wiosnę i jesień, dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych (wspólny projekt z gminą Pruszcz Gdański),
- b) półkolonie żeglarskie w okresie wakacyjnym (wspólny projekt z gminą Pruszcz Gdański);
- c) wakacyjne rejsy survivalowe po Pętli Żuławskiej (młodzież z Pomorza);
- d) zajęcia z edukacji żeglarskiej i wychowania morskiego w klasach sportowych i klasach z rozszerzonym programem sportowym (wspólny projekt ze szkołami w Gdyni);
- e) w roku szkolnym, zajęcia fakultatywne z nauki żeglowania w klasie Optymist i Puck;
- f) kursy na patent żeglarza jachtowego i sternika motorowodnego (gmina Pruszcz Gdański, Gdynia, Ustka).

Obsługa radiostacji VHF. Ćwiczenie procedur prowadzenia rozmowy przez radio.

Prace projektowe i modelowe

W PSzZiEM oprócz zajęć dydaktycznych, prowadzone są systematyczne badania, prace konstrukcyjne i projektowe nad:

- a) udoskonaleniem stanowisk modelowych w pracowniach,
- b) symulatorem żeglarskim i jego oprogramowaniem dla różnych wariantów szkoleniowych,
- c) opracowaniem minimalnych i zasadniczych zasad bezpieczeństwa pracy symulatora żeglarskiego,
- c) trackingiem – systemem lokalizacji jachtów na wodzie podczas rejsów, regat, nauki żeglowania (zakończono I etap konstrukcyjny).

Pomoce dydaktyczne, sprzęt

Szkoła dysponuje nowoczesną pracownią ratownictwa i asekuracji, pracownią nawigacji technicznej ze stanowiskami do prowadzenia łączności i komunikacji morskiej oraz ćwiczeń z nawigacji terestrycznej, wyposażonej w pełen zestaw multimedialny do prowadzenia wykładów. Uzupełnieniem są oddzielne stanowiska do nauki obsługi urządzeń i instalacji jachtowych, takich jak: model instalacji gazowej, kambuza, instalacji wodno-sanitarnej, hamownie, na których demonstrowana jest praca silników spalinowego i elektrycznego.

Bazę sprzętu pływającego szkoły stanowi 31 stopowy jacht pełnomorski „Allie”, łódź żaglowa klasy „Omega”, RIB-4200, odkrytopokładowa motorówka SeaDo Speedster o mocy silnika 240 KM.

Podsumowanie

Zaprezentowane wybrane cele i możliwości PSzZiEM, realizowane w formie określonych zadań edukacyjnych, będące elementem autorskiego programu *System Edukacji Żeglarskiej i Morskiej*, stwarzają okazję do objęcia szeroko rozumianą edukacją żeglarską dzieci, młodzież i osoby dorosłe, dając możliwość do zarówno płynnego przechodzenia poszczególnych „poziomów zadań”, jak też głębszego potraktowania edukacji morskiej, nazywanej też tradycyjnie „wychowaniem morskim”.

Warto zwrócić uwagę na bardzo istotny, formalny element systemu obejmującego przede wszystkim dzieci do lat 14. Otóż można żeglować na małym jachcie do 5,5 metra długości bez uprawnień. Jednak nie znaczy to, że bez przeszkolenia. Chodzi o przeszkolenie w zakresie bezpieczeństwa na wodzie, podstawowych przepisów, informacji o drogach wodnych oraz manewrowania jachtem.

Zagadnienie bezpieczeństwa na wodzie i obowiązku armatorów jachtów reguluje rozporządzenie ministra transportu, budownictwa gospodarki morskiej z dnia 10 maja 2013 roku w sprawie szkolenia w zakresie bezpieczeństwa na wodzie (D. U. z dnia 23 maja 2013, poz.599). Nie chodzi tylko o formalną regulację tego problemu. Chodzi też po prostu o zdrowy rozsądek. Szkoła nasza, w ramach opracowanego systemu edukacji żeglarskiej, umożliwia chcącym żeglować na małym jachcie bez uprawnień, zdobycie niezbędnej wiedzy i umiejętności w celu bezpiecznego żeglowania.

Na jeszcze jeden element tego systemu należy zwrócić uwagę. Szkoła stara się realizować program edukacji morskiej w możliwie atrakcyjnej formie i możliwie szerokim zakresie, wyprowadzając młodzież na wodę na morze i wyposażając ją w konieczną wiedzę.

Przeprowadzenie naszych uczniów przez omówione zadania edukacyjne z udziałem wiedzy i praktyki żeglarskiej oraz morskiej jest założeniem pedagogicznym Szkoły i celem jej nauczycieli - instruktorów.

Leopold Naskręt

*Pomorska Szkoła Żeglarstwa i Edukacji Morskiej
Pomorski Związek Żeglarski
w Gdyni*

Przypisy:

¹ uprawniający posiadacza do samodzielnego prowadzenia jachtów śródlądowych niezależnie od wielkości jachtów o długości do 12 metrów, po morskich wodach wewnętrznych oraz pozostałych wodach morskich w strefie 2 mil morskich od brzegu w porze dziennej;

² uprawniający posiadacza do samodzielnego prowadzenia jachtów motorowych: a) po wodach śródlądowych; b) o długości kadłuba do 12m, po morskich wodach wewnętrznych oraz pozostałych wodach morskich w strefie do 2 Mm od brzegu, w porze dziennej. Osoby w wieku poniżej 16 r.ż. mogą realizować swoje uprawnienia na jachtach motorowych o mocy silnika do 60 kW.

YACHT CLUB REWA

ŻEGLARSTWO W GMINIE KOSAKOWO

Klub Żeglarski Rewska Szkuta przerejestrowany po 4 latach istnienia na Yacht Club Rewa zarejestrowany został w maju 2010 r. Był to początek żeglarstwa w Gminie Kosakowo. Wsparciem ze strony Gminy był mały budynek przy boiskowej szatni piłkarskiej.

Od początku zebrała się tam grupa entuzjastów tego sportu. W pierwszym roku klub wydzierzał 2 łodzie klasy Puck z Harcerskiego Ośrodka Morskiego w Pucku. Udało się też namówić kilka osób na wyłożenie środków w celu dokupienia jeszcze 4 łodzi klasy Puck.

Na tych łodziach zorganizowano serię regat i szkoleń, po 5 razy w tygodniu, liczonych do rocznej punktacji. Liczba startujących osób od pierwszych zajęć była bardzo pokaźna. Dokonano podziału na grupy – w zależności od umiejętności. Dla pełnoletnich uczestników wprowadzono niewielkie opłaty, które w 100% przeznaczane były na pozyskiwanie sprzętu i spłatę dotychczasowego wkładu finansowego prywatnych osób.

Od początku klub nastawiony był na nauczanie żeglarstwa dzieci i młodzieży Gminy Kosakowo. Przez pierwsze 5 lat nikt nie pobierał żadnych świadczeń od uczniów. Nakłady Gminy były symboliczne. Wielką przychylnością darzył klub, wójt Gminy Kosakowo – Jerzy Władzik. W przeciągu 5 lat klub pozyskał dużą liczbę sprzętu żeglarskiego, w tym: 12 łodzi klasy Puck, 8 łodzi klasy Finn, 12 łodzi klasy Optimist, 3 łodzie klasy 420, 4 łodzie klasy OK'Dinghy, 2 łodzie klasy Laser, 1 PX, 2 jachty zatokowe i 6 motorówek asekuracyjnych. Częściowo był to sprzęt przejęty od innych klubów, przeznaczony do złomowania, a remontowany w klubie przez jego członków. Dużym wsparciem dla Klubu był też sprzęt подарowany przez firmy i osoby prywatne.

Zdecydowanie rozrastała się oferta prowadzonych zajęć szkoleniowych. Wprowadzono rywalizację, polegającą na udziale w powstałych ligach. W zależności od poszczególnych lat, startowało w nich od 100 do 150 sterników i od 200 do 400 załogantów. Ligi spełniały wiele funkcji. Ponieważ startowało w nich wielu byłych zawodników i doświadczonych żeglarzy o najwyższym poziomie wyszkolenia, poziom uczestników (zwłaszcza zaczynających przygodę z żeglarstwem) podnosił się błyskawicznie.

Ponieważ klub od początku prowadził szkolenia na sternika motorowodnego i żeglarza jachtowego, połączono te funkcje w jedno zadanie. Od kilku lat w klubie patent sternika motorowodnego pozyskuje ponad 100 uczestników szkoleń, a patent żeglarza jachtowego 70 osób. W zdecydowanej większości jest to młodzież zamieszkująca Gminę Kosakowo.

Poziom, jaki osiągają nasi wychowankowie, jest bardzo wysoki. We wszystkich regatach typu: Mistrzostwa Polski klasy Puck (w pierwszej dziesiątce na średnio 40 startujących, rzadko kiedy jest ktoś spoza naszych lig). Również w Regatach Samorządowych o Puchar Marszałka Województwa Pomorskiego zdobywamy od lat czołowe lokaty.

Działalności wyczynowej klub praktycznie nie prowadzi. Zdarzają się przypadki prowadzenia zawodników ścieżką sportową. Taka osoba musi zadeklarować 4-8 godzin 6 razy w tygodniu do dyspozycji trenera. Mamy w tej chwili zawodnika z bardzo biednej rodziny, który po 3 latach żeglugi i szkolenia na klasie Puck oraz olbrzymiej pracy, dotyczącej przygotowania ogólnego, został przesadzony na klasę Finn, gdzie żegluguje do dzisiaj. Jest jeszcze juniorem i po 2 latach żeglugi w klasie Finn, został członkiem Kadry Narodowej, prowadzonej przez trenera Rafała Szukiela. Jego postępy zostały zauważone nie tylko w Polsce, ale i w światku żeglarskim na świecie.

W skali roku z grupy ok. 600 żeglarzy, uczestniczących w zajęciach klubowych, ok. 250 to zaczynająca przygodę z żeglarstwem młodzież z Gminy Kosakowo. Co roku ok. 50 młodych ludzi przechodzi do innej działalności w klubie lub rozpoczynając naukę w liceach

i na uczelniach, ogranicza udział w zajęciach. Co roku dochodzi ok. 50 nowych dzieci. Zajęcia prowadzimy w klasach 4-7 szkoły podstawowej (docelowo w klasach 4-8). Bardzo nam i Wójtowi zależy, by każdy młody człowiek chcący żeglować, mógł to robić i by uzyskał patenty.

Głównym celem działania Klubu jest wychowanie i dotarcie głównie do młodzieży z rodzin trudnych. Takiej młodzieży jest ok. 30%. Kwoty, uzyskiwane z grantów w gminie, w powiecie i w Urzędzie Marszałkowskim, nie przekraczają 15% wszystkich pozyskiwanych środków. Nasza praca i dobry poziom szkolenia, jak i wychowanie młodego pokolenia poprzez żeglarstwo, zostały zauważone i docenione przez wiele osób i firm wspomagających finansowo nasze działania. Dobry wizerunek Klubu to olbrzymi kapitał wypracowywany przez lata. Nadmienić należy, że w naszym Klubie nikt z młodzieży nie ponosi żadnych kosztów. Zarówno szkolenie na stopnie, jak i doskonalenie się w zakresie żeglarstwa jest bezpłatne.

Często słyszę opinie, że jeżeli młody człowiek lub jego rodzice nie ponoszą kosztów zajęć żeglarskich, to młodzi ludzie nie dbają o sprzęt. Chcemy zadać klam tej tezie. Był okres w Polsce, że nikt nie płacił za żeglarstwo i dbałość o sprzęt była zdecydowanie większa niż w obecnych czasach. Rozpoczynając współpracę z firmami, często słyszymy pytanie, czy młodzież bogatsza nie mogłaby ponosić opłat. Głównym naszym celem jest dotarcie do młodzieży trudnej, wywodzącej się ze środowisk patologicznych. Mamy w pracy takie doświadczenia, które pokazują, że różnicowanie młodzieży pod względem finansowych powoduje odpływ dzieci biednych. Często myślą one: „Jeżeli cię nie stać, to się nie pchaj” – biedny nie znaczy pozbawiony godności. Padają też pytania, czy nie możemy zająć się w takim razie tylko młodzieżą trudną? Trudno wychować młodzież w klimacie i na zasadach „zakładów wychowawczych”. Dobrze, jeśli środowisko jest mieszane. To „ciągnie” do góry, pomaga budzić ambicje i utrwalać dobre wzorce

zachowań. W klubie na każdego takiego „trudnego” młodzieńca przypada średnio 3-4 dzieci z rodzin niedysfunkcyjnych. Jest to warunek konieczny do „wyciągnięcia” młodzieży trudnej z ich środowiska i danie jej szansy na lepsze życie – nie tylko to żeglarskie – sportowe.

Takie podejście do działalności Klubu oraz efekty szkolenia i wychowania przekonują coraz liczniejszych i hojniejszych sponsorów. Największym skarbem Klubu jest olbrzymia grupa wolontariuszy, dzięki której wychowanie i szkolenie jest nie tylko możliwe, ale i kosztuje niewiele. Wśród wspierających nas osób są: doktor matematyki z Politechniki Gdańskiej, wykładowcy z Akademii Morskiej, Uniwersytetu Gdańskiego, Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu, Akademii Marynarki Wojennej, pracownicy Polskiej Akademii Nauk, nauczyciele szkół średnich i podstawowych Województwa Pomorskiego, znany himalaista i wielu, wielu innych wspaniałych ludzi.

Wśród przedsięwzięć prowadzonych w Klubie (oczywiście bezpłatnie) wymienić należy:

- całoroczne zajęcia ogólnorozwojowe we wszystkich szkołach Gminy Kosakowo,
- szkolenie żeglarskie i motorowodne dla wielu grup od maja do października,
- wyjazdy na dwutygodniowe obozy narciarskie (zabezpieczamy wszystko włącznie ze sprzętem i szkoleniem),
- pływanie na dużych statkach, np. Pogorii,
- szkolenia dla osób niepełnosprawnych (współpracujemy z wieloma fundacjami),
- prace bosmańskie.

W Klubie znajduje zatrudnienie wyróżniająca się młodzież. Głównym bosmanem jest 22-letni wychowanek Klubu. Prowadzi nie tylko kasę fiskalną i wszystkie finanse, ale został przygotowany do prowadzenia i nadzoru nad całym sprzętem technicznym klubu. Zarówno w zakresie remontów szkodniczych, jak i napraw silników do łodzi asekuracyjnych. Do pomocy ma 4 równie dobrze przygotowane młode osoby. Obecnie do pracy w Klubie jest przygotowywanych następnych 2 uczniów naszego gimnazjum.

W 2018 roku uzgodnione jest uruchomienie w naszym Klubie punktu SAR dla Zatoki Puckiej. Obsadą będą nasi wychowankowie. Jednocześnie w tym roku wybudowana zostanie bosmanka z prawdziwego zdarzenia. Będą w niej pomieszczenia biurowe bosmana, pomieszczenia gospodarcze, sala wykładowa, szatnie, sanitariaty i prysznice dla kobiet i mężczyzn, a także dla niepełnosprawnych.

Nasz dotychczasowy budynek po przebudowie będzie latem służył jako magazyn i ogrzewane miejsce do napraw jachtów w zimie. Gmina wyznaczyła też teren do postoju łodzi przez cały rok. W 2019 r. przedłużymy istniejące molo do 100 m. Umożliwi to utrzymanie

motorówek i łodzi przy pomocy. Dotychczas motorówki stały na bojkach, a łodzie wyciągane były na brzeg.

W sezonie przeprowadzamy różne zawody. Należą do nich m.in. Regaty o Puchar Wójta Gminy Kosakowo, Mistrzostwa Gminy Kosakowo, Regaty Sołeckie Gminy Kosakowo, Regaty Dzieci Gminy Kosakowo, Regaty o Puchar Burmistrza Redy, Memoriały Andrzeja Reymana, Wandy i Bogdana Kamińskich, Teresy Remiszewskiej, Bogdana Berggruna. Jesteśmy pomysłodawcą i współorganizujemy z HOM Puck Mistrzostwa Polski klasy Puck.

Organizujemy cykl imprez dla znanych firm i organizacji, w tym: Regaty Hilti, Regaty Elfeko, Regaty Pol-Mare, Regaty Związku Zawodowego Mostowców Rzeczypospolitej, Regaty Decathlon. Jesteśmy też organizatorem Akademickich Mistrzostw Pomorza w żeglarstwie oraz Pucharu Rektorów Akademii Marynarki Wojennej. Organizujemy też Festyn Żeglarski, w którym uczestniczą takie gwiazdy, jak: Andrzej Korycki i Dominika Żukowska, grupa Fucus, Kamil Badzioch, Ryszard Muzaj i wielu innych. Na naszych zakończeniach i otwarciach sezonu bywają prezesi PZZ, PoZZ, Marszałek Senatu RP, senatorowie, posłowie, Mateusz Kusznierewicz, Roman Paszke, Zygmunt Choroń, Czesław Perlicki, starostowie wielu powiatów, wójtowie bardzo dużej liczby gmin i burmistrzowie miast.

Wszystkie te przedsięwzięcia realizują pod nadzorem doświadczonych ludzi młodych żeglarzy naszego klubu. Dochowaliśmy się instruktorów, trenerów, sędziów. Nasi ludzie odnoszą też sukcesy w innych klasach. Mamy w swoich szeregach Mistrza Świata klasy Micro, Mistrza Polski w klasie Omega, Wicemistrza Polski w klasie Finn. Uczestniczymy w pracach nad Strategią Rozwoju Zatoki Puckiej, Rozwoju Żeglarstwa i Edukacji Morskiej Dzieci i Młodzieży w Województwie Pomorskim. Bardzo intensywnie działamy w sprawie budowy największej w Polsce mariny, umiejscowionej na nieużytkach rolnych w miejscowości Rewa. Rozpoczęcie budowy przewidujemy w 2020 roku.

Nasza działalność i jej efekty dają chęć uczestniczenia w naszych zajęciach młodzieży nie tylko z Gdyni, ale i z innych miejscowości województwa pomorskiego. Nie możemy przyjąć wszystkich. Nasze możliwości logistyczne są ograniczone, ale mamy nadzieję na dalszy rozwój i rozszerzenie naszej działalności.

Janusz Frąckowiak
Yacht Club Rewa
w Gminie Kosakowo

PRZYSTAŃ ŻEGLARSKA W BŁOTNIKU

Szkółka żeglarska w Błotniku funkcjonuje na terenie gminy Cedry Wielkie od 2015 roku. Nabór do szkoły ma charakter ciągły i niezmiennie cieszy się dużym zainteresowaniem. Budynek *Szkółki* został wybudowany przez Gminę Cedry Wielkie przy wsparciu środków z UE.

Zajęcia odbywają się w grupach 10-osobowych od kwietnia do września. Cykl szkoleniowy to 175 godzin dla każdej grupy.

Zajęcia w *Szkółce żeglarskiej* prowadzone są przez Dariusza Olędzkiego – wykwalifikowanego trenera żeglarstwa, który wraz z Gdańskim Klubem Morskim CEDRUS, przygotowuje program zajęć, dopasowany bezpośrednio do grupy uczestników.

W pierwszych miesiącach sezonu odbywają się zajęcia teoretyczne z zakresu bezpieczeństwa i pierwszej pomocy przedmedycznej, a także warsztaty szkutnicze łodzi OPTYMIST.

Kolejne spotkania to zajęcia praktyczne na wodzie, gdzie uczestnicy uczą się żeglarstwa na łodziach klasy OPTYMIST. Łodzie te zostały stworzone do szkolenia żeglarskiego dzieci na całym świecie. Dzięki prostej i bezpiecznej konstrukcji szkolenie można rozpocząć od najmłodszych lat.

Następnym etapem uczestnictwa w *Szkółce*, są treningi żeglarskie i start w regatach, które co roku organizowane są na terenie Gminy Cedry Wielkie i stanowią ważny etap w rozwoju umiejętności żeglarskich dzieci.

Ponadto w ramach zajęć odbywa się wiele ciekawych, dodatkowych atrakcji dla uczestników szkoły, m.in. krótkie rejsy na profesjonalnej, pełnomorskiej łodzi, w których biorą udział najlepsi uczestnicy zajęć. Dla grupy dzieci, która systematycznie uczestniczy w zajęciach w szkółce żeglarskiej, odbywają się również treningi na łodziach RS FEVA i Delta

Dzięki współpracy Gminy Cedry Wielkie z Pomorskim Związkiem Żeglarskim oraz samorządem miasta Ragusa (Comune di Ragusa) możliwe było uczestnictwo Gminy w polsko-włoskim międzynarodowym projekcie. Projekt ten obejmował wymianę dzieci i przeprowadzenie zajęć z zakresu edukacji żeglarskiej. Uczestnicy zajęć *Szkółki żeglarskiej*, którzy wykazywali się największym zaangażowaniem podczas treningów, w dniach 03-14.09.2017 r. przebywali we Włoszech na Sycylii – w Marina Di Ragusa. Podczas wymiany dzieci z gminy Ragusa oraz Cedry Wielkie uczestniczyły wspólnie w całodziennych zajęciach żeglarskich, animacyjnych kulturowych, językowych i sportowych pod okiem wykwalifikowanej kadry pedagogicznej – zarówno polskiej jak i włoskiej.

Kolejnym etapem międzynarodowej współpracy w ramach wspomnianej wymiany będzie przyjazd dzieci z miasta Ragusa (Sycylia) na przełomie czerwca/lipca do Gminy Cedry Wielkie. Dzieci ze strony polskiej i włoskiej po raz kolejny będą uczestniczyć w całodziennych zajęciach żeglarskich, jednak tym razem na Przystani

Żeglarskiej w Błotniku. W związku z tym, dla uczestników zaplanowany jest szereg atrakcji, m.in.: zajęcia animacyjne, kulturowe, językowe, żeglarskie i sportowe oraz wycieczki tematyczne.

Wszystkie podejmowane przez Gminę Cedry Wielkie działania w szkółce żeglarskiej mają na celu szerzenie wiedzy teoretycznej i praktycznej w zakresie edukacji morskiej, uczenia podstaw żeglarstwa i zasad regatowych. Ten piękny sport poprzez obcowanie z przyrodą w naturalny sposób uczy najmłodszych adeptów żeglarstwa współdziałania w grupie i budowania wiary we własne siły. Żeglarstwo to pasja, która pozostaje w sercu na całe życie.

Aspekt społeczny funkcjonowania przystani

Przystań żeglarska w Błotniku organizuje szereg zajęć i wydarzeń społeczno-kulturalnych dla:

- mieszkańców Gminy Cedry Wielkie,
- organizacji pozarządowych,
- klubów sportowych, szkół,
- współpracujących z Gminą Cedry Wielkie samorządów,
- turystów,
- środowisk żeglarskich.

Wydarzenia organizowane od 2013 r.

1. **Szkółka żeglarska w ramach zadania pn. „Wyposażenie przystani żeglarskiej w Błotniku w zaplecze dla szkółki żeglarskiej”**, której działania opisane zostały w pierwszej części niniejszego artykułu.
2. **Działalność Przystani Żeglarskiej** to również udostępnianie pomieszczeń i sprzętu na różnego rodzaju przedsięwzięcia społeczno-edukacyjno-kulturowe. Pomieszczenia te wykorzystywane są do konferencji i szkoleń:
  - organizacja warsztatów kulinarnych dla Kół Gospodyń Wiejskich z terenu Gminy,
  - organizacja warsztatów z zakresu promocji sportu dla klubów sportowych z terenu Gminy Cedry Wielkie,
  - organizacja spotkań sołeckich,
  - udostępnianie wyposażenia kuchni i sal konferencyjnych, sprzętu multimedialnego,
  - wypożyczalnia rowerów i sprzętu wodnego.
3. **Organizacja zajęć z zakresu edukacji żeglarskiej:**
  - organizacja warsztatów multimedialnych dla grupy przed-

szkolaków z terenu Gminy Cedry Wielkie w ramach projektu pn. „Stworzenie Sali multimedialnej na Przystani żeglarskiej w miejscowości Błotnik w gm. Cedry Wielkie oraz przeprowadzenie warsztatów pn. „Moja przygoda z komputerem – poznaję historię i przyrodę mojej małej ojczyzny”

- wakacje pod żaglami – wędrowne obozy żeglarskie dla młodzieży z terenu gminy Cedry Wielkie (dwa 10-cio dniowe stacjonarne OBOZY ŻEGLARSKIE),
- PROJEKT „MAŁY MISTRZ” – zajęcia polegały na zdobyciu sprawności pływak – wodniak realizowane w ramach ww. projektu. Program „Mały Mistrz” skierowany jest do uczniów klas I szkół podstawowych i objęty jest patronatem KO w Gdańsku,
- żeglarskie olimpiady sportowe – zajęcia dla przedszkolaków skierowane na edukację morską. Liczba uczestników: 45 osób – Słoneczne Okienka (Cedry Wielkie, Trutnowy, Długie Pole),
- porozumienie trójstronne Gmin Cedry Wielkie, Przywidz, Trąbki Wielkie – przedsięwzięcie jest elementem podpisanego we wrześniu 2014 r. porozumienia o współpracy trzech gmin w zakresie działań kulturowo-sportowych, kształcenia, wypoczynku i rozwoju dzieci i młodzieży,
- regaty samorządowe i gminne na łodziach OPTYMIST.

4. Festyny, wydarzenia, uroczystości:

- Festyn – Żeglarski Złot Rodzinny w Błotniku,
- Festyn – Złap Wiatr w Żuławski Kliwer,
- VII Żuławski Rajd Rowerowy,
- Rajd Nordic Walking „W poszukiwaniu szantowej pieśni”
- Upamiętnienie 120-lecia Przekopu Wisły,
- Weekend Za Pół Ceny – „Rozsmakuj się w Metropolii”
- Dni Otwarte Funduszy Unijnych,
- Akcja „Polska Biega”
- Obchody 25 lecia samorządności,

5. Konferencje i Spotkania

- Wizyta monitorująca efekty działań Gminy,
- Obrady Komitetu Sterującego Pętli Żuławskiej,
- Wizyty Marszałków, przedstawicieli instytucji rządowych, parlamentarzystów,
- Wymiana doświadczeń - Wizyta gości z Niemiec - przedstawiciele landu Mecklenburgi,
- Wymiana doświadczeń w zakresie zarządzania przystaniami żeglarskimi,
- Spotkanie Pomorskich Lokalnych Grup Działania.

WSZYSTKIE ORGANIZOWANE NA PRYZSTANI ŻEGLARSKIEJ W BŁOTNIKU WYDARZENIA O CHARAKTERZE SPOŁECZNYM MAJĄ CHARAKTER OTWARTY I BEZPŁATNY.

*Łukasz Żarna – dyrektor
Żuławskiego Ośrodka Kultury i Sportu
w Cedrach Wielkich*

KLUB ŻEGLARSKI WDA BORSK

Klub WDA BORSK działa dopiero od 4 lat nad jeziorem Wdzydze w Borsku.

Tradycja żeglarska w tym miejscu jest długa i bogata, a wywodzi się z Klubu o podobnej nazwie (WDA Czarna Woda), który działał w tym miejscu od wielu lat.

Obecna działalność Klubu skierowana jest głównie do dzieci i młodzieży z Gminy Karsin i Czersk, które to gminy były inicjatorami powstania tego Klubu.

Działalność nasza jest możliwa dzięki pasjonatom żeglarstwa, którzy angażują się w to przedsięwzięcie.

Naszym celem głównym jest nauka i propagowanie dobrych praktyk żeglarskich wśród dzieci i młodzieży szkolnej.

Szkoleniem żeglarskim objętych jest corocznie ok. 40-50 dzieci i młodzieży szkolnej. Zajęcia odbywają się całorocznie (także zimą). Organizowane są także obozy żeglarskie oraz regaty.

Żeglarstwo regatowe traktowane jest jako uzupełnienie szkolenia i obecnie nie jest to naszym priorytetem. Klub współpracuje ściśle z Gminą Czersk i stanowi swoiste uzupełnienie szkolenia, które odbywa się na terenie tej Gminy.

Działalność Klubu wciąż się rozwija. Miniony sezon żeglarski 2017 obfitował w szereg interesujących wydarzeń, w których uczestniczyli nasi żeglarze ze szkół z Karsina, Wiela i Czerska. Kolejni uczestnicy zajęć Czerskiego Gimnazjum zdali egzamin na stopień żeglarza jachtowego. Pierwszy raz uczestniczyliśmy w regatach na Zatoce Puckiej (2 załogi) w klasie Puck w regatach o puchar znanego podróżnika – Toniego Halika. Tradycyjnie już zorganizowaliśmy dwa obozy stacjonarne. Zorganizowaliśmy dwie imprezy regatowe (Puchar Wójta Gminy Karsin oraz Puchar OW Largo). Braliśmy także udział w regatach o Puchar Półwyspu Lipa.

Nowością minionego sezonu były samodzielne starty naszych żeglarzy w regatowej rywalizacji klasy Omega. Cieszą także sukcesy, jakie były udziałem tych załóg (2. miejsce – Puchar Largo, 1. miejsce – Puchar Półwyspu Lipa).

Odbyły się także Mistrzostwa Klubu w klasie Optymist. Podczas uroczystości z zakończenia sezonu, zwycięzcy tych regat zostali nagrodzeni pucharami oraz nagrodami rzeczowymi. Kończącym akcentem tego spotkania był wspólny grill.

Obecnie pierwsi uczestnicy szkolenia przystępują i skutecznie zdają egzaminy na stopień żeglarza jachtowego. Działalność naszą obrazują załączone zdjęcia.

Czesław Sikora

trener Klubu Żeglarskiego „WDA” Borsk

Uczniowski Klub Sportowy JEDYNKA CZERSK

Działalność naszą w Uczniowskim Klubie Sportowym JEDYNKA rozpoczęliśmy 15 lat temu przy Szkole Podstawowej nr 1 w Czersku. Szkoła nasza wprowadziła tzw. klasy żeglarskie, w których edukacja żeglarska zaczyna się od IV klasy i trwa do klasy VI. Dzieci głównie żeglują na łódkach klasy Optymist, uczestniczą w obozach i regatach żeglarskich.

Program klas żeglarskich zakłada trzyletnie szkolenie podzielone na następujące etapy:

- I. Rozbudzenie zainteresowania żeglarstwem jako alternatywny sposób spędzania czasu na łonie natury młodzieży szkolnej.
- II. Nauka samodzielne żeglowania.
- III. Zdobywanie stopni i uprawnień żeglarskich.

Nabór uczniów do klas żeglarskich odbywa się na zasadzie dobrowolności. W klasie prowadzone jest nauczanie według programu nauczania kl. IV-VI. Treści nauczania poszerzone są o zagadnienia związane z żeglarstwem: historia żeglarstwa, tradycje żeglarstwa, etykieta jachtowa, budowa jachtowa, prace bosmańskie, teoria żeglowania, praktyczne szkolenie żeglarskie (w sezonie), nauka szant i pieśni żeglarskich, sztuka marynistyczna. Dodatkowo prowadzona jest nauka pływania na basenie w Chojnicach. W sezonie żeglarskim jeden dzień w tygodniu przeznaczony jest na wyjazdy nad wodę nad Jezioro Ostrowite, gdzie odbywają się zajęcia praktyczne (pływanie na łodziach żaglowych klasy Optymist, Puck, kajakach).

ZASADY REKRUTACJI

Rekrutacja do klasy żeglarskiej nie wymaga specjalnych testów sprawnościowych, oprócz umiejętności pływania oraz zaświadczenia od lekarza o braku przeciwwskazań do uczestnictwa w zajęciach. Przy rekrutacji doświadczenie żeglarskie ucznia będzie zaletą bardzo pomocną w dalszej nauce, ale nie będzie koniecznym warunkiem do przyjęcia do klasy żeglarskiej. Uczeń mający doświadczenie rekreacyjne, będzie miał możliwość rozwijania swoich żeglarskich umiejętności poprzez

zindywidualizowanie zadań. Natomiast uczeń stawiający pierwsze kroki będzie miał możliwość poznania, czym jest żeglarstwo, nauczenia się żeglowania i poznania wszystkich aspektów z nim związanych.

ORGANIZACJA ZAJĘĆ

20-osobowa klasa zostanie podzielona na dwie grupy po 10 osób, które w okresie przewidzianym na zajęcia na wodzie – to jest we wrześniu, październiku, maju i czerwcu – będą uczestniczyć w dwóch blokach treningowych na wodzie po 6 godzin każdy (10 godzin praktycznych tygodniowo dla ucznia). W miesiącach: listopad, grudzień, styczeń, luty, marzec, kwiecień uczeń będzie realizował zajęcia w grupie 20-osobowej w następujących blokach w ciągu tygodnia:

- zajęcia teoretyczne - 1 godzina,
- zajęcia specjalistyczne w terenie - 3 godziny.

Uczniowie, oprócz zajęć dotyczących żeglarstwa, biorą udział w zajęciach programowych wychowania fizycznego w wymiarze 4 godzin tygodniowo. Na koniec roku szkolnego uczniowie wezmą udział w tygodniowym obozie żeglarskim.

FORMY SZKOLENIA

Zastosowanymi w programie nauczania formami szkolenia żeglarskiego są:

- zajęcia praktyczne na wodzie czyli żeglowanie,
- zajęcia praktyczne w klubie UKS1, czyli praca przy sprzęcie, prace bosmańskie, zajęcia specjalistyczne (rozwijające sprawność specjalistyczną ucznia),
- zajęcia teoretyczne w formie wykładów i ćwiczeń,
- regaty szkolne, ogólnopolskie.

Obecnie po reformie oświaty klasy te kontynuują naukę żeglowania w kl. VII i VIII, gdzie jako główny cel zakłada się przygotowanie uczniów do egzaminu na stopień żeglarza jachtowego.

Proces ten realizujemy we współpracy z Klubem „WDA” Borsk, którego baza umożliwia realizację tych celów. Warto zaznaczyć, iż szkolenie odbywa się przez cały rok szkolny i oprócz żeglowania uczniowie uczestniczą w zajęciach teoretycznych oraz pływackich na basenie.

Całość przedsięwzięcia nie byłaby możliwa bez zaangażowania dyrekcji Szkoły oraz zyczliwości i współpracy z Gminą Czersk. Nauczający żeglarstwa w tych klasach trenerzy są jednocześnie nauczycielami w szkole, co ułatwia – a właściwie umożliwia – prawidłowy i skuteczny przebieg nauki i szkolenia.

Czesław Sikora, Tomasz Kędziński
nauczyciele wychowania fizycznego,
trenerzy żeglarstwa
w Uczniowskim Klubie Sportowym
JEDYNKA CZERSK

Uczniowski Klub Żeglarski Lamelka

Uczniowski Klub Żeglarski Lamelka działa szkoleniowo od 12 lat. Zajmuje się sportem młodzieżowym, osiągając takie sukcesy, jak np. III miejsce Izabeli Satrjan w klasie Cadet, na Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży w 2016 roku, III miejsce UKŻ Lamelka w Pucharze Polski klasa Cadet w 2017 roku, VI miejsce załogi H. Kurjańczyk i W. Marszałik na Mistrzostwach Świata w Holandii gr. Srebrna, czy XII miejsce na ponad 600 zawodników naszego wychowanka I. Jarosiewicza w Pucharze Polski Optimist gr. B w 2017 r. W ostatnich dwóch latach zacieśniliśmy współpracę z Pomorskim Związkiem Żeglarskim, realizując program szkoleniowy na poziomie woj. pomorskiego.

Istotnym celem naszej działalności oprócz upowszechniania żeglarstwa, udziału w regatach na poziomie sportowym, jest również organizacja regat na terenie Centrum Sportów Wodnych i Promocji Regionu na Złotej Górze w Brodnicy Górnej k/ Kartuz, w których startują zawodnicy z powiatu, całego województwa oraz województw ościennych. Uczestnikami regat oprócz dzieci są dorośli, dla których ten prestiżowy sport jest ważnym elementem ich życia, będący oderwaniem od życia zawodowego, w którym częstokroć zajmują się

prowadzeniem przedsiębiorstw, czy też pracą w zawodach takich, jak urzędnik państwowy, angażując się w wolontariat opiekunów wyjazdów regatowych jak i części wsparcia podczas regat miejscowych. Dokładamy wszelkich starań, aby organizowane przez nas imprezy były na najwyższym poziomie, czego dowodem jest przyznanie nam w zeszłym roku nagrody „Błękitnego Spinakera” przez Polski Związek Żeglarski w kategorii Śródlądowe Regaty Roku za organizację XI Mistrzostw Kartuz, czy też nagrody Pomorskiego Związku Żeglarskiego „Klub roku 2016”, „Trener Roku 2016”.

Aktualnie uczestniczymy w rywalizacji sportowej na poziomie krajowym i międzynarodowym, uczestnicząc w regatach klasy Cadet na mistrzostwach świata w Niemczech, OOM czy Pucharze Polski Optimist gr. B. Nasz klub skupia ok. 70 dzieci. Przy wsparciu samorządu na działalność szkoleniową i organizację 5 regat, otrzymujemy dotację na poziomie 45 tys. złotych. Bez wspierania zewnętrznego i zaangażowania rodziców osiągnięcia, o których mowa, nie wydarzyłyby się. Zachęcam do obejrzenia filmu:

https://www.youtube.com/watch?v=kzbnob_AoGo&feature=share

W imieniu Prezesa UKŻ Lamelka Mirosława Plichty DZIĘKUJEMY naszym przyjaciołom za wszelkie wsparcie dla rozwoju działalności naszego klubu.

Hanna Kajeta

komandor

*Uczniowskiego Klubu Żeglarskiego
Lamelka w Kartuzach*

XIV POMORSKIE FORUM EDUKACJI REGIONALNEJ

Wielokulturowe Pomorze

„Co nas jednoczy? – drogi do niepodległości”

PROGRAM:

14 czerwca 2018 r., godz. 9.00

Słupsk – Zamek Książąt Pomorskich,
Sala Rycerska, ul. Dominikańska 5-9**CZĘŚĆ I.****Niepodległa w słowie i pieśni – Sala Rycerska****godz. 9.00-10.00****Otwarcie Forum:**

- Dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku – Bożena Żuk;
- Dyrektor Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku – Marzenna Mazur;
Wystąpienie zaproszonych Gości;
- *Notyfikacja Odrodzonej* – performance Jacka Szuby (Fundacja Indygo);
- „*Kwiaty polskie*” – koncert Dziecięcego Kaszubskiego Zespołu Pieśni i Tańca „Tuchlińskie Skrzaty” ze Szkoły Podstawowej w Tuchlinie, pod kierunkiem dyrektora Jarosława Jóskowskiego, Ireny Warmowskiej – choreografa, Jana Baski instruktora muzycznego;
- Wojskowy Zespół Wokalny „Wiarusy” im. ppłk lek. Stanisława Szarmacha, pod kierunkiem Romualda Detnera

godz. 9.45-10.30 – mała scena przy Spichlerzu

- Koncert „Tuchlińskich Skrzatów” dla dzieci z przedszkoli i szkół miasta i gmin
- Występ dzieci z Przedszkola Miejskiego nr 25 im. Kubusia Puchatka w Słupsku pod kierunkiem Justyny Siembrzuch;
- Występ uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Bytowie – prowadzenie:
  - Ewa Misiewicz – ODN w Słupsku, Instytut Muzyki AP w Słupsku
  - Katarzyna Maciejewska – Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku

CZĘŚĆ II.**Niepodległa nad morzem (Sala Rycerska)****godz. 10.00-10.45**

- *Pierwsze dni II Rzeczypospolitej* – performance Jacka Szuby, Fundacja Indygo;
- *Gdynia – Od kaszubskiej wsi do nowoczesnego miasta*” – dr Tomasz Rembalski, Uniwersytet Gdański/Instytut Kaszubski;
- *Polska odrodzona w literaturze kaszubskiej* – prof. dr hab. Adela Kuik-Kalinowska, Akademia Pomorska w Słupsku;
- *Nad morze! Polscy literaci o Bałtyku w dwudziestoleciu międzywojennym* – prof. dr hab. Daniel Kalinowski, Akademia Pomorska w Słupsku.

CZĘŚĆ III.**„Muzyka polska”** – BeBe Piano Duet – Joanna Bernagiewicz i Medea Berianidze, Akademia Pomorska w Słupsku**godz. 10.45-11.00****CZĘŚĆ IV.****Meandry niepodległości****godz. 11.00-12.00****Psychologia więźnia** – performance Jacka Szuby, Fundacja Indygo

- Rozmowa z Martyną Bunda, autorką powieści „*Nieczułość*”;
- Rozmowa z Danielem Odiją, autorem scenariusza komiksu *Stolp*;

Prowadzenie: prof. dr hab. Daniel Kalinowski

PRZERWA – 12.00-12.15

Konferencja „Edukacja przyrodnicza w szkole podstawowej”

7 marca 2018 roku odbyła się regionalna konferencja nt. „**Rozwój kompetencji uczniów w edukacji przyrodniczej w 8-letniej szkole podstawowej**”. Organizatorem wydarzenia był Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, we współpracy z Akademią Pomorską w Słupsku i w partnerstwie z Zespołem Szkół Informatycznych w Słupsku. Koordynatorami konferencji byli: Irena Czyż, Anna Kreft, Jerzy Paczkowski – konsultanci w ODN w Słupsku.

Konferencja skierowana była do nauczycieli przedmiotów przyrodniczych szkół podstawowych i gimnazjów oraz innych nauczycieli, zainteresowanych tą problematyką. Tematyka spotkania dotyczyła m.in.:

- planowania zajęć na przedmiotach przyrodniczych według nowej podstawy programowej w okresie przejściowym, w latach w 2017-2020,
- planowania i organizacji zajęć pod kątem kształtowanie kompetencji naukowych na lekcjach przedmiotów przyrodniczych,
- stosowania metod nauczania przedmiotów przyrodniczych, opartych na aktywnym zaangażowaniu uczniów – poprzez m.in. doświadczenia, pokazy i eksperymenty na lekcji,
- kompatybilności przedmiotowego kształcenia przyrodniczego w świetle podstawy programowej i korelacji międzyprzedmiotowej.

W części plenarnej miały miejsce 4 wystąpienia:

- **dr hab. Dariusz Ficek, profesor Akademii Pomorskiej w Słupsku** w krótkim wykładzie nt. „**W poszukiwaniu najczystszych wód Polski**” przedstawił metody pomiaru czystości wód, jak również listę najmniej zanieczyszczonych akwenów wodnych na Pomorzu i w kraju.
- **dr hab. Zbigniew Sobisz, profesor Akademii Pomorskiej w Słupsku** w swoim wykładzie nt. „**Edukacyjne ogrody zieleni**” omówił najciekawsze ogro-

dy i parki krajobrazowe Pomorza, ilustrując wystąpienie licznymi barwnymi slajdami roślin, krzewów i drzew.

- **Anna Kasprzak z Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych** przedstawiła dorobek edukacyjny, jakim może poszczycić się **Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” w ciągu 36 lat działalności** na rzecz ochrony przyrody i edukacji.
- **Marcin Kisielewski**, nauczyciel Zespołu Szkół Informatycznych, podzielił się z uczestnikami konferencji swoją pasją, związaną z kiszeniem wszelkiego rodzaju warzyw i owoców. W krótkim wystąpieniu nt. „**Fermentacja czyli sekrety szkolnej kuchni**” przedstawił informację o pracy koła zainteresowań „Kisiele”, działającego w ZSI w Słupsku, jak też o zaangażowaniu uczniów w zdobywaniu coraz to nowych umiejętności.

W wystąpieniach prelegentów wyczuwało się pasję i emocjonalne zaangażowanie w dziedzinie swoich zainteresowań.

W drugiej części konferencji zorganizowane zostały warsztaty przedmiotowe dla nauczycieli.

- Nauczyciele przyrody i biologii uczestniczyli w **warsztatach zatytułowanych „Obce gatunki inwazyjne? Nie, dziękuję!”**. **Grażyna Jaszewska i Justyna Rymon Lipińska z Zaborskiego Parku Krajobrazowego** mówiły o inwazji pozaeuropejskich gatunków zwierząt (m.in. raków), ich szkodliwym oddziaływaniu na środowisko wodne (Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych). Nauczyciele mieli możliwość praktycznego zapoznania się z poruszonymi zagadnieniami.
- Nauczyciele chemii mieli okazję aktywnie uczestniczyć w **warsztatach zatytułowanych „Mały bazar chemiczny”**. Prowadząca warsztaty **Hanna Gołasewska-Gałat** (Zespół Szkół Informatycznych

w Słupsku) przygotowała kilkanaście stanowisk z zestawami chemicznymi i wspólnie z nauczycielami wykonywała, zaproponowane przez siebie, ciekawe doświadczenia i eksperymenty chemiczne.

- **Dr Mirosław Brozis z Akademii Pomorskiej w Słupsku** podczas warsztatów nt. „**Wykreślna fizyka – pół roku w klasie 7**” wspólnie z uczestniczącymi w nich nauczycielami fizyki „przegadali” nową podstawę programową, dzieląc się doświadczeniami, związanymi z wdrażaniem podstawy programowej z fizyki w klasie siódmej. Przeprowadzono kilka eksperymentów i doświadczeń, z wykorzystaniem prostych urządzeń.
- **Artur Stefaniuk** – nauczyciel z Zespołu Szkół Społecznych w Niepogledziu – **podczas warsztatów nt. „Geografia przyjazna i ciekawa – jak przekonać uczniów?”** wspólnie z nauczycielami geografii dyskutował nad tym, jak i gdzie szukać informacji z otaczającej rzeczywistości, które z powodzeniem można wykorzystać podczas realizacji zajęć na lekcjach geografii.

Na wszystkich warsztatach wyczuwało się obecność „ducha matematyki” – zarówno podczas stosowania obliczeń, jak i analizy danych statystycznych, sporządzania i odczytywania wykresów czy tabel. Niektóre zagadnienia – jakby nieobecne w podstawie programowej matematyki nowej 8-letniej szkoły podstawowej – nauczyciele przedmiotów przyrodniczych będą musieli sami realizować podczas swoich zajęć lekcyjnych.

Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem – w części plenarnej uczestniczyły 93 osoby, natomiast warsztaty odbywały się w 15-20 osobowych grupach. Przeprowadzona ewaluacja końcowa konferencji potwierdziła trafność tematyki i formę zaproponowanych zajęć – poprzez wysoką ocenę, jaką nauczyciele wystawili organizatorom.

Jerzy Paczkowski

konsultant ds. wspomaganie nauczycieli szkół i placówek w zakresie matematyki oraz ewaluacji jakości pracy przedszkoli, szkół i placówek oświatowych w ODN w Słupsku

XIII konferencja z cyklu „Zdrowie dzieci i młodzieży”

21 marca 2018 r. w murach Akademii Pomorskiej odbyła się XIII konferencja z cyklu „Zdrowie dzieci i młodzieży”. Tegoroczna edycja zatytułowana została **Słowa ranią. Powiedz NIE mowie nienawiści**. Organizatorami konferencji były trzy słupskie instytucje: Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, Starostwo Powiatowe w Słupsku oraz Akademia Pomorska w Słupsku. Wydarzenie skierowane było do szerokiego grona odbiorców – dyrektorów, nauczycieli, pedagogów, psychologów, pielęgniarek szkolnych, pracowników samorządów lokalnych odpowiedzialnych za edukację, politykę społeczną i zdrowotną, ponadto do wszystkich osób zainteresowanych profilaktyką zdrowia. Konferencja miała na celu zwrócenie uwagi wszystkim placówkom oświatowym i samorządowym na zagrożenia związane z problemem szeroko pojętej cyberprzemocy i mowy nienawiści w internecie. Nowe technologie dają nam duże możliwości, ale jednocześnie powodują, że zachowania dyskryminujące i krzywdzące innych stały się codziennością.

Konferencja została uroczystie otwarta przez dr hab., prof. nadzw. Danutę Gierczyńską – prorektor ds. kształcenia i studentów Akademii Pomorskiej w Słupsku, Zdzisława Kołodziejskiego – Starostę Powiatu Słupskiego, Bożenę Żuk – dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku oraz dr. Grzegorza Piekarskiego – dyrektora Instytutu Pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych Akademii Pomorskiej. Koordynatorem i prowadzącą konferencję była Irena Czyż – konsultant ds. wspomaganie pracy nauczycieli w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej i aktywności sportowej oraz przedmiotów przyrodniczych Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Wprowadzenia w obszar tematyczny dokonał dr Maciej Dębski, który w swoim wykładzie nt. *Stop cyberprzemocy. Dlaczego w społeczeństwie sieci tak ważne stają się relacje bezpośrednie?*, wskazał na ważność relacji bezpośrednich z osobami najbliższymi i dodał, że *więzi społeczne są dla nas dobre, a samotność nas zabija. Osoby które mają lepsze więzi społeczne w rodzinie, które posiadają wsparcie w przyjaciółach czy w lokalnej społeczności są szczęśliwsze, są fizycznie zdrowsze i żyją dłużej niż osoby, które nie mają tak dobrej więzi.*

To właśnie dobrze zbudowane relacje w domu, szkole, w najbliższej przestrzeni są najlepszymi czynnikami chroniącymi przed e-uzależnieniem – dodał M. Dębski. To nie media niszczą więzi, ale osłabiane albo wręcz niszczone przez rodziców więzi otwierają przestrzeń na nowe, ale w istocie obce dzieciom, bycie online! Wirtualny świat jest dla młodego pokolenia użytkowników światem równie ważnym, co świat realny – tam się komunikują z kolegami i koleżankami, szukają nowych znajomości i rozrywki, znajdują „pomoce naukowe”, robią zakupy, czyli wszystko to, co robią ich rodzice czy nauczyciele.

Problem pojawia się wtedy, kiedy świat wirtualny zaczyna dominować nad światem rzeczywistym. Szeroka dostępność internetu wśród dzieci i młodzieży w Polsce wiąże się z wieloma zagrożeniami dla młodych ludzi, między innymi kontaktem z agresją werbalną i mową nienawiści. Powszechność tego typu materiałów i wypowiedzi w sieci może obniżać wrażliwość młodych ludzi na problem. Niektórzy wyrażają wobec nich obojętność, a nawet uznają je za atrakcyjne, zabawne. Dzielią się nimi, wyrażają aprobatę, udostępniają.

Kolejnym prelegentem była mgr Agnieszka Taper, która przedstawiła wykład nt. *Cyberprzemoc w szkole – geneza problemu, przejawy, sposoby reagowania*. Odpowiadając na pytanie, skąd bierze się cyberprzemoc, prelegentka określiła jej źródła: wszechobecność technologii cyfrowych, poczucie anonimowości, poczucie bezkarności, skracanie dystansu, wątpliwej jakości „autorytety” oraz płynność zasad! Wśród przejawów cyberprzemocy z użyciem mediów elektronicznych – przede wszystkim internetu i telefonów komórkowych – Agnieszka Taper wymieniła: wyzywanie, straszenie, poniżanie kogoś, robienie komuś zdjęć lub rejestrowanie filmów bez jego zgody, publikowanie w internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które kogoś obrażają lub ośmieszają, podszywanie się pod kogoś w sieci. Na zakończenie swojego wystąpienia, zabierająca głos przedstawiła procedury reagowania wobec sprawcy cyberprzemocy, a następnie udzieliła kilku porad praktycznych, wskazując, jakie działania profilaktyczne w tym zakresie może podjąć placówka szkolna.

Kolejnym przemawiającym podczas konferencji był dr Paweł Kozłowski. Przedstawił wykład nt. „*Tajemnice wirtualne młodzieży – (nie)wiedza o rzeczywistości wychowawczej*”. W wystąpieniu wykładowca Akademii Pomorskiej skupił się m.in. na przejawach

mowy nienawiści wśród młodzieży nieprzystosowanej społecznie, przedstawił procedury postępowania, gdy sprawa nieletniego trafia do sądu oraz określił, jakimi środkami wychowawczymi dysponuje Sąd Rodzinny. Omówił odpowiedzialność karną wobec osób stosujących i propagujących mowę nienawiści.

Drugą część konferencji stanowiła dyskusja panelowa nt.: *Przeciwdziałanie mowie nienawiści. Jak skutecznie zmieniać postawy?* Do grona ekspertów zostali zaproszeni przedstawiciele świata akademickiego w osobach: socjologa Macieja Maraszkiewicza oraz psychologa i seksuologa dra Sebastiana A. Zdończyka. Pracowników systemu oświaty prezentowały: Iwona Wojtkiewicz – dyrektor Zespołu Szkół Agrotechnicznych w Słupsku oraz Renata Kołosowska – pedagog szkolny Zespołu Szkół Budowlanych i Kształcenia Ustawicznego w Słupsku oraz pracownik Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. Ponadto wśród panelistów znalazł się również przedstawiciel Komendy Miejskiej Policji w Słupsku, podkom. Jacek Pardo oraz Sebastian Witasik – uczeń Zespołu Szkół Budowlanych i Kształcenia Ustawicznego w Słupsku.

Moderatorkami ożywionej i interesującej debaty eksperckiej były pracujące w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku panie psycholog: Monika Walczak i Małgorzata Gierszewska. Eksperci wymienili się z osobami uczestniczącymi w konferencji swoją wiedzą i doświadczeniem oraz odpowiadali na zadane pytania ze strony odbiorców konferencji.

XIII konferencja z cyklu „Zdrowie dzieci i młodzieży” cieszyła się ogromnym zainteresowaniem ze strony osób, do których została skierowana. Wskazuje to na konieczność kontynuowania powyższej inicjatywy w kolejnych latach.

dr Sebastian A. Zdończyk
Akademia Pomorska w Słupsku

Irena Czyż
konsultant ds. wspomagania pracy nauczycieli
w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej
i aktywności sportowej w ODN w Słupsku

Kongres matematyków w Warszawie

13 kwietnia 2018 roku w Warszawie odbył się **III Ogólnopolski Kongres dla Nauczycieli Matematyki na temat „Nowe technologie na lekcjach matematyki jako narzędzie realizacji podstawy programowej”**. Organizatorami kolejnego już kongresu byli: Forum Media Polska z Poznania i Redakcja „Matematyki”. W tegorocznym spotkaniu wzięło udział blisko 400 nauczycieli, reprezentujących wszystkie etapy i formy edukacji matematycznej.

W programie kongresu zaplanowano 3 główne wystąpienia panelowe oraz 3 krótkie wykłady i 1 lekcję pokazową.

W pierwszym panelu **Robert Baca** przedstawił wykład nt. **„Nowe technologie na zajęciach – niesza-blonowe rozwiązania, które zwiększą zaangażowanie oraz wyniki uczniów”**. R. Baca jest nauczycielem Niepublicznej Szkoły Podstawowej nr 61 Pro Futuro w Warszawie. Na kongresie zaprezentował różnego rodzaju formy motywowania uczniów, z wykorzystaniem zdawałoby się „tradycyjnych” testów i sprawdzianów, także poprzez nowatorskie i innowacyjne formy organizacyjne zajęć, wykorzystanie gier i narzędzi TIK na każdym lekcjach. Istotnym elementem tych działań było uświadomienie uczniom, że w poznawaniu nowych zagadnień liczy się ich autentyczna ciekawość i chęć przyswojenia (oswojenia się) nowych wiadomości i umiejętności, poszukiwanie i kreatywne podejście do edukacji, przyszłościowe planowanie kariery edukacyjnej. Wsparciem czy uatrakcyjnieniem takich postaw uczniowskich jest stosowana praca w parach i zespołach, projekty oraz tzw. obudowa multimedialna. Prezentowane metody i wykorzystywane programy komputerowe pokazały wielokierunkowe poszukiwania metodyczne nauczyciela i ogromny dorobek warsztatowy – nieporównywalny ze standardowym warsztatem pracy nauczyciela.

W drugim panelu **Dariusz Kulma** w swoim wystąpieniu nt. **„Kształtowanie kompetencji nowoczesnego nauczyciela w kontekście współpracy uczniem”**

podzielił się doświadczeniami z pracy na lekcjach matematyki z uczniami szkół ponadgimnazjalnych. Wskazał na zmiany, jakie zaszły w aktywności i postrzeganiu świata, oczekiwaniach i potrzebach oraz ambicjach młodych ludzi, jak również na zachodzące zmiany w kontaktach pozawerbalnych. Zdaniem socjologów i psychologów, w szkole mamy do czynienia z przedstawicielami tzw. *pokolenia Z*. *„Młodzi ludzie najchętniej i najszybciej uczą się tego, co jest ważne dla nich z ich subiektywnego punktu widzenia i z perspektywy ich własnych przeżyć”* – cytat za G. Hütherem. Egzamin maturalny jest tylko „odskoczną” do dalszego rozwoju własnego – niekoniecznie równoznacznego z podjęciem studiów. **Rola nauczyciela? – być mentorem, liderem, przewodnikiem**, który wskaże tę właściwą drogę rozwoju, zgodną z ambicjami i możliwościami uczniów, wskaże, jak ominąć pułapki i niebezpieczeństwa. Nauczyciel ma być **storytellerem** („opowiadaczem”) – osobą, która na swoich zajęciach przykuje uwagę uczniów, wzbudzi u nich emocje: pozytywne i negatywne. Swoje doświadczenie w pracy z uczniami na lekcjach matematyki, związane z wielopłaszczyznowym aktywizowaniem umysłu (patrzenie, słuchanie, pisanie), **Dariusz Kulma** wykorzystał przy napisaniu 5 publikacji z serii „Jak zdać maturę z matematyki?” oraz projektu „Matematyka Innego Wymiaru”, jak też w prowadzonym przez siebie portalu i fanpagu dla maturzystów.

W trzecim panelu nt. **„Matematyka dla odważnych – zadania, ćwiczenia, prace domowe oraz oceny jako element efektywnego uczenia”**, nauczyciel Zespołu Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego, **Tomasz Szwed** przedstawił **FORMUŁĘ SKUTEKTCZNOŚCI NAUCZANIA, jako Wymagania+ Życliwość+ Wsparcie+ Odpowiedzialność+ Konsekwencja+...** Przytoczył przy tym wypowiedzi znanych badaczy i specjalistów nauczania-uczenia się: Baraka Rosenshine’a, Jo Boaler’a, George Polya, Renaty Reclik, Romana Dolaty – odnośnie emocjonalnego nastawienia uczniów do matematyki, sztuki nauczania, w tym matematyki, zadawania prac domowych i ich efektywności.

Spośród krótkich wykładów dwa z nich zasługują na poświęcenie im kilku zdań.

Marzenna Dąbrowska – trenerka Centrum Edukacji Obywatelskiej, uczestnik programów Szkoły Uczącej się – w wystąpieniu **„Od zeszytu do matematyki do OK zeszytu...”** mówiła o tym, jak *„z nudnego, lekceważonego zeszytu uczynić narzędzie, dzięki któremu uczeń chce dokumentować swój proces uczenia się, zaś nauczyciel skuteczniej naucza”*. Zeszyt

OK jest dla ucznia podręczną „wikipedią”, notatnikiem, indywidualnym zbiorem jego przemyśleń i projektów. Jest także zbiorem jego prac domowych, sprawdzonych przez nauczyciela i opatrzonych rzetelnym komentarzem (Informacja Zwrotną). OK zeszyt – zdaniem M. Dąbrowskiej – to dziennik osobistych dokonań ucznia.

Anna Lewandowska-Muller – zwolenniczka i popularyzatorka pedagogiki Montessori – próbowała „**Odczarować algebrę**”. Przy pomocy dwustronnie kolorowych kwadratów i prostokątów rozwiązywała proste równania z jedną niewiadomą, równania kwadratowe z jedną niewiadomą, układy równań liniowych – wykonując na tablicy praktyczne przesunięcia kwadratów i prostokątów, „zerowania się” wartości przeciwnych. W ten sposób w wymiarze praktycznym pokazano pewne procedury i właściwości, jakie wykorzystywane są przy rozwiązywaniu równań i układów równań.

Kongres zamykała lekcja pokazowa nt. „**Jak przeprowadzić z uczniami zajęcia z GeoGebra**”, zaaranżowana przez **dra Bronisława Pabicha**, znanego popularyzatora Geometrii Cabri i GeoGebry. Z wielką pasją i znajomością stosowanych narzędzi, B. Pabich zdemontrował możliwości wykorzystania GeoGebry m.in. do ilustracji dowodów matematycznych z geometrii przestrzennej.

Choć jednodniowy wielogodzinny maraton, jak i cena za udział w kongresie mogłyby zniechęcać, to jednak rosnąca z każdym rokiem liczba uczestniczących nauczycieli w kongresach matematycznych świadczy o trafności formuły i doborze tematów.

Jerzy Paczkowski

konsultant ds. wspomaganie nauczycieli szkół i placówek w zakresie matematyki oraz ewaluacji jakości pracy przedszkoli, szkół i placówek oświatowych w ODN w Słupsku

JUBILEUSZ 50-LECIA NOT W SŁUPSKU

Z okazji obchodów Jubileuszu 50-lecia NOT w Słupsku, Rada Regionalna Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Naczelnej Organizacji Technicznej wraz z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku zorganizowała Konferencję Inaugurującą ten jubileusz, adresowaną do nauczycieli i uczniów szkół regionu słupskiego.

Konferencja odbyła się 11 kwietnia 2018 r. w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Słupsku. Spotkanie rozpoczął występ chóru *Kantele* z I Liceum Ogólnokształcącego w Słupsku. Prezes NOT w Słupsku – Tadeusz Bruzda przedstawił działalność Naczelnej Organizacji Technicznej na przestrzeni 50 lat aktywności. Następnie uczestnicy wysłuchali dwóch wykładów plennych.

Wykład na temat: *Przełomy w gospodarce świata w związku z postępem technicznym. Ujęcie historyczne* wygłosił mgr inż. Ryszard Kurylczyk. Temat *Wstęp do neurodydaktyki – rola neuronów w praktyce szkolnej* zaprezentowała dr Anna Kreft.

Po krótkiej przerwie autorka tekstu, występując po raz drugi, przedstawiła zestawienie konkursów naukowych dla uczniów uzdolnionych technicznie i ich opiekunów, w tym osiągnięcia *Pomorskiej Ligi Zadaniowej* – konkursu realizowanego przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku w latach szkolnych 2017/2018 oraz 2018/2019, w ramach projektu *Zdolni z Pomorza*.

W dalszej części spotkania oddano głos młodzieży. Zaprezentowali oni swoje prace konkursowe, nagrodzone w konkursach technicznych. Nastąpiło też podsumowanie ogólnopolskiego konkursu *Młody Innowator* organizowanego przez Komitet Naukowo-Techniczny FSNT-NOT Doskonalenia Kadr wspólnie z Towarzystwem Kultury Technicznej i Stowarzyszeniem Polskich Wynalazców i Racjonalizatorów pod patronatem Ministra Edukacji Narodowej.

Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem – około 100-osobowa grupa wysłuchała z zacięciem wystąpień wszystkich prelegentów.

Anna Kreft

konsultant ds. wspomaganie nauczycieli w zakresie edukacji przyrodniczej, pracy z uczniem zdolnym oraz diagnozy edukacyjnej w ODN w Słupsku

Konferencja: Pomorskie Drogi do Niepodległej

1918-2018
Niepodległa

23 kwietnia 2018 r. w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Słupsku miała miejsce konferencja pn. *Pomorskie drogi do Niepodległej*, inaugurująca wojewódzki program pod tym samym tytułem. Organizatorem przedsięwzięcia był Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. W konferencji uczestniczyło około 100 osób – nauczycieli, dyrektorów, przedstawicieli jednostek samorządu. Otwarciu konferencji dokonała Bożena Żuk – dyrektor ODN w Słupsku, która poinformowała zebranych o działaniach planowanych do realizacji, w ramach programu *Pomorskie Drogi do Niepodległej*. Oprócz konferencji związanych z Niepodległą, będą organizowane różnego rodzaju szkolenia, na które wszystkich już teraz pani dyrektor serdecznie zaprosiła.

Ważnym punktem programu był wykład wprowadzający prof. Wojciecha Skóry z Akademii Pomorskiej w Słupsku, który przybliżył zebrany wizerunek pomorskiego patrioty sprzed stu lat. Profesor rozpoczął swój wykład słowami Charlesa Dickensa – „*Prawdziwym patriotą jest ten, który nie ze wszystkiego jest zadowolony w swej ojczyźnie, to człowiek, który pragnie i walczy o to, by w niej było lepiej*”. Zwrócił przede wszystkim uwagę na specyfikę formowania się tożsamości polskiej na Pomorzu. Wspominał o ważnych przyczynach względnego uspienia patriotycznego regionu,

które wynikały z trwającej setki lat kolonizacji niemieckiej, posuwającej się wzdłuż wybrzeża Bałtyku oraz z postępu germanizacji. Presja ze strony Niemiec rodziła typ patrioty pomorskiego, walczącego z presją Rzeszy, „nawałą germańską”.

*I co dzień szliśmy w pobok Niej –
tak jak przechodzień
Mija drzewo, a Boga w drzewie nie pamięta.
A Ojczyzna codziennie przecież była święta,
A Ona właśnie była tym cudem na co dzień.”*
/M. Hemar „Modlitwa”/

W tych trudnych okolicznościach swoimi działaniami w sposób szczególny zapisali się na kartach pomorskiej drogi do niepodległej: Antoni Schröder (1885-1943), rolnik i bytowski działacz narodowy, Jan Bauer (1904-1940), nauczyciel w Niemczech i Stefan Hazuka (1882-1978), dekarz i działacz narodowy z Lęborka. To właśnie o nich i ich trudnych wyborach, a nawet poświęconym życiu, mówił profesor Wojciech Skóra.

Ponieważ nieodłącznym elementem naszego regionu jest morze, nie mogło zabraknąć akcentu z nim związanego. Podczas konferencji uroczyste zostały wręczone nagrody uczniom – laureatom III Pomorskiego Konkursu o Tytuł Mistrza Nawigacji, który w tym roku szkolnym odbył się pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Pomorskiego, Mieczysława Struka. Laureaci konkursu otrzymali puchary, nagrody rzeczowe, pamiątkowe grawerony i vouchery na *Rejs do granic Niepodległej* na pokładzie żaglowca Zawisza Czarny. Wręczone zostały również odznaczenia Ligi Morskiej i Rzecznej. Krzyżem *Pro Mari Nostro* za działania upowszechniające edukację morską w regionie, wyróżniono wójta gminy Kobylnica, Leszka Kulińskiego oraz Zespół Handszpaki (Piotr Merecki, Marek Rogala i Maciej Sierosławski), wykonujący muzykę szantową. Brązowe Medale *Zasłużonym dla Ligi Morskiej i Rzecznej* otrzymali: Marek Czaban – instruktor żeglarstwa i Iwona Poźniak – konsultant ds. edukacji morskiej w ODN w Słupsku, a Złotym Medalem *Zasłużonym dla Ligi Morskiej i Rzecznej* uhonorowano kpt. ż.w. Włodzimierza Kotuniaka – dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku.

Następnie do udziału w dyskusji na temat – *Jak być patriotą w czasach pokoju?; Jak być patriotą dnia codziennego?*, zostali zaproszeni Maciej Maraszkiewicz (socjolog, pracownik ODN), Tomasz Częścik (dziennikarz i członek Studenckiego Koła Naukowego Historyków Akademii Pomorskiej w Słupsku), Agata Marzec (pisarka, polonistka) oraz uczniowie Zespołu Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Słupsku – Jacek Zawadzki i Mateusz Szreder, zaś moderatorem tej dyskusji był prof. Wojciech Skóra. W debatę włączali się także uczestnicy konferencji, którzy pragnęli wyrazić swoje zdanie na temat patriotyzmu. Niezwykle ciekawy i stanowczy okazał się głos młodego pokolenia na ten temat. Młodzi chcą i potrafią rozmawiać o patriotyzmie, pojmowanym przez pryzmat ich życia codziennego.

Wypowiedzi panelistów, jak i uczestników konferencji budziły wiele sprzecznych emocji. Dzięki temu udało się osiągnąć zamierzony cel projektu, jakim jest dialog i refleksja skupiona wokół idei obywatelstwa, przynależności i tożsamości narodowej Polaków, a zwłaszcza Pomorzan.

Barwnym akcentem, podkreślającym patriotyczną tematykę konferencji, był występ dziecięcego zespołu Kwartecik ze Szkoły Podstawowej nr 10 im. Polonii w Słupsku, pod kierunkiem Grzegorza Uszkiewicza, który zaprezentował pieśni patriotyczne i morskie. Natomiast Wojskowy Zespół Wokalny Wiarusy im. ppłk lek. Stanisława Szarmacha wykonał minikoncert, prezentując wiązanekę znanych utworów żołnierskich i patriotycznych, m.in. *Rotę, Czerwone maki na Monte Cassino*.

Podsumowaniem i dopełnieniem patriotycznej tematyki konferencji był występ dzieci, uczestników 63. Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego, które zaprezentowały patriotyzm dnia codziennego w wybranych utworach literackich. Kacper Bokacz i Dominika Staciwa przedstawili teksty, między innymi Mariana Hemara „Modlitwa”, K. I. Gałczyńskiego „Ojczyzna” i J. Kasprowicza „Ojczyzna”.

Uczestnicy konferencji byli pod wrażeniem zarówno wyśpiewanych, jak i wyrecytowanych utworów. Niejednej osobie łza wzruszenia zakręciła się w oku. Stawia to dodatkową motywację dla organizatorów do podejmowania kolejnych działań w ramach programu *Pomorskie Drogi do Niepodległej*.

Joanna Kierul-Cieślak

konsultant ds. wspomagania nauczycieli języka polskiego i diagnozy edukacyjnej w ODN w Słupsku

Renata Kołosowska

konsultant ds. wspomagania pracy nauczycieli w zakresie opieki i wychowania w ODN w Słupsku

Taniec i fitness w szkolnym wychowaniu fizycznym

Aktywność ruchowa to podstawowy element zdrowego stylu życia. Jest ważna na każdym etapie życia ludzkiego, jednak szczególną rolę odgrywa w dzieciństwie i młodości, ponieważ warunkuje prawidłowy rozwój fizyczny, psychiczny oraz społeczny.

Regularna aktywność wywiera korzystny wpływ na organizm człowieka, pozwala zachować dobrą sprawność i kondycję, zapobiega rozwojowi chorób cywilizacyjnych, działa pozytywnie na psychikę. Systematyczny wysiłek fizyczny, dostosowany do indywidualnych potrzeb, wpływa stymulująco na rozwój i dojrzewanie w okresie dzieciństwa i młodości, a także na zachowanie zdrowia i kondycji fizycznej w wieku dorosłym. Tymczasem wychowanie fizyczne w szkole jest dla większości dzieci i młodzieży jedyną, systematyczną, zorganizowaną formą ruchu.

Metoda prowadzenia zajęć z młodzieżą powinna charakteryzować się między innymi atrakcyjnością, wszechstronnością, zabawą itp. Interesującą metodą prowadzenia lekcji wychowania fizycznego są formy muzyczno-ruchowe. Obejmują one zarówno dział wychowania ruchowego, jak i dział wychowania muzycznego. Muzyka i ruch stanowią tu równorzędne elementy treści nauczania. Czynne uprawianie muzyki ma ogromne znaczenie dla rozwoju fizycznego i psychicznego człowieka. Wpływa ono dodatnio między innymi na system nerwowy, uczy odczuwać i spostrzegać pewne nowe zjawiska, mające duże wartości kształcące i poznawcze

Ćwiczenia muzyczno-ruchowe, gimnastyka artystyczna, tańce, pantomima, gimnastyka jazzowa, aerobik, improwizacja ruchowa, pokazy gimnastyczne itp., są tymi formami, które wpływają na podniesienie poziomu kultury muzycznej i ruchowej, kształcą sprawność ruchową, prowadzą do wszechstronnego, harmonijnego wzrostu rozwoju organizmu, mają niewątpliwą wpływ na wzbogacenie osobowości ucznia, rozwijają i wzbogacają nawyk muzyczno-ruchowy, wyrabiają wreszcie poczucie piękna i są źródłem doznań estetycznych.

Muzyka i ruch z nią związany, przez długi czas był mniej znany w naszych szkołach. Obecnie zaczyna szczęśliwie się pojawiać – tak w programach szkolnych, jak i w realizacji tegoż programu nauczania. Taniec pojawia się nieśmiało jako drugoplanowa forma ruchu i w sposób ograniczony, a przy tym wyłącznie w formie praktycznej bardziej jako okazja do rozrywki czy zabawy niż jako środek kształtowania kultury ogólnej.

Ruch przy muzyce wykonywany w rytmie oraz taniec jest lubianą formą rozrywki już od niepamiętnych czasów. Zmieniają się tylko style tego ruchu, melodie i rytmy, nazwy i miejsce spotkań przy muzyce. Ruch taneczny obok podnoszenia ogólnej sprawności i rozwijania wielu cech motorycznych odznacza się cennymi walorami wychowawczymi (np. ze względu na zespołowy charakter działania, wpływa na rozwój poczucia solidarności, współodpowiedzialności, zdyscyplinowania i karności).

Tańce ludowe poprzez zapoznanie z tradycjami i zwyczajami oraz pięknem sztuki ludowej rozwijają poczucie więzi narodowej, patriotyzm. Poznanie tańców innych narodów zbliża młodzież do różnych kultur, uczy tolerancji i szacunku dla nich, rozwija uczucie przyjaźni. Poprzez taniec można wpływać na rozwój życia emocjonalnego i pogłębienie przeżyć estetycznych, zbliżenie do innych działów sztuki – w pierwszym rzędzie muzyki. Nie miały też wpływ wywierać mogą zajęcia taneczne na podniesienie kultury towarzyskiej.

Taniec poprzez ruch jest nierozdzielalną częścią wychowania fizycznego. Zajęcia rytmiczno-taneczne na lekcji wychowania fizycznego mogą być alternatywą dla dzieci i młodzieży. Dobór rodzajów i form tanecznych do programów wychowania fizycznego jest sprawą otwartą, wymagającą nieustannych modyfikacji. Przesłankami są tu zarówno określone założenia teoretyczne, jak i wymogi programowe kultury fizycznej. Zawsze jednak były i są preferowane te formy taneczne, które wynikają z naturalnych możliwości ruchowych człowieka, związane są z jego upodobaniami estetycznymi i wykazują związek z całokształtem narodowej kultury tanecznej.

Trudności towarzyszące wszelkim zadaniom muzyczno-ruchowym i muzyczno-tanecznym wypływają z obszernej i różnorodnej problematyki obejmującej powiązania ruchu z muzyką. Ruch wykonywany z muzyką wymaga od ucznia intensywnego wysiłku tak fizycznego, jak i psychicznego.

Naukowe i metodyczne opracowanie problematyki tańca stwarza dużą szansę dla kultury fizycznej, a szczególnie wychowania fizycznego, upowszechnienia i ugruntowania atrakcyjnych i skutecznych form ćwiczeń. Coraz nowsze metody zyskują rzesze zwolenników, ponieważ ich podstawową zaletą jest przyjemność z ćwiczenia. Wykorzystanie nowoczesnych możliwości fitness jest doskonałym sposobem uatrakcyjnienia lekcji WF.

uczajami oraz pięknem sztuki ludowej rozwijają poczucie więzi narodowej, patriotyzm. Poznanie tańców innych narodów zbliża młodzież do różnych kultur, uczy tolerancji i szacunku dla nich, rozwija uczucie przyjaźni. Poprzez taniec można wpływać na rozwój życia emocjonalnego i pogłębienie przeżyć estetycznych, zbliżenie do innych działów sztuki – w pierwszym rzędzie

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku znając realia pracy nauczycieli wychowania fizycznego i pragnąc wspomóc ich w trudnej i odpowiedzialnej pracy, rzutującej na zdrowie naszego społeczeństwa organizuje różne formy doskonalenia. Projektem realizowanym przez ostatnie cztery lata jest „**Powszechna aktywność sportowa**”, w ramach realizacji Regionalnego Programu Strategicznego *Aktywni Pomorzanie*. Warsztaty mają na celu pokazanie uczestnikom różnorodnych form, które z powodzeniem mogą być zastosowane w szkole. W bieżącym roku podczas zajęć, nauczyciele otrzymali wiele pomysłów i gotowych rozwiązań oraz pozyskali wiedzę i umiejętności samodzielnego budowania jednostki lekcyjnej na bazie fitness oraz tańców towarzyskich i narodowych.

Podczas tegorocznych warsztatów w Chojnicach uczestniczyło 28 nauczycieli wychowania fizycznego.

Zajęcia prowadził Jacek Czapiewski – nauczyciel tańca i choreograf. Nauczyciele świetnie bawili się podczas zajęć. Spotkania dały im wiele radości, ale też praktyczne umiejętności, które z powodzeniem wykorzystują na zajęciach. Taniec to umiejętność, którą powinni uczniowie posiadać w szkole, tak jak umiejętność czytania czy pisanie. Jest to umiejętność przydatna na całe życie, potrzebna dla duszy i ciała każdego człowieka.

Warsztaty w Słupsku z zakresu fitness prowadziła mgr Wioletta Burzyńska, wywołując zachwyt wśród uczestniczących na zajęciach nauczycieli. Wioletta Burzyńska nauczyła uczestniczki wielu ciekawych kroków i całych choreografii. Dlaczego fitness? Odpowiedź jest bardzo prosta – dziewczęta bardzo lubią tę formę ruchu. Zajęcia fitness nie tylko wpływają korzystnie na sylwetkę. Sprawiają też, że jesteśmy po prostu... szczęśliwsze! W warsztatach wzięło udział 35 nauczycieli (zarówno panie jak i panowie). W ankietach ewaluacyjnych po przeprowadzonych zajęciach nauczyciele wysoko ocenili organizację i wartość merytoryczną zajęć oraz ich przydatność w procesie nauczania.

Już dzisiaj zapraszam nauczycieli w przyszłym roku szkolnym na kolejną edycję *Powszechnej aktywności sportowej*.

Irena Czyż

*konsultant ds. wspomaganie pracy nauczycieli
w zakresie promocji zdrowia,
profilaktyki zdrowotnej i aktywności sportowej
oraz przedmiotów przyrodniczych
w ODN w Słupsku*

Jeśli chcemy zrozumieć dziecko (ucznia), musimy zrozumieć jego wyjątkowość

NADMORSKIE INSPIRACJE. RODZICE I NAUCZYCIELE SPRZYMIERZEŃCAMI

„Jeśli chcemy zrozumieć dziecko (ucznia), musimy zrozumieć jego wyjątkowość” to temat konferencji jaką 21 maja 2018 r. zorganizował Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku i słupskie Wydawnictwo Dobra Literatura. Spotkanie to zaangażowało cykl pn. „Nadmorskie Inspiracje. Rodzice i nauczyciele sprzymierzeńcami”, dlatego tak bardzo cieszy fakt, że w konferencji uczestniczyli dyrektorzy, nauczyciele, a także grono rodziców (w sumie około 80 osób). Z zaproszenia skorzystali również: dr Monika Kończyk, Pomorski Kurator Oświaty, Jolanta Pawlak, dyrektor i Iwona Tanewska – zastępca dyrektora Wydziału Organizacji Informacji Oświatowej KO w Gdańsku, Bogna Winiarczyk, zastępcą dyrektora Wydziału Edukacji w Słupsku, Bronisław Kisiel ze słupskiej delegatury KO w Gdańsku.

Doktor Marek Kaczmarzyk – znakomity ekspert, nauczyciel i wykładowca, biolog, neurodydaktyk i memetyk, popularyzator nauki, autor artykułów i książek z zakresu biologicznych i memetycznych kontekstów kształcenia – w pierwszej części konferencji, w sposób niezwykle sugestywny i przekonujący, opowiadał o tym, **dłaczego każde dziecko jest inne z punktu widzenia genetyki**, jakie zmiany następują w mózgu człowieka: od niemowlęctwa do dorosłości i jaki to ma wpływ na jego funkcjonowanie w środowisku szkolnym, rodzinnym czy rówieśniczym. Doktor wyjaśniał, skąd bierze się różnorodność w populacjach ludzkich i jakie jest biologiczne podłoże wyjątkowości każdego człowieka. Powszechnie wiadomo, że na świecie nie ma dwóch takich samych płatków śniegu. „Źródło niepowtarzalności kształtów płatków śniegu jest jednak niczym przy złożoności, jaką my jesteśmy. Prawa tworzące naszą wyjątkowość wymykają się próbom klasyfikacji”¹. I choć wiemy, że każdy uczeń jest wyjątkowy, a świat zmienia się nieustannie, to szkoła od stuleci funkcjonuje w takim samym kształcie. Stara się nauczyć wszystkich tego samego i w taki sam sposób. I to musi się zmienić.

Druga część konferencji nosiła tytuł: **Pomiędzy swobodą a odpowiedzialnością. O znaczeniu stref wpływu na dzieci i młodzież**. Doktor M. Kaczmarzyk wyjaśnił, czym jest mem i jakie odgrywa znaczenie w życiu człowieka i społeczności szkolnej. Mem to inaczej uproszczona porcja informacji kulturowej – analogiczna do genu – którą można wyrazić jednym zdaniem, hasłem, melodią, obrazem, skojarzeniem, powiedzeniem, np. dzisiejsza młodzież, bułka z masłem. Nośnikami memów są

głównie media (w tym internet), ale również my sami. Memy rozprzestrzeniają się jak wirusy, jedne żyją dłużej, inne krócej. Memy mogą tworzyć tzw. mempleksy, czyli grupy powiązanych ze sobą informacji. Żyjemy w świecie skonstruowanym z memów, zatem i szkoła nie jest od nich wolna. Zarówno nauczyciele, jak i uczniowie, wyposażeni są w zestaw przyjętych memów, ale też są ich źródłem. Memy, funkcjonując w jednym środowisku szkolnym, wzajemnie przenikają i oddziałują na nie. W świecie, gdzie bezpośrednie kontakty międzyludzkie zastępowane są elektronicznymi komunikatorami, szkoła – z całą swą niedoskonałością – pełni bardzo ważną funkcję społeczną: daje przestrzeń do budowania relacji.

Zaproponowane przez doktora Marka Kaczmarzyka spojrzenie na proces edukacji przez pryzmat podłoża biologicznego, szczególnie neuronauk, spotkało się z ogromnym zainteresowaniem i zrodziło wiele pytań. Najważniejsze przesłanie wykładu jest jednoznaczne – zmiany w edukacji są konieczne. Dynamika rozwijającego się świata wymusza na nas inne podejście do kształcenia przyszłych pokoleń, a wiedza na temat naszych biologicznych uwarunkowań pozwala nam lepiej zrozumieć to, co było dotychczas dla nas wrogiem. Dlaczego tak trudno zrozumieć własne dzieci? Dlaczego nastolatki są nieostrożne? Jaki jest praktyczny sens etapu życia, w którym wszystko robimy inaczej niż trzeba? „W młodym człowieku, podobnie jak w jego dojrzałym rodzicu, wychowawcy, czy nauczycielu, tkwi potencjał, którego znaczna część widoczna jest dopiero, kiedy spojrzymy na samych siebie z szerszej perspektywy. Należymy do gatunku o charakterze społecznym. Nasze możliwości tkwią przede wszystkim w sile naszych wzajemnych relacji”².

Już dziś zapraszamy na kolejne konferencje z cyklu „Nadmorskie Inspiracje. Rodzice i nauczyciele sprzymierzeńcami”.

Agnieszka Brzezińska

Wydawnictwo Dobra Literatura

Dorota Iwanowicz

ODN Słupsk

PRZYPISY: 1. Marek Kaczmarzyk, Unikat. Biologia wyjątkowości, Wydawnictwo Dobra Literatura, Słupsk/Warszawa 2018, s. 20 2. Marek Kaczmarzyk, Szkoła neuronów. O nastolatkach, kompromisach i wychowaniu, Wydawnictwo Dobra Literatura, Słupsk/Warszawa 2017, s. 15

POMORSKA LIGA ZADANIOWA

W roku szkolnym 2017/2018 Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku po raz drugi organizował w ramach projektu **Zdolni z Pomorza Pomorską Ligę Zadaniową** (PLZ). Konkurs ten skierowany był do uczniów klas VII szkół podstawowych, gimnazjów i oddziałów gimnazjalnych oraz do uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa pomorskiego.

Celem konkursu była popularyzacja przedmiotów ścisłych i rozwijających kompetencje społeczne, rozbudzenie i rozwijanie zainteresowań uczniów oraz wspieranie ich uzdolnień kierunkowych, stwarzanie sytuacji pobudzających młodzież do twórczego myślenia i sprawdzania nabytych umiejętności, motywowanie do promowania wartości pracy nad rozwojem swoich uzdolnień, samokształcenia i samorozwoju. Dodatkowo celem konkursu było promowanie osiągnięć uczniów, inspirowanie ich do obserwacji otaczającego świata, stwarzanie możliwości wykonywania doświadczeń/eksperymentów, prowadzenia obserwacji: biologicznych, chemicznych i fizycznych, ilustrujących procesy zachodzące wokół człowieka oraz kształtowanie umiejętności posługiwania się metodą naukową w praktyce i teorii, jak też doskonalenia zdolności konstruktywnego porozumiewania się w różnych sytuacjach komunikacyjnych, wyrażania różnych punktów widzenia, kierowania się empatią, wykazywanie się tolerancją.

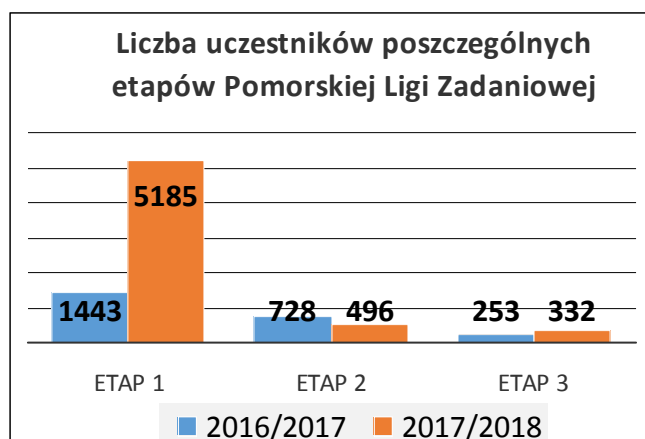
Ligę Zadaniową organizowano w trzech etapach – oddzielnie dla przedmiotów: fizyka, informatyka, matematyka, biologia, chemia, przedmioty rozwijające kompetencje społeczne. I etap (kwalifikacyjny) przeprowadzony został pod nadzorem nauczycieli w szkołach/placówkach oświatowych i trwał 60 minut. II etap (powiatowy) miał elektroniczną formę. Rozwiązane zadania uczniowie przygotowywali w domu i przesyłali poprzez portal *Zdolni z Pomorza*. III etap (wojewódzki) ponownie miał charakter stacjonarny. Uczestnicy rozwiązywali zadania w ciągu 90 minut pod kontrolą nauczycieli w dwóch miejscowościach: Słupsku i Gdańsku. Miejsca te organizatorzy konkursu wyznaczyli ze względu na łatwość dojazdu dla uczniów. Każdy uczeń zakwalifikowany do etapu wojewódzkiego mógł zdobyć dodatkowo punkty za przygotowanie własnego, oryginalnego zadania wraz z rozwiązaniem. Zadanie to zobowiązany był zamieścić na portalu *Zdolni z Pomorza*.

W zmaganiach konkursowych wzięła udział rekordowa liczba uczniów – 5 185 osób (Ryc.1). Z klas VII szkół podstawowych oraz gimnazjów była to grupa 3 576

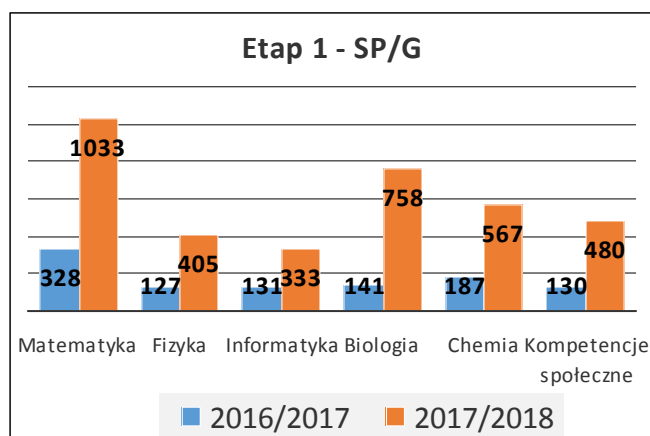
uczniów, natomiast ze szkół ponadgimnazjalnych 1 609. Liczba uczestników I etapu konkursu wzrosła około czterokrotnie w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego.

Do kolejnego etapu zakwalifikowanych zostało ponad 1 074 uczniów, odpowiednio: 729 osób ze szkół podstawowych i gimnazjów oraz 345 osób ze szkół ponadgimnazjalnych. (Ryc. 2, 3). Jednak do zmaganiach konkursowych kolejnego etapu powiatowego przystąpiła grupa około 500 uczniów. Do etapu III wojewódzkiego przystąpiło 332 osoby (Ryc. 4, 5). Najwięcej uczniów wzięło udział w konkursie z matematyki, biologii i chemii, zarówno w przypadku uczniów ze szkół podstawowych i gimnazjów, jak i ze szkół ponadgimnazjalnych.

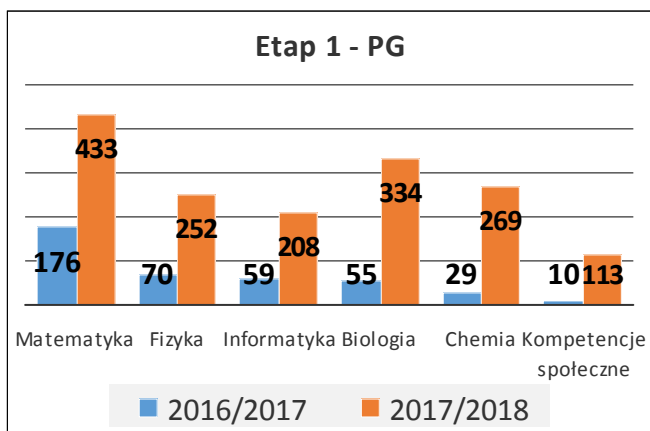
Ryc. 1. Liczba uczestników poszczególnych etapów Pomorskiej Ligi Zadaniowej w roku szkolnym 2016/2017 oraz 2017/2018

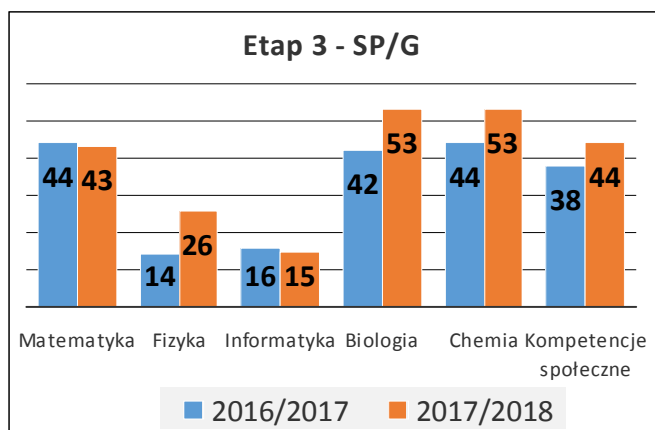
Ryc. 2. Liczba uczestników etapu I – kwalifikacyjnego Pomorskiej Ligi Zadaniowej w roku szkolnym 2016/2017 oraz 2017/2018 z poszczególnych przedmiotów z klas VII szkół podstawowych, gimnazjów i oddziałów gimnazjalnych

Ryc. 3. Liczba uczestników etapu I – kwalifikacyjnego Pomorskiej Ligi Zadaniowej w roku szkolnym 2016/2017 oraz 2017/2018 z poszczególnych przedmiotów ze szkół ponadgimnazjalnych

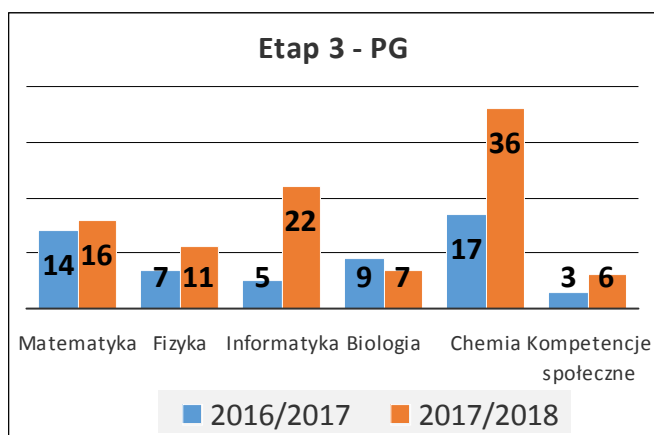

Ryc. 4. Liczba uczestników etapu III wojewódzkiego Pomorskiej Ligi Zadaniowej w roku szkolnym 2016/2017 oraz 2017/2018 z poszczególnych przedmiotów z klas VII szkół podstawowych, gimnazjów i oddziałów gimnazjalnych

Ryc. 5. Liczba uczestników etapu III wojewódzkiego Pomorskiej Ligi Zadaniowej w roku szkolnym 2016/2017 oraz 2017/2018 z poszczególnych przedmiotów ze szkół ponadgimnazjalnych

Bardzo dziękujemy za liczny udział w konkursie

wszystkim uczniom i w tym miejscu również chcielibyśmy zachęcić do wzięcia udziału w konkursie w kolejnym roku szkolnym. Gratulujemy laureatom i osobom wyróżnionym uzyskania wysokiego wyniku. Poziom konkursu był bardzo wysoki. Laureaci Pomorskiej Ligi Zadaniowej, poza otrzymanymi nagrodami (dyplomy i bonny pieniężne), mogą ubiegać się w następnym roku szkolnym o zakwalifikowanie do projektu „Zdolni z Pomorza” z pominięciem procedury rekrutacyjnej. Wręczenie nagród nastąpi na uroczystej gali Pomorskiej Ligi Zadaniowej *Zdolni z Pomorza* 18 czerwca 2018 r.

Zgodnie z komunikatem w sprawie wykazu zawodów wiedzy, artystycznych i sportowych organizowanych przez kuratora oświaty lub inne podmioty działające na terenie szkoły, które mogą być wymienione na świadectwie ukończenia gimnazjum oraz uwzględniane w postępowaniu rekrutacyjnym na rok szkolny 2018/2019, *Pomorska Liga Zadaniowa* została ujęta na liście zawodów wiedzy. Uczniowie szkół podstawowych z oddziałami gimnazjalnymi oraz uczniowie gimnazjum mogą mieć zatem wpisane na świadectwie osiągnięcia zdobyte na etapie powiatowym i wojewódzkim. Miejsca uznane za wysokie w zawodach wiedzy to miejsca nagrodzone lub uhonorowane zwycięskim tytułem nadanym na podstawie regulaminów konkursów o zasięgu powiatowym i wojewódzkim.

Organizatorzy dziękują wszystkim nauczycielom, przygotowującym uczniów do konkursu, za zaangażowanie, wsparcie, dopilnowanie terminów poszczególnych etapów. Dziękujemy nauczycielom za sprawdzenie uczniowskich prac w pierwszym etapie. W bieżącym roku szkolnym nauczyciele sprawdzili w I etapie ponad 5 000 prac. Nauczyciele uczniów, którzy w III etapie konkursu zajęli miejsca od 1 do 10 uzyskując co najmniej 30 % punktów, otrzymają listy gratulacyjne Marszałka Województwa Pomorskiego. Pozostali nauczyciele, których uczniowie wzięli udział w III etapie wojewódzkim otrzymają listy gratulacyjne dyrektora Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku – organizatora PLZ.

Organizatorzy bardzo serdecznie dziękują dyrektorom szkół, w których odbył się etap wojewódzki: Romualdowi Cichockiemu z VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Komisji Edukacji Narodowej w Gdańsku i Iwonie Wojtkiewicz z Zespołu Szkół Agrotechnicznych im. Władysława Reymonta w Słupsku oraz przedstawicielem Lokalnych Centrów Nauczania Kreatywnego: Elżbiecie Żurawik (LCNK w Gdańsku) i Mateuszowi Melwskiemu (LCNK w Słupsku). Zorganizowanie w jednym czasie 12 typów konkursu było trudnym wyzwaniem dla tych placówek. Organizatorzy w dalszym ciągu żywią nadzieję na współpracę w organizacji etapu wojewódzkiego PLZ w kolejnych latach, zarówno w VIII Liceum Ogólnokształcącym w Gdańsku, jak i w Zespole Szkół Agrotechnicznych w Słupsku.

Laureaci i finaliści etapu wojewódzkiego Pomorskiej Ligi Zdaniowej

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

Biologia

Zofia Klata – Laureat – I Miejsce
Igor Rusiecki – Laureat – II Miejsce
Wojciech Mak – Laureat – III Miejsce
Anna Sekścińska – Finalista/wyróżnienie

Chemia

Bartosz Sobolewski – Laureat – I Miejsce
Kacper Luty – Laureat – II Miejsce
Weronika Wojak – Laureat – III Miejsce
Maria Owsńska – Finalista/wyróżnienie

Fizyka

Dominik Zieliński – Laureat – I Miejsce
Tim Schopinski – Laureat – II Miejsce
Aleksander Sarzyniak – Laureat – III Miejsce
Grzegorz Skuza – Finalista/wyróżnienie

Informatyka

Adrian Kwiatkowski – Laureat – I Miejsce
Bartłomiej Krawisz – Laureat – II Miejsce
Konrad Obernikowicz – Laureat – III Miejsce
Michał Kaczmarek – Finalista/wyróżnienie

Matematyka

Filip Majewski – Laureat – I Miejsce
Jan Tryka – Laureat – II Miejsce
Konrad Obernikowicz – Laureat – III Miejsce
Adrian Kwiatkowski – Finalista/wyróżnienie

Kompetencje społeczne

Jakub Nurkiewicz – Laureat – I Miejsce
Weronika Binkiewicz – Laureat – II Miejsce
Wojciech Michaluk – Laureat – III Miejsce
Jeremi Mrówczyński – Finalista/wyróżnienie

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Biologia

Alicja Kozłowska – Laureat – I Miejsce
Martyna Klóskowska – Laureat – II Miejsce
Julian Uchacz – Laureat – III Miejsce
Hubert Piwar – Finalista/wyróżnienie

Chemia

Karolina Grzenkowicz – Laureat – I Miejsce
Agnieszka Klimek – Laureat – II Miejsce
Andrzej Niegolewski – Laureat – III Miejsce
Maksymilian Sapkowski – Finalista/wyróżnienie

Fizyka

Maksymilian Sapkowski – Laureat – I Miejsce
Agnieszka Omernik – Laureat – II Miejsce
Marcin Bonk – Laureat – III Miejsce
Kajetan Witkowski – Finalista/wyróżnienie

Informatyka

Maciej Wróblewski – Laureat – I Miejsce
Hubert Solecki – Laureat – II Miejsce
Alan Bejnarowicz – Laureat – III Miejsce
Łukasz Szarafin – Finalista/wyróżnienie

Matematyka

Dawid Ptach – Laureat – I Miejsce
Agata Cyra – Laureat – II Miejsce
Paula Przytarska – Laureat – III Miejsce
Tomasz Piechocki – Finalista/wyróżnienie

Kompetencje społeczne

Przemysław Steiniger – Laureat – I Miejsce
Paulina Dębowska – Laureat – II Miejsce
Aleksander Kocwaj – Laureat – III Miejsce
Paweł Gmachowski – Finalista/wyróżnienie

dr Anna Kreft

*koordynator Pomorskiej Ligi Zadaniowej
konsultant do spraw pracy z uczniem zdolnym,
edukacji przyrodniczej i diagnozy edukacyjnej
w ODN w Słupsku*

XXXIV Międzynarodowy Konkurs Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży im. Wandy Chotomskiej

Hej, Młodzi Literaci!

Już po raz 34. składamy głęboki ukłon przed zachwycającym światem wyobraźni, wrażliwości i literackiej pasji autorów ponad ośmiu tysięcy wierszy, opowiadań, prób dramatycznych, którzy, ufając naszemu smakowi literackiemu i profesjonalizmowi, odważyli się je przysłać na tegoroczny konkurs. Witamy Was z wiosenną radością, dumą i serdeczną chęcią spotkania się z najmłodszymi polskimi adeptami pióra.

Konkurs Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży, istniejący od 1984 roku jako przedsięwzięcie kulturalne organizowane przez Szkołę Podstawową nr 4 w Słupsku, po reformie oświaty z 1999 roku – Gimnazjum nr 2, obecnie Szkołę Podstawową nr 3 z oddziałami Gimnazjum nr 2, zrealizowano ze środków Prezydenta Miasta Słupska, Województwa Pomorskiego oraz wielu zaprzyjanych sponsorów. Od 11 lat współorganizatorem konkursu jest Międzynarodowa Organizacja Soroptimist International Klub w Słupsku, która rozpropagowała literacką ideę wśród środowisk polonijnych, dzięki czemu nastąpiło rozszerzenie jej zasięgu na międzynarodowy.

Główne cele konkursu to od lat: inspirowanie zainteresowań literackich, czytelniczych, rozbudzanie wyobraźni, wrażliwości, podkreślanie i promowanie talentu dziecka, zachęcenie dzieci i młodzieży polonijnej do podejmowania prób literackich w języku polskim, umożliwienie udziału w literackiej zabawie dzieciom specjalnej troski. 34 lata jego istnienia zaowocowały wydaniem 27 książek z wierszami i opowiadaniem laureatów i wyróżnionych. Ogromne zainteresowanie konkursem potwierdza liczba około 8 000 zestawów utworów literackich nadsyłanych co roku z ponad 500 szkół podstawowych, gimnazjów, liceów i techników z całej Polski i innych państw. Pracującymi z pasją od wielu lat, związanymi emocjonalnie z twórczością młodych mistrzów pióra jurorami, są poeci, pisarze, dziennikarze, krytycy literaccy, pracownicy naukowcy, nauczyciele poloniści, pod wieloletnim przewodnictwem wspaniałej poetki i przyjaciółki konkursu – **pani Wandy Chotomskiej, według której nasz konkurs jest największą w kraju imprezą kulturalną poświęconą młodym talentom literackim i promującą ich twórczość.**

Na XXXIV Międzynarodowy Konkurs Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży im. Wandy Chotomskiej nadesłano 8 195 zestawów wierszy, opowiadań i prób dramatycznych z 521 szkół podstawowych, gimnazjów

i ponadgimnazjalnych z całej Polski, Stanów Zjednoczonych, Niemiec, Litwy i Ukrainy. Piękne motto 34. edycji konkursu, „Słowo jak witraż duszy” sugestywnie oddające emocje i artyzm Waszej twórczości, zawdzięczamy naszemu wielokrotnemu laureatowi – maturzyście z Liceum Ogólnokształcącego w Białobrzegach – Maciejowi Henrykowi Modzelewskiemu. Poruszające wiersze i opowiadania laureatów, które ujęły serca i smak literacki jurorów, publikujemy w książce, którą właśnie bierzecie do ręki.

Trzynastoosobowa Komisja jurorów po trzech miesiącach bliskich kontaktów z Waszą twórczością: uznając za zasadnicze kryteria: oryginalność tekstu, świadomość języka, literackość, autentyczność pomysłu i ujawniony talent autora, wyłoniła **134** Laureatów ze szkół polskich i **31** ze szkół polonijnych, wyróżniła zaś **242** uczniów z naszego kraju i **27** polonijnych – w czterech grupach wiekowych:

- klasy I – IV szkoły podstawowej,
- klasy V – VII szkoły podstawowej,
- klasy II – III gimnazjum,
- klasy I – IV szkół ponadgimnazjalnych

w kategoriach: poezja i proza oraz **9 wyróżnień** w kategorii „**Wiersze malowane**”.

Wspaniali Młodzi Literaci – autorzy tomiku „Słowo jak witraż duszy”!

Nauczyciście nas przez 34 lata, żeby uważnie oglądać Wasz portret ze słów i ostrożnie stawiać stopy po Waszych marzeniach. Staraliśmy się bardzo i teraz, i w każdej poprzedniej edycji konkursu.

Wieloletnia przygoda z poezją i prozą młodych twórców daje nam – jurorom i organizatorom – możliwość poznania Waszego świata i talentu, twórczego trudu w „szukaniu własnego kosmosu słów.” Wam ta literacka przygoda oferuje szansę wypowiedzenia, wyrażenia siebie poprzez piękny, literacki język, budzi też zainteresowanie literaturą i zachęca do twórczego, związanego z rozwojem osobowości, opartego na doskonaleniu się i szacunku dla innych – modelu życia. Dowartościowuje, odkrywa, promuje wrażliwość, talent literacki młodego pokolenia, daje szansę zaistnienia w polskiej literaturze. Wydana w każdej edycji książka z wyróżnionymi tekstami jest nie tylko piękną nagrodą i pierwszą naj-

częściej publikacją, lecz również materiałem edukacyjnym w innowacyjnej pracy z dziećmi i młodzieżą w szkołach, w domach kultury i bibliotekach. **Możecie być dumni, że Wasze wiersze i proza „występują” na wielu konkursach recytatorskich, wybrane i artystycznie zaprezentowane przez utalentowanych aktorsko rówieśników.**

Drodzy Nauczyciele, Rodzice i Opiekunowie!

Według pisarki Jolanty Nitkowskiej-Węglarz wielu nauczycieli – tegorocznych opiekunów młodych autorów „potrafiło znaleźć klucz do wyobraźni i pomagało dokonać wyboru tego, co oryginalne, własne i ważne”. Dzięki takim – czuwającym dorosłym pojawiają się zaproszenia do fantastycznej przygody literackiej. To dzięki Wam, pochylającym się nad utalentowanym literacko dzieckiem i realizującym szeroko pojętą funkcję kulturotwórczą szkoły, służącą kształtowaniu umiejętności odbioru wartości kulturalnych oraz ich tworzeniu – mógł zaistnieć i rozwinąć się nasz konkurs. Dziękujemy Wam z całego serca, szczególnie gorąco nauczycielom polonijnym – pani Dorocie Andrace, szefowej Centrali Polskich Szkół Wschodniego Wybrzeża w USA, pani Renacie Jujce, która dwanaście lat temu rozpropagowała go w Ameryce, paniom – Małgorzacie Kulasek-Olszewski i Ewie Kampes, które zainicjowały literacką zabawę w Niemczech, rozwijającym młode talenty literackie nauczycielkom polskich szkół na Litwie, w Turcji i Ukrainie. Opracowywane i wdrażane przez Was – Koleżanki i Koledzy – formy zajęć kulturotwórczych, programy warsztatów literackich, cyklicznych spotkań poetyckich, prowadzenie licznych konkursów na wiersz, opowiadanie, limeryk, próbę dramatyczną, recenzję, organizacja spotkań autorskich z wybitnymi pisarzami i krytykami literackimi – są działaniami służącymi rozwijaniu wrażliwości artystycznej dzieci i młodzieży.

Miejską, wojewódzką, następnie ogólnopolską i międzynarodową rangę konkursu zawdzięczamy wspaniałej młodzieży zainspirowanej do pracy literackiej i odkrywania swojego talentu właśnie przez Was – rozwijających, wspierających, dodających młodzieży skrzydeł – Rodziców i Nauczycieli. To dzięki Waszej pracy 34 lata istnienia konkursu zadają kłam obiegu opinii, że zdominowani przez telewizję i internet młodzi Polacy stracili wrażliwość na słowo pisane. **Jednak ogromną popularność słupska literacka zabawa zawdzięcza na pewno wielkiej przyjaciółce twórczości Waszych podopiecznych – wybitnej pisarce i Honorowej Obywatelce Miasta Słupska – Wandzie Chotomskiej, której brak odczuwamy bardzo boleśnie.**

Dzięki pani Wandzie, która pełniła funkcję przewodniczącej komisji jurorów, przedsięwzięcie nasze uznawane jest w polskich szkołach jako bardzo ważne w promowaniu literackiej twórczości dziecięcej i młodzieżowej.

Trzydziestoczworoletnia historia Konkursu zaowocowała wydaniem 27 książek z wierszami i opowiadaniem nagrodzonych dzieci i młodzieży. Nagradzaliśmy młodych literatów za autentyzm, dobre pióro, szczerość. Najwyżej ocenialiśmy wiersze i opowiadania wynikające z ich osobistych przeżyć, które mówią o nich samych, ich doznaniach, radościach i buncie, są prawdziwe i dynamiczne, uczuciem i młodzieńczym wdziękiem poruszają czytelnika. Przeczytajcie i przemyślcie cenne uwagi jurorów – Jolanty Nitkowskiej-Węglarz, Barbary Kosmowskiej i Jerzego Fryckowskiego zamieszczone w książce pokonkursowej.

A teraz – tradycyjnie – kilka mniej miłych uwag. Zakładamy odpowiedzialność i uczciwość wszystkich autorów oraz nauczycieli i rodziców firmujących swoim nazwiskiem i pieczęcią szkoły wysyłane na konkurs wiersze i opowiadania. Niestety – nigdy nie mamy całkowitej pewności, że nie chcąc skrzywdzić utalentowanego literacko dziecka – nie nagradzamy autora dopuszczającego się plagiatu. Nasza kilkumiesięczna praca jurorska nie powinna przypominać działań agencji detektywistycznej. Pamiętajcie, że każdy nieuczciwy uczestnik konkursu kładzie cień na ocenie pozostałych, pięknych i oryginalnych tekstów. Jesteśmy bardzo zawiedzeni, kiedy nauczyciel przysyła nam niesprawdzone i budzące duże wątpliwości utwory uczniów, biorąc jednocześnie odpowiedzialność prawną za ich autentyzm.

Według jurorów, którym szczególnie bliskie są pierwsze literackie próby najmłodszych uczestników, to właśnie w ich opinii wiersze uczniów klas I – III szkół podstawowych wymykają się najbardziej kryteriom oceny, bo te szczerze, wiarygodne nie zawsze dorastają poziomem do tych, które korzystały z przyjacielskiego „pogotowia poetyckiego”, chociaż nie da się udowodnić plagiatu. Mamy nadzieję, że nasze konsultacje z nauczycielem opiekunem są w pełni wiarygodne.

W tegorocznej edycji konkursu, w młodszej grupie wiekowej szkół podstawowych, zachwyciły nas urokliwe, bardzo liryczne wiersze: o przyrodzie i trosce o nią, o „drzewie, z którym poznała się wiosną” Julka Drąg, o tym, że szczęście daje czerpanie radości ze zwyczajnego dnia, o czym przekonuje Adrian Konieczny: „Gdy wrzucę na luz, gdy rozluźnię mózg, jak królik z kapelusza wyrośnie góra marzeń... i chociaż Wróć wieczorem brudny i szczęśliwy, siniak na łokciu i zdarte kolano, przytulę się mocno i szepnę cichutko Kocham Cię mamo, Kocham Cię mamo!”

Wszyscy jurorzy, a już na pewno Pani Wanda Chotomska, nagrodziłyby z radością Wasze uśmiechnięte, dowcipne wiersze – takie jak „Psotna babcia”, co to Idze Półtorak: „Do szkoły spakowała lody, zamiast butelki źródlanej wody” i przez to, że... lubi psoty, wpędza wnuczkę w kłopoty.

W wierszach nieco starszych uczniów szkół podstawowych wzruszyły nas przepiękne, niezwykle dojrzałe wiersze Michała Skowronka. Na przykład ten ze śmiercią, która mówi:

„Czasem obserwuję Cię
Siedząc na parapecie.
Nie, nie wygłupiam się.
Lubię tam siadać i słuchać,
Jak mama czyta Ci na dobranoc.
Jestem śmiercią,
wolę jednak, kiedy nazywają mnie
Nadzieją”...

Pani Wanda „dostawała uczulenia”, czytając wiersze o porach roku. Mówiła: „wszystkimi porami mi te pory wychodzą. Temat jest tak zbanalizowany, że trzeba by naprawdę wielkiego pióra, żeby wycisnąć z tego coś więcej niż tylko informacje, że – „wiosną kwiatki rosną”, „w lecie pachnie kwiecie” a „jesienią liście się czerwienią”. Nagradzała te uśmiechnięte, oryginalne, świeże. Myślę, że na pewno przyznałaby nagrodę za świeżość pomysłu i świetne skojarzenia Kasi Sklarskiej, u której:

„W domu na tarasie jest ciepło
Obudziła się mucha
I patrzy
We wtorek, mucho, posadzę kwiaty
W słonecznej części ogrodu,
a ptaki w dziobach przyniosą nowe marzenia.”

Wzruszyliśmy się przy lekturze ślicznego wiersza Marty Popiel o kwiatku, który dzięki dziewczynce rozkwitał:

„coraz mocniej,
aż stał się wielkim
szafirem radości.”

Wiersze gimnazjalistów i licealistów to coraz lepsze pióro i większa świadomość, i znajomość języka poezji. Nasi poeci, w wierszu Kornelii Chocianowskiej, nieraz już: „Skaleczyli się słowami i od tamtej pory nie ufają im tak bardzo”. I dramatycznie przeżywają mękę twórczą:

„Płaczę
a po policzkach płyną mi słowa
upuszczam je na kartkę
albo zamykam w słoiku
aż wreszcie przestają się mieścić.”

Potrafia budować swoje własne światy i w wypowiedzi literackiej, i w życiu. Tak jak Jakub Brzozowski w „Oderwaniu”: „Ruszam wtedy/ W daleką podróż do świata Arkadii mojego własnego/ Noszę wówczas ochoczo koronę/ I wysyłam pomoc żywym istotom/ E-mailem oczywiście”.

Poetycki przekaz Poli Krajewskiej o dorastaniu można zadedykować wszystkim uczestnikom naszego konkursu: „Szczególne umiejętności: sprawnie gonię marzenia, po mistrzowsku bujam w obłokach... Oto Ja zadatek na porządnego człowieka”. Natomiast wszystkim dziewczętom i kobietom, i płci brzydszej – do przemyślenia, dedykujemy słowa poetyckie Antoniny Fornalik:

„nie musimy niewieścieć
kobiety
możemy mężnieć
i prężnieć
i twardnieć
i szorstnieć
tylko po co komu
skamieniałe kwiaty
i co ze sobą pocznie
woda w wazonie”.

Tegoroczni młodzi poeci dostarczyli nam wielu uczuć wyrażanych niezwykle silnymi emocjami. Poruszył nas bardzo wiersz „Do mamy” Kingi Wyszpolskiej: „Kochaj mnie. Jeszcze nie jest za późno. Proszę żyj. Obiecuję że wybaczę Ci wszystko. Tylko bądź.” Zauważamy i cenimy Waszą świadomość świata, bunt przeciwko jego hipokryzji, nietolerancji, niesprawiedliwości, obojętności na ogrom nieszczęść i konsumpcjonizmowi. Uśmiechamy się do Waszej Miłości we wszystkich barwach i odcieniach. Najczęściej jednak tych ponurych, po zawiedzionym uczuciu. Do pięknych, przejmujących smutkiem erotyków. To wszak przywilej młodości. Jej blaski i cienie. Ale chciałoby się krzyknąć – jesteście młodzi, piękni i mądrzy. Życie jest piękne! Za kilka lat z rozbawieniem odczytacie słowa Joanny Wyrzykowskiej: „Tak miło było/ Być pesymistą./ Otulać po uszy/ Szalikiem goryczy./ Żeby przypadkiem/ Nie włożyć Różowych rękawiczek”. Zachwyciły i wzruszyły nas ogromnym ładunkiem emocjonalnym pojawiające się wiersze o odchodzeniu ukochanych bliskich, o śmierci, z którą trudno się pogodzić, bo zabiera tych, którzy byli zawsze i zawsze dawali bezwzględna miłość i poczucie bezpieczeństwa.

Częstym gościem była w tym roku liryka patriotyczna i bardzo głębokie wiersze poświęcone Bogu i wierze. Ujęły jurorów: piękny „Psalm niedokończony” Laury Chuchli, wysublimowana „Wiara” Oliwii Gierszewskiej, w której „wiatr zaśmieje się cicho z naszej nieśmiałości a Bóg da odwagę zaufać marzeniom” i Andrzeja Jagiełłowicza wzruszający wiersz „Mógłbym”:

„gdybym dodać mógł jeszcze
srebro łez płynących w podziękowaniu
ciepłą barwę dotyku dłoni
składanych w modlitwie
to może wtedy
mógłbym namalować Ciebie ... Boże.”

Tegoroczną prozę naszych autorów profesjonalnie puentują w „Słowie jak witraż duszy” pisarki – Jolanta Nitkowska-Węglarz i Barbara Kosmowska. Przeczytajcie bardzo uważnie.

Pisarz Zbigniew Zielonka i pozostali jurorzy orzekli zgodnie, że tegoroczne opowiadania są niezwykle różnicowane tematycznie, na podobnym, bardzo dobrym

poziomie. Najwyżej ocenialiśmy te z interesującym, autentycznym pomysłem, prawdziwe, wypływające z tego, co w duszy Waszej gra, przy których czytaniu żalowaliśmy, że już się kończą.

To wiemy już od lat, że literatura młodych twórców wyraziście portretuje naszą rzeczywistość. Dzieci i młodzież są doskonałymi obserwatorami postrzegającymi niesprawiedliwość, nietolerancję, przemoc, obłudę i wszystko, co dorośli pragną przed nimi ukryć. Piszą bolesne teksty. Kryzys więzi rodzinnych, samotność i brak czasu rodziców to ciągle ważny temat, który nadal włada wyobraźnią młodych twórców. Wiele opowiadań to teksty o nastawieniu moralnym, filozoficznym, z dominującą tęsknotą za przyjaznym domem rodzinnym, miłością, bezpieczeństwem, za szkołą bez przemocy wśród rówieśników i zrozumieniem, empatią nauczycieli.

W grupie najmłodszych literatów, dzieci klas I-IV szkoły podstawowej, dominuje nadal świat baśniowy i zainteresowanie dawnymi, pięknie opowiadanymi przez starszych historiami. To zasługa nauczycieli, że pielęgnują w dzieciach tęsknotę do świata baśni, potrafią nauczyć trudnej sztuki jej tworzenia i umiłowania własnego, najbliższego regionu, bo baśnie te małej ojczyźnie są poświęcone. Zauroczyły jurorów opowiadania o marzeniach, które spełniają się, bo bardzo tego chcemy i osiągamy je własną pracą i pasją, o miłości do czytania książek, o snach, które czegoś nas uczą, o przeżywaniu wigilijnej bliskości i świątach łączących zabiegane rodziny, o zrozumieniu ludzi niepełnosprawnych i marzeniach dzieci poważnie chorych, o przyjaźni i miłości do młodszego rodzeństwa. Wzrusza nas zawsze sugestywnie ukazana miłość do rodziców, szczególnie do przepracowanej mamy i dziadków. Zupełną nowością jest w tym roku opowiadanie Oli Kocot, „Wigilia babci Heleny”, prezentujące inne spojrzenie na wojenne przeżycia dziecka. Zachęcamy do lektury. Urokliwa i pouczająca jest także „Opowieść o wigilijnym cudzie”. Z uśmiechem czytaliśmy śliczne opowiadanie naszej najmłodszej uczestniczki Ani Kasendry „O strusiu, który chciał latać”, ciekawe opowieści o naszych piłkarzach, o wspinaczkach, o sportowych pasjach, pojawiała się także dobra proza detektywistyczna. Kolejnym, zatrważającym i bulwersującym tematem opowiadań najmłodszych uczestników konkursu, od kilku już lat, jest internetowy hejt – oczernianie dzieci przez dzieci. Przeraza zaistnienie – już w prozie czwartoklasistów tematu przemocy w internecie. A to powinno nas dorosłych zmusić do mądrze przemyślanych działań. To bardzo smutna prawda czasu.

Uczniowie szkół podstawowych z głęboką wrażliwością postrzegają samotność i odrzucenie starszych ludzi przez ich dobrze sytuowane dzieci, którym rodzice poświęcili całe życie. Żelaznym tematem w pierwszych próbach prozatorskich najmłodszych naszych twórców jest miłość do zwierząt. Wrażliwe dzieci kochają zwie-

rzęta, ich marzenia o wiernym psim przyjacielu, fascynacja zagadkowymi kotami, ich szczerą chęć pomocy niechcianym i okrutnie traktowanym zwierzętom – wzruszają głębią i szczerością uczuć.

W utworach uczniów starszych klas szkół podstawowych wiodącymi tematami są: miłość i przyjaźń, tęsknota za rodzicami pracującymi za granicą i tu ważny cytat z wypowiedzi Jolanty Nitkowskiej-Węglarz: „Kiedy jedno z dzieci zapytało rodzica: – „Czy ty jeszcze wiesz, jak ja mam na imię?” – mnie polecały łzy po twarzy. Nie wiem, czy można dotrzeć do zaślepionych karierą ludzi i powiedzieć im: – Wasze dziecko nie chce waszych pieniędzy – ono chce waszej miłości i zainteresowania!”. Inne poruszające tematy to tragedia rozwoju rodziców, przemoc w rodzinie, anoreksja, opowiadanie o pięknej przyjaźni lekarki z umierającym chłopcem, braciszku chorym na autyzm, o okrucieństwie rówieśniczym w szkole, hejterach, sposobach działania terrorystów, a nawet... życiu w PRL-u.

Interesujące, napisane z pazurem, są opowiadania młodzieży gimnazjalnej, poświęcone pierwszym uczuciom zakochanych nastolatków, lękom młodego człowieka w świetnej prozie Zosi Uhacz, problemom anoreksji, przerażającemu maltretowaniu dzieci przez rodziców, nałogom młodzieży, nieludzkiemu traktowaniu zwierząt. Z zainteresowaniem jurorów spotkały się także opowiadania przygodowe, opisujące zmagania, pasje i przeżycia psychiczne związane z uprawianiem sportu wyczynowego. Młodzież głęboko postrzega rzeczywistość, przeżywa ją głęboko. Widzi jej cienie. Na szczęście zauważa nareszcie też jej blaski.

Młodzi literaci próbują w swoich utworach wyrazić najprzeróżniejsze emocje, które przeżywają, wchodząc w świat dorosłych lub tylko go obserwując. Dojrzała proza licealistów zaintrygowała nas i dostarczyła wielu niezapomnianych wrażeń poruszaną tematyką – poza miłością, która w niej zawsze i wszędzie, poza bardzo sprawnie, lekko i dowcipnie oddanymi zauroczeniami i problemami wchodzenia w dorosłość, pojawiło się zainteresowanie bieżącą polityką i historią, z ukazaniem głębokiego patriotyzmu związanego z rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. Aktualne nadal tematy to portret rodzinny w różnych domach, agresja szkolna, trudności w nawiązywaniu kontaktów interpersonalnych, próbach dostosowywania się do różnych sytuacji i „zakładaniu masek”, o problemach psychicznych młodzieży. Bardzo nas ujął dowcipny „List do Czasu” i rewelacyjne opowiadanie „Ora et Labora”. Ważnym problemem dostrzeganym przez młodzież jest nadal temat chorób i śmierci bliskich, współczucie dla ludzi starych i schorowanych w ich codziennym życiu. Młodzież widzi i ocenia świat dorosłych z jego hipokryzją, pustostwami i powierzchownością. Prezentuje swoje własne, krytyczne spojrzenie na współczesny świat i ludzi.

Dobre pióro to ułatwia.

Nadesłane utwory młodych twórców ze szkół zagranicznych cenimy szczególnie ze względu na wielki wkład pracy podczas posługiwania się polszczyzną. W wierszach i opowiadaniach dzieci i młodzieży polonijnej – szczególnie tej z USA i Litwy – pojawia się nadal piękny, wzruszający patriotyzm, zainteresowanie historią, postaciami ją tworzącymi, utwory o stuleciu odzyskania przez Polskę niepodległości, wiersze i opowiadania o Józefie Piłsudskim, przepełnione patriotycznym podziwem dla marszałka. Jest głęboki hołd oddany Adamowi Mickiewiczowi, Juliuszowi Słowackiemu, bohaterstwu powstańców, tęsknota i idealizowanie Ojczyzny przodków. To ponownie wspomnienia świąt i wakacji młodych Amerykanów w Polsce. I oczekiwanie na nie. Jest poruszający altruizm. Wiele wierszy wyraża uroczą, gorącą miłość do mamy, są przemyślane teksty o dzieleniu się z innymi ludźmi, o walce ze śmiercią i chorobą. Jest też miłość i to wszystko, co ważne dla młodych ludzi na całym świecie. Nasze uznanie i podziw budzi od lat mądre i głęboko patriotyczne nauczanie młodzieży polonijnej – zarówno w sobotnich szkołach, jak i w domach – wychowywanej w poczuciu dumy z ojczyzny swoich przodków, chęci poznawania jej historii i w szacunku dla obecnego kraju zamieszkania. Wszystkie przekonujące nas swoją prawdą wiersze i opowiadania zasłużyły na uznanie. Powtarzamy to podczas każdej uroczystości podsumowania konkursu. Najpiękniej piszecie o tym, co sami przeżywacie, co wynieśliście z domu, szkoły, przeczytanych książek i co rozumiecie.

Dziękujemy uczestnikom konkursu, że „ze słowem idą przez życie”, że potrafią „stąpać bezszelestnie po wyobraźni”, „zagubić się w podróży słów” i „zaufać marzeniom”, że tworzą z nich „szyfon dziecięcych snów”, że pragną podarować nam „słowo owinięte w uśmiech”, i głęboko chowają te „Słowa, które boją, niech nigdy nie ujrzą światła, by nie podcięły komuś skrzydeł.” Te słowa są Wasze – drodzy Autorzy – „Słowa jak witraż duszy” i czujemy, jak głęboko – prawdą i poezją leczą.

Życzymy, byście mieli szczęście, tak jak Kornelia Chocianowska, „swoje pióro napełniać niebem.”

Do zobaczenia za rok.
Piękną Słupską Wiosną.

Maria Pietryka-Malkiewicz
jurorka i koordynatorka konkursu,

Jolanta Wiśniewska
*dyrektorka Szkoły Podstawowej nr 3
z oddziałami Gimnazjum nr 2 w Słupsku*

XXII Festiwal Piosenki Marynistycznej „Łajba 2018”

24 marca 2018 r. w **Słupskim Inkubatorze Technologicznym** odbył się **XXII Festiwal Piosenki Marynistycznej „Łajba 2018”** propagujący tradycje marynistyczne. Festiwalowi towarzyszyły dwa ogólnopolskie konkursy: XX Ogólnopolski Konkurs Plastyczny, XVII Ogólnopolski Konkurs Dziennikarski o „Laur Słupskich Kotwic”.

Organizatorem Festiwalu „Łajba 2018” była Szkoła Podstawowa nr 9 im. kmdra por. Stanisława Hryniewieckiego w Słupsku. Festiwalowi patronowali: senator RP – **Kazimierz Kleina**, kapitan żeglugi wielkiej **Andrzej Królikowski** – prezes Zarządu Głównego Ligi Morskiej i Rzeczej, a partnerami wydarzenia byli: Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego reprezentowana przez Prezesa Mirosława Kamińskiego, Słupski Inkubator Technologiczny oraz Polska Żegluga Bałtycka POLFERRIES w Kołobrzegu.

Oficjalnego otwarcia Festiwalu dokonał dyrektor SP nr 9 w Słupsku – **Paweł Dajer**. Podczas uroczystości wręczenia nagród laureatom Festiwalu głos zabrał dr inż. kap. ż. w. Andrzej Królikowski – prezes Zarządu Głównego Ligi Morskiej i Rzeczej, który podkreślił wagę edukacji morsko-żeglarskiej w kształtowaniu tożsamości mieszkańców regionu. Andrzej Królikowski odznaczył Złotymi Medalami LMiR dyrektora SP 9 w Słupsku – Pawła Dajera oraz wicedyrektora szkoły – Jolantę Poradę. Odznaczenia zostały przyznane za wkład w propagowanie kultury morskiej i kultywowanie przez szkołę tradycji związanych z morzem.

Podczas uroczystości głos zabrała również Ewa Czyż, która reprezentowała władze miasta Słupska i odczytała list wiceprezydent miasta – Krystyny Danileckiej-Wojewódzkiej, w którym Pani Prezydent doceniła działania SP 9 w Słupsku dotyczące popularyzowania edukacji morsko-żeglarskiej w mieście i regionie.

Eliminacje konkursowe Festiwalu Piosenki Marynistycznej rozstrzygnięte zostały w dwóch kategoriach: soliści i zespoły. 25 wykonawców ze szkół podstawowych ze **Słupska, Szczecina, Ustki, Zaleskich, Głowczyc, Smoldzina i Słonowic** oceniało jury w składzie: przewodniczący: **Piotr Merecki** – dziennikarz radio, muzyk, wokalista, członkowie: **Ewa Agnieszka Siepietowska** – instruktor wokalny w Młodzieżowym Domu Kultury w Słupsku, dwukrotna laureatka programu telewizyjnego „Szansa na sukces”, **Marian Szarmach** – muzyk, perkusista, aranżer, koncertując na różnych scenach świata grał między innymi z: Andrzejem Rosiewiczem, Bogdanem Smoleniem, Hanną Banaszak, Alem

Pacino, orkiestrą Stana Getza i Tonnego Bennetta, **Zbigniew Bałbatun** – pedagog, gitarzysta, organizator Przeciągu Gitarowego, sekretarz – **Angelika Kujawska-Kożuchowska** – nauczycielka muzyki w SP nr 9 w Słupsku.

W kategorii solistów **III miejsce** zajęła **Julia Meldner** z Centrum Pomocy Dzieciom w Ustce, przygotowana przez **Urszulę Tamulis**. **II miejsce** przypadło **Roksanie Garbolińskiej** z SP w Zaleskich, przygotowanej przez **Mariolę Wólczyńską**, a **I miejsce** zajął **Kacper Karol Kujawski** ze SP 11 w Szczecinie, przygotowany przez **Annę Dębską**. Nagrodą za I miejsce dla solisty był **rejs na Bornholm** ufundowany przez **Koło Brzeską Żeglugę Pasażerską**.

W kategorii zespołów **III miejsce** przyznano zespołowi **Figielek** z **Domu Kultury** w Ustce, przygotowanemu przez **Mariolę Wólczyńską**, **II miejsce** zajął **Duet Katarzyna Guzowska, Aleksandra Górka** z **Harcerskiej Drużyny Artystycznej** z **Ustki, KH ZHP w Słupsku**, przygotowany przez **Urszulę Tamulis**. **I miejsce** w tej kategorii zajął zespół **Kwartecik** z **SP 10 w Słupsku**, przygotowany przez **Grzegorza Uszkiewicza**. Za zdobycie I miejsca zespół Kwartecik wygrał **Rejs statkiem po wodach Zalewu Wiślanego** ze zwiedzaniem Muzeum Zalewu Wiślanego w miejscowości Kąty Rybackie. Nagrodę tę ufundował i wręczył prezes Ligi Morskiej i Rzeczej, kapitan żeglugi wielkiej **Andrzej Królikowski**.

Laureaci Festiwalu otrzymali również statuetki ufundowane przez kapitana żeglugi wielkiej **Włodzimierza Kotuniaka** – dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku i nagrody ufundowane przez kmdra **Grzegorza Okul-**

jara – komendanta Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce.

Jury przyznało też wyróżnienia, które otrzymali: **Zuzanna Grzebielucha** ze SP w Słonowicach, opiekun **Jolanta Majerowska**, **Kaja Wismont** – z SP nr 3 w Słupsku, opiekun **Karolina Krawiec** **Zespół Batutki** – z **ZesZS-P w Głównychach**, opiekun **Anna i Jonasz Mrozik**, **Zespół Słoneczka** – z SP nr 8 w Słupsku, opiekun **Iwona Sazon**, **Zespół Muszelki** – z **Harcerskiej Drużyny Artystycznej** z **Ustki KH ZHP Słupsk**, opiekun **Urszula Tamulis** oraz **Zespół Wokalno-Instrumentalny** – z **Państwowej Szkoły Muzycznej w Słupsku Filia w Sławnie**, opiekun **Bogumił Płachecki**.

Warto dodać, że dwa dni przed Festiwalem w SP 9 w Słupsku uhonorowano nagrodami, medalami i dyplomami laureatów XX Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego i XVII Ogólnopolskiego Konkursu Dziennikarskiego o „Laur Słupskich Kotwic”. Szczegółowe wyniki tych Konkursów są dostępne na stronie internetowej Szkoły Podstawowej nr 9 w Słupsku: www.sp9.słupsk.pl w zakładce „Łajba”.

Ogółem we wszystkich konkursach związanych z „Łajbą 2018” udział wzięło **700 uczniów**. Dziękujemy wszystkim uczestnikom, opiekunom, gościom XXII Festiwalu Piosenki Marynistycznej Łajba 2018 oraz fundatorom wspaniałych nagród. Laureatom GRATULUJEMY!!!

Iwona Poźniak

konsultant w ODN w Słupsku

PRO MARI NOSTRO

Wyróżnienie Ligi Morskiej i Rzecznej dla słupskiego Mechanika

10 lutego 2018 r. w Pucku podczas uroczystych obchodów Rocznicy Zaślubin Polski z Morzem **Zespół Szkół Mechanicznych i Logistycznych w Słupsku** został uhonorowany **Krzyżem Pro Mari Nostro**. Krzyż Pro Mari Nostro jest drugim – po Pierścieniu Hallera – honorowym odznaczeniem przyznawanym przez Ligę Morską i Rzeczną.

Słupski *Mechanik* otrzymał to odznaczenie w dowód uznania za działalność wychowawczą i edukacyjną na rzecz młodego pokolenia w duchu Polski morskiej, upowszechnianie w codziennej pracy edukacji morskiej, poprzez kształcenie w zawodach związanych z morzem, inspirowanie i motywowanie młodzieży do zdobywania uprawnień żeglarskich oraz dobrą i efektywną współpracę w dziedzinie upowszechniania morskości regionu z innymi placówkami oświatowymi i instytucjami, m.in. ze Szkołą Podstawową nr 9 w Słupsku, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Słupsku i w Damnicy, Szkołą Podstawową w Kobylnicy i w Gogolewie, Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, szkołami żeglarskimi, Marynarką Wojenną RP, Urzędem Morskim w Słupsku, Polską Żeglugą Bałtycką oraz Ligą Morską i Rzeczną.

ZSMiL od lat angażuje się w upowszechnianie edukacji morskiej i propagowanie żeglarstwa na terenie subregionu słupskiego. Bierze udział w licznych przedsięwzięciach o charakterze marynistycznym, w tym także tych organizowanych przez słupski Oddział Ligi Morskiej i Rzecznej. Nauczyciele i uczniowie *Mechanika* dzielą się wiedzą i doświadczeniem w zakresie edukacji morskiej, żeglarstwa i zawodów związanych z morzem ze środowiskiem lokalnym. Wspierają organizacje pikników żeglarskich na wodzie i na sucho – także tych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, warsztatów marynistycznych, konkursów nawigacyjnych, żeglarskich lekcji otwartych, realizowanych w ramach spotkań Sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli pn. *Interdyscyplinarne możliwości edukacji morskiej* itp.

Dyrekcja szkoły bierze udział w spotkaniach wojewódzkiego zespołu zadaniowego, pracującego na zlecenie Departamentu Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego nad stworzeniem Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej:

– *To ważne byśmy pamiętali i uświadamiali to młodym ludziom, że jako Pomorzanie powinniśmy dbać o rozwój gospodarki morskiej i widzieć perspektywy rozwoju zawodowego także w kierunkach i zawodach związanych z morzem* – mówi Barbara

Zakrzewska, dyrektor ZSMiL w Słupsku – *w słupskim Mechaniku mamy to na uwadze i staramy się umożliwić naszym uczniom zdobywanie uprawnień do pracy na morzu. W szkole funkcjonuje klasa o profilu morskim. Nauczyciele w placówce stale podwyższają swoje kwalifikacje, dotyczące uprawnień żeglarskich i instruktorskich.*

Kadra *Mechanika* prowadzi również zajęcia w Miejskim Centrum Edukacji Morsko-Żeglarskiej – w Klubie Żeglarskim Omega 9, działającym przy SP 9 w Słupsku, który zrzesza uczniów słupskich szkół podstawowych. Uczniowie klas VI i VII mogą tam poznać podstawowe tajniki wiedzy żeglarskiej, uczyć się współdziałania w grupie i podejmować swoje pierwsze próby żeglowania na łódkach typu OPTIMIST.

Szkoła utrzymuje szerokie kontakty ze środowiskiem i nawiązuje cenną dla upowszechniania zawodów związanych z morzem współpracę. Na uwagę zasługuje też fakt, że szkoła organizuje praktyki uczniowskie we współpracy z Polską Żeglugą Bałtycką. W okresie wakacyjnym – na przełomie lipca i sierpnia 2017 r. 4 uczniów odbyło praktykę na promach PŻB w Świnoujściu i Gdańsku. Po nawiązaniu współpracy z Federacją Szkół Żeglarskich ISSA dwóch uczniów klasy drugiej w czerwcu 2017 r. uczestniczyło w praktykach żeglarskich w Chorwacji.

W ramach współpracy z Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce, podczas 5 wyjazdów – 20 uczniów zostało zapoznanych z obiektami Centrum, wzięło udział w zajęciach na symulatorach maszyn i urządzeń pomocniczych oraz w zajęciach z wykorzystania sprzętu ratowniczego. Dodatkowo 4 uczniów w maju 2017 r. uczestniczyło w kursach zgodnych z STCW, w ramach których zdobyli oni 4 certyfikaty bezpieczeństwa dających uprawnienia młodszego marynarza pokładowego. Podobne zajęcia odbyły się również w roku szkolnym 2017/2018.

Słupskiemu *Mechanikowi* serdecznie gratulujemy wyróżnienia Krzyżem Pro Mari Nostro i życzymy kolejnych sukcesów oraz rozwoju – nie tylko w zawodach związanych z morzem.

Iwona Poźniak

członek zarządu słupskiego oddziału
Ligi Morskiej i Rzecznej

III POMORSKI KONKURS O TYTUŁ MISTRZA NAWIGACJI

23 kwietnia br. podczas konferencji inauguracyjnej program Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego pn. „**Pomorskie Drogi do Niepodległej**”, która odbyła się w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Słupsku, nagrodzono laureatów **III Pomorskiego Konkursu o Tytuł Mistrza Nawigacji**.

III Pomorski Konkurs o Tytuł Mistrza Nawigacji, który w tym roku szkolnym został przeprowadzony pod Honorowym Patronatem Marszałka Województwa Pomorskiego – Mieczysława Struka, to pomysł i inicjatywa kmdra ppor. rez. dr **Dariusza Kloskowskiego**, która od 3 lat realizowana jest na Pomorzu przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

W tegorocznej edycji nawigacyjnych zmaganiach, wspartej organizacyjnie przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Pomorski Związek Żeglarski, Gdyńska Szkołę Żeglarstwa i Edukacji Morskiej oraz Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, wzięło udział blisko **300 uczniów** ze szkół podstawowych województwa pomorskiego, a do ścisłego finału zakwalifikowało się aż **47 szósto i siódmoklasistów** z: Gdańska, Gdyni, Rumi, Wejherowa, Słupska, Lipusza, Kowali, Zaleskich, Ustki, Gogolewa, Redzikowa, Łeby, Kobylnicy, Wocławów, Szemudu i Kwidzyna.

Mistrzem Nawigacji roku 2018 została Marta Suliga ze Szkoły Podstawowej nr 5 w Słupsku (opiekun – Anna Wolikowska). **Drugie miejsce** zajął **Paweł Kata** ze Szkoły Podstawowej nr 9 w Rumi (opiekun – Małgorzata Gudalewska), a trzecia lokata przypadła **Davidowi Mikołajczakowi** ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Ustce (opiekun – Beata Zduniak). Ponadto wyróż-

nienia przyznano: **Patrykowi Jakielowi** ze Szkoły Podstawowej nr 5 w Słupsku, **Igorowi Rostkowskiemu** ze Szkoły Podstawowej w Łebie, **Kacprowi Bokaczowi** ze Szkoły Podstawowej w Zaleskich, **Julii Nakonecznej** i **Paulinie Wojtaszek** ze Szkoły Podstawowej w Kobylnicy oraz **Mai Jabczyńskiej** ze Szkoły Podstawowej nr 9 w Słupsku. Wszyscy nagrodzeni i wyróżnieni zostali uhonorowani nagrodami ufundowanymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Urząd Morski w Słupsku oraz Miejskie Centrum Edukacji Morsko-Żeglarskiej działające przy Szkole Podstawowej nr 9 w Słupsku.

Młodzi nawigatorzy mogli posmakować prawdziwego życia na morzu i wypróbować w praktyce nabyte podczas szkoleń umiejętności nawigacyjne, ponieważ **18 uczniów**, którzy w III Pomorskim Konkursie o Tytuł Mistrza Nawigacji osiągnęli najlepsze wyniki oraz 6 nauczycieli-opiekunów wzięło udział w projekcie „**Do granic Niepodległej**”, zorganizowanym w ramach wojewódzkich obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości i popłynęło na żaglowcu **Zawisza Czarny** w rejs wzdłuż morskich granic **II Rzeczypospolitej**. Zajęcia na pokładzie „Zawiszy Czarnego”, morska wędrówka wzdłuż polskiego wybrzeża oraz zwiedzanie ważnych miejsc dla polskiej historii to tylko niektóre atrakcje przygotowane dla uczestników. Organizatorem projektu „Do granic Niepodległej” był Pomorski Związek Żeglarski, a głównym partnerem Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego.

***

Portal **żeglarski.info** opublikował kilka pełnych emocji wypowiedzi laureatów konkursu – uczestników rejsu:

– *Jestem bardzo zaskoczona, zupełnie nie spodziewałam się, że wygram – powiedziała Mistrzyni Nawigacji, **Marta Suliga** ze Szkoły Podstawowej nr 5 w Słupsku. – Konkurs był dosyć trudny, przygotowywałam się do niego kilka tygodni. Nawigacja mnie*

interesuje i mam nadzieję wykorzystać swoje umiejętności w praktyce.

– Bardzo się cieszę, że uda mi się popłynąć „Zawiszą Czarnym” – powiedziała **Joanna Lisiak** ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Ustce. – Liczę, że poznam historie i tradycje związane z dawnym żeglarstwem. Nie mogę się już doczekać prac na pokładzie – to będzie najciekawsze! I tylko odrobinę boję się choroby morskiej.

– Jestem ciężko przerażona, ale bardzo się cieszę, że będę mogła płynąć – przyznała **Joanna Ploch**, nauczycielka geografii i przyrody w Szkole Podstawowej w Kobylnicy. – Jako urodzona turystka i stara harcerka bardzo lubię wyzwania. A będzie to dla mnie pierwsze takie doświadczenie, nigdy wcześniej nie żeglowałam.

Bardzo cieszy fakt, że słupska inicjatywa zorganizowania dla uczniów podstawówek interdyscyplinarnego konkursu nawigacyjnego, łączącego w sobie wiedzę z matematyki, przyrody, geografii, a nawet języka angielskiego zyskała taką popularność i stała się przedsięwzięciem wojewódzkim. Dziękujemy wszystkim uczestnikom i ich opiekunom za udział w konkursie, a laureatom i wyróżnionym serdecznie gratulujemy sukcesu! Podziękowania kierujemy też do fundatorów nagród i wszystkich osób, które wsparły realizację turnieju młodych nawigatorów.

kmdr ppor. rez. dr Dariusz Kłoskowski
ekspert zewnętrzny ODN w Słupsku
ds. edukacji morskiej

Iwona Poźniak
koordynator III Pomorskiego Konkursu
o Tytuł Mistrza Nawigacji
konsultant w ODN w Słupsku

Konkurs „Losy żołnierza i dzieje oręza polskiego”

Młodzi znawcy historii Polski oraz dziejów oręza polskiego, reprezentujący szkoły całego województwa pomorskiego, spotkali się 4 kwietnia 2018 r. w Kolbudach, aby wykazać się swoją wiedzą w etapie wojewódzkim Ogólnopolskiego Konkursu Historycznego majora Marka Gajewskiego *Losy żołnierza i dzieje oręza polskiego w latach 1887 – 1922. O Niepodległość i granice Rzeczypospolitej*.

Organizowany już od 23 lat Ogólnopolski Konkurs Historyczny im. majora Marka Gajewskiego *Losy żołnierza i dzieje oręza polskiego* jest jednym ze sposobów kształtowania świadomości patriotycznej i tożsamości narodowej młodego pokolenia. Ogólnopolskim Koordynatorem Konkursu jest Mazowiecki Kurator Oświaty, którego działania wspierają: Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie, Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie, Stowarzyszenie Inicjatyw Edukacyjnych „Delta” w Płocku oraz Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie. Honorowy patronat nad Konkursem sprawują: Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Klub Kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari oraz Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych. Konkurs popularyzuje tematykę historii wojskowości i wiedzy o losach żołnierza i dziejach oręza polskiego w różnych okresach historycznych. Ukazuje znaczenie sił zbrojnych w życiu politycznym, ekonomicznym, kulturalnym państwa i narodu polskiego a także rozwija indywidualne uzdolnienia uczniów i umiejętności krytycznego i kreatywnego spojrzenia na minione dzieje.

Konkurs przebiega w czterech etapach (od szkolnego po ogólnopolski). Uczniowie rozwiązują zestawy zadań składające się z pytań zamkniętych i otwartych oraz ćwiczeń praktycznych polegających na oprowadzaniu po obiektach zabytkowych, interpretowaniu i rozpoznawaniu źródeł historycznych, analizowaniu filmów fabularnych i dokumentalnych. W etapie wojewódzkim zadania poszerzają zakres tematyczny o wiadomości dotyczące elementów uzbrojenia, umundurowania,

budownictwa obronnego heraldyki. Jest to jeden z najtrudniejszych konkursów historycznych.

Tegorocznych finalistów szczebla wojewódzkiego, ich opiekunów oraz wszystkich przybyłych gości powitał Robert Aszyk, dyrektor Zespołu Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego w Kolbudach. Słowo wstępne do młodzieży wygłosił również współorganizator i koordynator konkursu dr Józef Kwidziński.

Tegoroczna edycja zmagania młodych historyków ma charakter szczególny. Przypada bowiem w setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, co w swoim wystąpieniu podkreślił wicewojewoda pomorski Mariusz Łuczyk.

– W tym roku obchodzimy stulecie istnienia Państwa Polskiego, więc ten konkurs idealnie wpisuje się w tę wspianą rocznicę – mówił do młodzieży wicewojewoda. – Wy swoim zaangażowaniem i poświęceniem dołączacie do tych, dla których patriotyzm i umiłowanie ojczyzny było, jest i będzie bardzo ważne. Gratuluję wam udziału w tym konkursie i już osiągniętych wyników. Życzę wam, aby jak najwięcej z was mogło uczestniczyć w kolejnym jego etapie.

Ciepłe słowa skierował również do młodzieży dr Leszek Grombala, Wójt Gminy Kolbudy – *Pozostaje mi życzyć wam droga młodzieży dobrego pióra. Piszcie dziś tak, aby osiągnąć sukces.*

W etapie wojewódzkim obejmującym województwo pomorskie udział wzięło ponad 60 uczniów. Powiat słupski i miasto Słupsk reprezentowało 9 uczniów wyłonionych w etapie rejonowym, który tradycyjnie odbył się w Szkole Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Kobylnicy. Najlepszym zawodnikiem etapu rejonowego wśród uczniów Szkół Podstawowych z liczbą 46 pkt. został Marcin Irzykowski ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Słupsku, którego opiekunem jest Ewa Chochuł. Wśród uczniów klas gimnazjalnych najlepszy wynik osiągnął Łukasz Lemańczyk, uczeń Szkoły Podstawowej w Kobylnicy, uzy-

skując 57 pkt. (opiekun Beata Trofimowicz).

Tytuł laureata etapu wojewódzkiego uzyskali m.in. następujący uczniowie: Patryk Dogadalski ze Szkoły Mistrzostwa Sportowego w Słupsku, Katarzyna Fijałkowska i Marcin Irzykowski z SP nr 1 w Słupsku, Michał Przybylski z SP nr 4 w Słupsku, Piotr Bagiński ze Społecznego Gimnazjum Usteckiego Towarzystwa Oświatowego, Łukasz Lemańczyk z SP w Kobylnicy i Miłosz Rumiński z SP nr 11 w Słupsku.

– Jest to bardzo trudny konkurs, w którym trzeba znać nie tylko historię Polski, wykraczającą poza podstawę programową, ale także powszechną oraz dzieje oręża polskiego. Uczniowie muszą wykazać się ogromną wiedzą, gdyż aby zakwalifikować się do każdego kolejnego etapu trzeba test rozwiązać niemalże bezbłędnie (80% punktów) – powiedział Jan Wild, dyrektor SP w Kobylnicy i zastępca przewodniczącego komisji wojewódzkiej konkursowej.

Gratulujemy wszystkim uczestnikom i ich opiekunom ogromnej wiedzy i cierpliwości w jej zdobywaniu i życzymy dalszych sukcesów!

Beata Trofimowicz

sekretarz Wojewódzkiej Komisji Konkursowej
etatowy koordynator w SP Kobylnica

KAMILA ANNA HERMAN

Gimnazjum im. F. Ruszczyca w Rudominie,
Litwa, klasa III

Pamiętajmy

Dla wszystkich, którzy życie złożyli na ołtarzu Ojczyzny

Wolność myślą się mierzy.

Wolność czynem się znaczy.

Wolność pamięcią się karmi.

Wolność – to my.

Wolność – to oni

bohaterowie sławni, wodzowie waleczni,

matki ciche i pokorne, córki i żony ufne,

bohaterowie nieznani, których imiona ukryli

skrzętni grabarze:

trawa, mech i drzewa.

Wypowiedzmy! Zachowajmy! Pamiętajmy!

Rejs do granic Niepodległej

*Pod żaglami Zawiszy, życie płynie jak w bajce.
Czy to w sztormie, czy w ciszy,
Czy w noc ciemną, w dzień jasny.
Chociaż burza szaleje, fala pokład zalewa,
To załoga Zawiszy, czuje wtedy, że pływa.
Białe żagle na masztach, to jest widok mocarny,
W sercu radość i siła, czuje wtedy, że pływa.
Więc popłynemy raz jeszcze, w tą dal siną bez końca,
Aby zażyć swobody, wiatru morza i słońca*

15 maja br. na gdyńskim nabrzeżu odbyła się uroczysta inauguracja *Rejsu do granic Niepodległej* na żaglowcu *Zawisza Czarna*, który został zorganizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa i Pomorski Związek Żeglarski w ramach obchodów 100-lecia Niepodległej. Załogę żaglowca w *Rejsie do granic Niepodległej* tworzyli uczniowie – laureaci III Pomorskiego Konkursu o Tytuł Mistrza Nawigacji, zorganizowanego przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. Młodzieży towarzyszyli nauczyciele – opiekunowie uczniów nagrodzonych i wyróżnionych w konkursie nawigacyjnym.

Rejs zainaugurował Mieczysław Struk – Marszałek Województwa Pomorskiego, który podkreślił, że *Projekt do granic Niepodległej* ma dwa podstawowe cele: uczczenie setnej rocznicy odzyskania niepodległości przed Polskę i uświadomienie pomorskiej młodzieży wagi odzyskania przez nasz kraj dostępu do morza. Drugim celem rejsu było uhonorowanie uczestników III Pomorskiego Konkursu o Tytuł Mistrza Nawigacji i umożliwienie im zasmakowanie prawdziwego życia na morzu pod żaglami.

Uczestnicy projektu tuż po zaokrętowaniu przeszli szkolenie, dotyczące bezpieczeństwa na pokładzie i pod-

stawowych zasad zachowania na żaglowcu. Zostali też podzieleni na wachty, z których każda dostała określone zadania do wykonania. Po uroczystej inauguracji *Zawisza Czarna* wyruszył w czterodniowy rejs. Uczestnicy morskiej przygody pływali wzdłuż morskiej granicy II Rzeczypospolitej, poznając historię odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 roku oraz zwiedzając miejsca ważne dla naszej historii. Odwiedzili Orłowo, Kolibki i Sopot, Władysławowo i ujście rzeki Piaśnicy. Odbyli

spacer po Helu, zwiedzili Muzeum Obrony Wybrzeża, ale przede wszystkim uczyli się podstaw żeglarstwa, wykonując wszystkie prace na żaglowcu samodzielnie pod kierunkiem wykwalifikowanych instruktorów. Klarowali liny, wybierali cumy, stawiali i składali żagle, szorowali pokład, samodzielnie przygotowywali posiłki, uczyli się współpracy i współdziałania, a także odpowiedzialności za powie-

rzne zadania. Przeszli też szkolenie z zakresu bezpieczeństwa, uczyli się korzystać ze sprzętu ratowniczego, wiedzę nawigacyjną, zdobytą podczas konkursu, wykorzystywali przy nauce sterowania, wpisywania stanu morza i wpisywania pozycji żaglowca do dziennika pokładowego. Wieczorami wspólnie, przy akompaniamencie gitary śpiewali szanty i słuchali morskich opowieści dorosłej załogi *Zawiszy Czarnego*.

Żeglarska przygoda uczestników rejsu, która zakończyła się w piątek – 18 maja br., była dla młodej załogi nie tylko morską lekcją historii Niepodległej, ale także doskonałą nauką życia na morzu i niezapomnianym doświadczeniem, które na pewno uczestnicy Projektu zapamiętają na zawsze.

Pełną relacją z *Rejsu do granic Niepodległej* można znaleźć na portalu: <https://zeglarski.info>.

Leopold Naskręt

Pomorski Związek Żeglarski

Iwona Poźniak

*Koordinator III Pomorskiego Konkursu
o Tytuł Mistrza Nawigacji*

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Pucka tradycja zaślubin Polski z morzem

Rok po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, w październiku 1919 r. gen. dyw. Józef Haller¹ objął dowództwo Frontu Pomorskiego, utworzonego w celu pokojowego i planowanego odzyskania Pomorza, zgodnie z ustaleniami traktatu wersalskiego. Harmonogram przejęcia tego obszaru zawierało podpisane 25 listopada 1919 r. porozumienie z Niemcami². Przejmowanie ziem pomorskich rozpoczęło się 18 stycznia 1920 od przejścia Torunia przez oddziały 16 Pomorskiej Dywizji Piechoty. Poszczególne miejscowości przejmowano od wycofujących się wojsk niemieckich aż do 11 lutego 1920, kiedy ostatni żołnierze opuścili Gdańsk.

10 lutego 1920 r., przed zaślubinami, odbyło się spotkanie generała Józefa Hallera i delegacji władz Polski w Gdańsku z tamtejszymi Polakami, którzy ofiarowali na ręce generała dwa platynowe pierścienie. Pierścienie te były sfinansowane przez polskich gdańszczan, m.in. rodzinę Leszczyńskich czy Raciniewskich.

Po spotkaniu generał Józef Haller wraz z ministrem spraw wewnętrznych Stanisławem Wojciechowskim oraz nową administracją województwa pomorskiego przybył pociągiem do Pucka, gdzie dokonał symbolicznych zaślubin Polski z Bałtykiem.

Głównym punktem zorganizowanych wtedy uroczystości była msza dziękczynna. Nabożeństwo celebrował dziekan połowy Antoni Rydlewski. Kazanie wygłosił Józef Wrycza. W czasie mszy świętym duchowni poświęcili Banderę Polską, którą przy huku 21 salw armatnich Eugeniusz Pławski wraz z Florianem Napierałą podnieśli na maszcie jako znak objęcia przez Polską Marynarkę Wojenną wachty na Bałtyku.

W imieniu dotychczasowych strażników Wybrzeża rybak kaszubski, szyper Jakub Myśliż, przekazał symbolicznie straż w ręce polskiego marynarza³.

Gen. Józef Haller w czasie ceremonii zaślubin Polski z morzem w Pucku wypowiedział następujące słowa: (...) oto dziś dzień krwi i chwały. Jest on dniem wolności, bo rozpostarł skrzydła Orzeł Biały nie tylko nad ziemią polskimi, ale i nad morzem polskim (...) zawdzięczamy to przede wszystkim Miłosierdziu Bożemu, a potem wszystkim, którzy w walce nie ustawiali (...)⁴.

Po tej ceremonii gen. Haller wjechał konno do morza i wrzucił w fale jeden z wręczonych mu platynowych pierścieni. Drugi założył sobie na palec⁵, który nosił aż do śmierci w 1960 r.⁶ Podczas ceremonii jedynymi żołnierzami, którzy wjechali konno z brzegu do wody, byli Józef Haller i Władysław Zakrzewski.

Na pamiątkę uroczystych zaślubin dokonano poświęcenia i wbicia w morze słupa z wrytym od strony morza orłem Jagiellonów, a od strony lądu napisem: „Roku Pańskiego 1920, 10 lutego Wojsko Polskie z gen. Józefem Hallerem na czele objęło na wieczyste posiadanie polskie morze”. Delegacja Sejmu rzuciła w fale morskie wieniec z szarfą z napisem: „Robotnicy polscy witają polskie morze”. Na zakończenie uroczystości podpisany został przez najważniejsze osobistości akt erekcyjny zaślubin Polski z morzem. Replika słupka zaślubiny znajduje się obecnie w Muzeum Ziemi Puckiej w Hallerówce we Władysławowie.

Foto 1. Ceremonia zaślubin gen. Hallera z morzem. Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn.. 1-H-347-2

Hallerówka we Władysławowie

Rola wyzwoliciela, jaka przypadła gen. Józefowi Hallerowi, sprawiła, że zyskał nie tylko sympatię, ale i szacunek ludności Pomorza, dla której stał się symbolem odzyskanej niepodległości. Za namową gospodarza Wielkiej Wsi Leona Torlińskiego, ppłk. Henryk Bagiński zakupił, a częściowo otrzymał w darze ziemię – w miejscu, które nazwano wkrótce na cześć generała Hallerowo. Zbudował tam swój dom letniskowy („Hallerówka”) i zachęcał też innych, aby poszli w jego ślady, inicjując w ten sposób narodziny nadmorskiego kąpieliska Władysławowo, które z czasem powstało z połączenia Hallerowa i Wielkiej Wsi⁷. Drewniana willa została wybudowana w 1922 r. Józef Haller spędzał w niej wakacje letnie, równie często zapraszano na wypoczynek harcerzy oraz członków innych organizacji młodzieżowych. Po II wojnie światowej obiekt był w zarządzie Miasta Władysławowa i pełnił funkcję lokalu komunalnego.

W 1981 r. przekazano go Zarządowi Nadmorskiego Parku Krajobrazowego na siedzibę oraz działalność muzealną. Utworzono wówczas pierwszą izbę pamięci Hallera. W 2000 r. otwarto w „Hallerówce” Centrum Pamięci gen. J. Hallera i Błękitnej Armii. Od czerwca 2013 r. obiekt stał się oddziałem Muzeum Ziemi Puckiej im. Floriana Ceynowy w Pucku. Obecnie znajduje się tam stała ekspozycja pt. „Dla Ciebie Polsko i dla Twej Chwały. Życie i służba gen. J. Hallera (1873-1960)”, na którą składają się przede wszystkim pamiątki poświęcone generałowi oraz żołnierzom z Błękitnej Armii.

Tradycja święta Niepodległości w Puck ciągle żywa

Corocznie 10 lutego w stałym ceremoniale, w Pucku odbywają się uroczystości, upamiętniające rocznicę zaślubin gen. Hallera. Na rynku miejskim w Pucku w godzinach porannych rozpoczynają się główne obchody święta, rokrocznie zaszczytane przez najważniejsze osoby w państwie. Następnie wszystkie delegacje przemieszczają się do kościoła, gdzie uroczystie koncelebrowana jest msza w intencji Ojczyzny i ludzi morza. Po mszy następuje przemarsz wszystkich zgromadzonych, prowadzony przez Orkiestrę Reprezentacyjną i Kompanię Reprezentacyjną MW do portu rybackiego. Po okolicznych przemówieniach, wręczeniu nadanych przez Ligę Morską i Rzeczną pierścienia Hallera oraz krzyży „Pro Mari Nostro” następuje uroczyste złożenie kwiatów pod pomnikiem gen. Hallera przez zaproszone delegacje i gości.

Waldemar Parus

*Wydział Nauk o Zarządzaniu i Bezpieczeństwie
Akademii Pomorskiej w Słupsku*

Zaślubiny Polski z morzem od 1920

- 10 lutego – Puck – gen. Józef Haller

Zaślubiny Polski z morzem w 1945:

- 15 marca – Dziwnówek – żołnierze 2 Dywizji Piechoty 1 AWP – z inicjatywy dowódcy 5 pułku piechoty płk Antoniego Szabelskiego
- 17 marca – Mrzeżyno – ułan kapral Sochaczewski
- 18 marca – Kołobrzeg – kapral Franciszek Niewidziajło

Foto 2. Wkroczenie wojsk polskich do Pucka – „zaślubiny Polski z morzem”. 10.02.1920. Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe

PRZYPISY:

1. Józef Haller von Hallenburg ur. 13 sierpnia 1873 w Jurczycach – generał broni Wojska Polskiego, Naczelny Dowódca wszystkich Wojsk Polskich od 4 października 1918 roku, komendant Legionów, od 16 marca do 2 kwietnia 1915 roku, pełniący obowiązki komendanta Legionów od 4 do 13 listopada 1916 roku, minister bez teki w drugim rządzie Władysława Sikorskiego w październiku 1939 roku, przewodniczący Obywatelskiego Komitetu Wykonawczego Obrony Państwa w 1920 roku, dowódca Frontu Północnego w czasie wojny polsko-bolszewickiej, Generalny Inspektor Armii Ochotniczej w 1920 roku, prezes Rady Naczelnej Stronnictwa Pracy w 1937 roku, Komendant Polowych Drużyn Sokolich w 1913 roku, harcmistrz, przewodniczący ZHP, prezes Komitetu PCK, działacz polityczny i społeczny, kawaler Orderów: Orła Białego i Virtuti Militari. Po zakończeniu wojny Józef Haller zdecydował się pozostać na emigracji i osiedlił się na stałe w Londynie, gdzie zmarł 4 czerwca 1960 w wieku 86 lat. Został pochowany na cmentarzu Gunnersbury. Dzięki inicjatywie polskich harcerzy z 58 TDHP „Biali” jego prochy wróciły 23 kwietnia 1993 do Polski i 15 maja spoczęły w krypcie w kościele garnizonowym św. Agnieszki w Krakowie. M. Orłowski. *Generał Józef Haller 1873-1960*, Kraków 2007, s. 89-472
2. D. Radziwiłowicz. *Generał Haller przybył w sam czas*, Historia Polska Zbrojna, Magazyn o tradycji i chwale polskiego oręcza, nr 1/2 (1/2) 2017, s. 22.
3. Ks. Zbigniew Jaworski, Dariusz Nawrot, „Błogosławiony ks. kmr ppor. Władysław Miegoń, pierwszy kapelan Marynarki Wojennej II RP”, Oficyna wydawnicza RYTM, Warszawa 1999, s. 24, 25.
4. M. Orłowski. *Generał Józef Haller 1873-1960*, Kraków 2007, s. 320-321.
5. <http://dzieje.pl/aktualnosci/zaslubiny-polski-z-baltykiem> [dostęp: 17.04.2018 r.]
6. *Błękitna dla Niepodległej, Pamięć ocalona*, opracowanie Anna Bartczak, Monika Jagielska, Agnieszka Osiak, Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie
7. <https://pomorskie.eu/-/puck-zaslubiny-polski-z-morzem> [dostęp: 17.04.2018 r.]
8. <http://dzieje.pl/aktualnosci/zaslubiny-polski-z-baltykiem> [dostęp: 17.04.2018 r.]
9. <http://www.muzeummw.pl/?538,10-lutego-1920-zaslubiny-polski-z-morzem,25#> [dostęp: 17.04.2018 r.]
10. http://www.pinakoteka.zascianek.pl/Kossak_W/Kossak_W_7.htm [dostęp: 17.04.2018 r.]
11. <https://pomorskie.eu/-/puck-zaslubiny-polski-z-morzem> [dostęp: 17.04.2018 r.]
12. *Odnazka ze zbiorów Zygmunta Bielskiego członka Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego Oddział w Koszalinie.*
13. *Zbiory Muzeum w Inowrocławiu.*
14. *Zbiory Muzeum Okręgowe w Koszalinie.*
15. *Zbiory Muzeum Morskiego Dywizjonu Lotniczego w Pucku*
16. *Zbiory własne.*

Foto 4. Hallerówka we Władysławowie. Źródło: autor.

Foto 5. Pomnik gen. Hallera w Pucku. Źródło: autor.

BIBLIOGRAFIA:

1. *Błękitna dla Niepodległej, Pamięć ocalona*. Anna Bartczak, Monika Jagielska, Agnieszka Osiak, wyd. Biuro Dokumentacji Zabytków, Szczecin 2017
2. Ks. Jaworski Zb., Nawrot D., „Błogosławiony ks. kmr ppor. Miegoń Wł., pierwszy kapelan Marynarki Wojennej II RP”, Oficyna wydawnicza RYTM, W-wa 1999
3. Konarski M. *Zaślubiny w Pucku, Morze Statki i Okręty*, Marzec-kwiecień 2018,
4. *Narodowe Archiwum Cyfrowe*
5. Orłowski M. *Generał Józef Haller 1873-1960*, Kraków 2007
6. Radziwiłowicz D. *Generał Haller przybył w sam czas*, Historia Polska Zbrojna, Magazyn o tradycji i chwale polskiego oręcza, nr 1/2 (1/2) 2017
7. Ppłk. Władysław Wyssogota Zakrzewski. wysogota.pl [dostęp 2015-05-03].

Biblioteka ODN poleca...

Monsarrat N., *Okrutne morze*, Warszawa: Wydawnictwo Bellona, 2017, ISBN 978-83-11150-63-8.

Powieść Nicholasa Monsarrata, wybitnego marynisty, od pierwszego wydania stała się bestsellerem, tłumaczona była na wiele języków i wielokrotnie wznawiana w ogromnych nakładach. Na podstawie tej w porównaniu i brawurowy sposób napisanej książki o „okrutnym morzu”, nie pozbawionej wątku miłosnego, nakręcono w Anglii film, który wyświetlano również na polskich ekranach. Karty bestsellerowej powieści Monsarrata przekonują jednak, że okrutny jest nie żywioł morski, okrutni są ludzie. Monsarrat oskarża wojnę, oskarża siły, które do niej doprowadziły, oskarża nazizm. Jest w tej książce coś z *ducha Conrada, jego dra pieżność i szlachetny patos...*, *nade wszystko jednak – jak stwierdza sam autor: jest to historia prawdziwa, gdyż tylko taką warto opowiedzieć.*

Plawski E., *Fala za falą*, Gdańsk: Wydawnictwo Finna, 2015, ISBN 978-83-62913-96. Eugeniusz Plawski 1895-1972 Legenda Polskiej Marynarki Wojennej. Urodzony

w Krasnojarsku, rozpoczął służbę we flocie carskiej na Morzu Czarnym podczas pierwszej wojny światowej. Po uzyskaniu przez Polskę niepodległości wrócił do kraju, gdzie został między innymi dowódcą dywizjonu okrętów podwodnych. Podczas drugiej wojny światowej dowodził niszczycielem ORP Piorun i krążownikiem ORP Dragon. Jako dowódca Pioruna wstąpił się przede wszystkim udziałem w pościgu za Bismarckiem.

Po raz pierwszy w Polsce publikowano wspomnienia komandora Eugeniusza Plawskiego – jednego z najwybitniejszych oficerów PMW. Wspomnienia Żenki to nie tylko opowieść człowieka, który był świadkiem historii. On ją po prostu współtworzył! Zarówno podczas zaślubin Polski z morzem (gen. Haller), jak i podczas tworzenia zrębów Polskiej Marynarki Wojennej, czy też pościgu za Bismarckiem.

Tytuł książki może być mylący, gdyż wspomnienia komandora Plawskiego opisane w tej książce nie dotyczą tylko okresu drugiej wojny światowej, ale także dwudziestolecia międzywojennego, okresu kształtowania się polskiej państwowości po pierwszej wojnie światowej, rewolucji bolszewickiej w Rosji, a nawet życia w Rosji carskiej. Bardzo interesujący, panoramiczny obraz, opisany barwnym językiem. Pouczająca i wciągająca książka – nie tylko dla miłośników morza.

Lowell T., *Rycerze głębin*, Warszawa: Wydawnictwo Finna, 2003, ISBN 83-91974-80-4. Thomas Lowell

– amerykański dziennikarz, prezydent i autor licznych książek (najbardziej znane to m. in. *Z Lawrence w Arabii*). Napisał *Rycerzy głębin*, ponieważ chciał się osobiście przekonać, czy krążące w czasie Wielkiej Wojny i zaraz po niej pogłoski o bestialstwie, okrucieństwie niemieckich podwodników rzeczywiście odpowiadają prawdzie. Zaraz po pierwszej wojnie światowej, w czasie której opinia publiczna Zachodu jednoznacznie potępiła działalność Ubootów, nazywając ich załogi Hunami, autor postanowił dotrzeć do najsłynniejszych dowódców Ubootów i ich załóg, aby na podstawie ich relacji dociec o nich prawdy. Jego obraz był szokiem dla odbiorców zachodnich. Gdyby tę książkę napisał Niemiec, okrzyknięto by go kłamcą. Ale napisał ją Amerykanin i to bodaj najbardziej znany w swoim kraju reportażysta. Z jego książki rysuje się zupełnie inny obraz Hunów – nazywa ich wręcz rycerzami głębin, ze względu na humanitarne traktowanie rozbitków z zatopionych przez nich statków. Lowell Thomas oparł swoją opowieść wyłącznie na najbardziej dramatycznych relacjach. Dzięki temu książka, jak u Hitchcocka, zaczyna się od trzęsienia ziemi, a potem napięcie tylko wzrasta...

Nowak A., Kraków: Wydawnictwo Biały Kruk, 2018, ISBN 978-83-7553-24-25 Profesor Andrzej Nowak pisze: Sens odzyskanej w roku 1918 niepodległości zrozumiemy tylko wtedy,

gdy nie stracimy z oczu tego ogromnego dziedzictwa, które chroniła ona przez poprzednie wieki. Ani też tego dramatu, jakim stała się próba zniszczenia tego dziedzictwa przez rozbiory. Nie zrozumiemy też bez takich dzieł jak „Niepodległa!”, które niesie wielki ładunek informacji i zarazem objaśnia procesy prowadzące do odzyskania wolności i utrwalenia granic państwa. Książka jest tylko na pozór kroniką lat 1864–1924. Wypunktowane wydarzenia tworzą bowiem bardzo logiczny ciąg historyczny. Autor uświadamia Czytelnikowi trudną drogę do wolności, na której złożono tyle ofiar... Widać, jak wielki i różnorodny to był wysiłek – z tego trzeba zdawać sobie dziś sprawę, by znów nie utracić ogromu polskiego dziedzictwa. Ta książka nie tylko edukuje, ale wzywa każdego Polaka do systematycznych działań na rzecz ojczyzny wspólnoty, uświadamia sens takiego działania i skutki jego ewentualnego zaniechania.

Wybrała: Grażyna Wieczorek
konsultant ds. informacji pedagogicznej
i wydawnictw w ODN w Słupsku

Przedzia³ I it era(t)ki

Specyfika pomorskich dróg do Niepodległej...

Jeśli mieszka się w północnej i w środkowej jednocześnie części to Pomorza, czy na wschód, zachód, czy na południe się chcemy udać, kawałek Pomorza musimy przebyć, nim je opuścimy. Dzięki takiej podróży można wiele zobaczyć. I można kontemplować świat wokół z przyjemnością, której zbyt prędko codzienność często nam odmawia.

Szczególnie efektywne bywa takie kontemplowanie, gdy poruszamy się pociągiem. Patrząc możemy wówczas, jak rytmicznie za oknem zmienia się krajobraz Pomorza, wzgórz morenowych, sosnowych lasów i wietrznych przestrzeni w spokojną Warmię. A potem w urokliwe Mazury, jeśli w tamtą stronę właśnie się udajemy. Tu obserwować możemy krajobraz coraz bardziej „wyprasowany” im bliżej jesteśmy mazowieckich nizin, obsadzonych nostalgicznie wierzbnymi, znanymi z literackich opisów polskiego krajobrazu.

Gdy patrzymy na te światy za oknem o takiej porze roku, jaką teraz mamy, a więc wiosną, widzimy rzecz szczególną. Gdzieś na początku kwietnia Pomorze w przyrodzie nie różniło się wiele od wczesnokwietniowego kawałka innej części kraju. Było szare i tęskniące za ciepłem, jak wszystko wokół i jak każdy inny kawałek kraju. Jednak, gdy już raz i drugi powiał cieplejszy, wiosenny wiatr i słońce przygrzało wyraźnie mocniej, zauważamy, że Pomorze ze snu przedwiosennego budzi się bardzo powoli. Wolniej niż Warmia czy Mazowsze. I świat zielony wokół z wyraźnym ociąganiem się osiąga wiosenną dojrzałość, rozkwita z wyraźnie mniejszą pazernością. I, niestety, na zieloną soczystość krajobrazu pomorskiego musimy czekać nieco dłużej, niż w rejonach położonych bardziej na południe. No cóż, specyfika Pomorza – nie tylko w tym się przejawiająca.

A teraz zupełnie poważnie...

W uznaniu specyfiki naszego regionu, specyfiki dziejów regionu pomorskiego i dla podkreślenia znaczenia wydarzeń, które rozgrywały się na terenie Pomorza sto lat temu oraz w celu upamiętnienia osób, które brały udział w tych wydarzeniach, które były ich inspiratorami, bohaterami i wyjątkowymi postaciami, które wpisały się w historię odzyskiwania niepodległości na Pomorzu, Marszałek Województwa Pomorskiego Mieczysław Struk zdecydował o organizacji wyjątkowego programu: *Pomorskie drogi do Niepodległej*.

Jednym z bardziej spektakularnych działań w ramach programu jest organizacja **Konkursu na prezentację multimedialną**, w którym uczniowie, pod

opieką nauczyciela, przygotowują prezentację multimedialną upamiętniającą jednego z wielu, czasem zapomnianego, często działającego w lokalnym środowisku i dla tego środowiska mającego szczególne zasługi, bohatera odzyskiwania przez Pomorze niepodległości, patrona troski o polskość pomorskich ziem. Szczegóły Konkursu dostępne są na stronach Pedagogicznych Bibliotek Wojewódzkich w Słupsku i Gdańsku, które wspierają i koordynują wybranymi działaniami w ramach wydarzenia i zachęcają do udziału w nim.

Poza Konkursem na prezentację multimedialną dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych odbędzie się, jak w innych częściach kraju, tak i na Pomorzu, wiele inicjatyw upamiętniających 100-lecie rocznicę odzyskania niepodległości, a właściwie setne rocznice wydarzeń roku 1918, 1919 i 1920, w których to latach zaistniałe wówczas wydarzenia miały szczególną wagę w kontekście odzyskiwania niepodległości przez Pomorze. Pełny katalog przedsięwzięć w ramach programu *Pomorskie drogi do Niepodległej*, wzbogacającego się stale o nowe działania oraz współpracujące instytucje, dostępny jest na stronie Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku www.niepodlegla.pomorskie.eu.

Ujęta została w nim także XXV Jubileuszowa Pomorska Wiosna Literacka organizowana, jak co roku, przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Słupsku oraz Stowarzyszenie Edukacyjne *Volumin*. A jeśli Wiosna Literacka, to i Literaci – goście Jubileuszowej Pomorskiej Wiosny Literackiej. Znaleźli się wśród nich autorzy, którzy w swojej twórczości postanowili odnieść się do rzeczywistości, bogatej aktualnie w rozważania patriotyczne, niepodległościowe, rocznicowe. I zrobili to w bardzo różny sposób, traktując zagadnienie edukacyjne lub refleksyjnie, podchodząc do tematu wielce poważnie lub z dowcipem, (na ile im temat pozwolił), dedykując powstałe książki młodszym lub też starszym odbiorcom. Nie wychodząc więc z kontekstu rocznicowego, zaprosić mogą Państwa do zapoznania się także z tym wątkiem w twórczości zaproszonych na Pomorską Wiosnę gości.

Wioletta Piasecka napisała książeczkę pod tytułem *Ignas. Opowieści patriotyczne*. Książeczka (zdrobienie wskazuje dedykację wydawnictwa najmłodszym czytelnikom) powstała przy współudziale Biura Programu „Niepodległa” i uzyskała rekomendację Elwiry Gilewicz – pracownika naukowego Uniwersytetu Warszawskiego, Przewodniczącej Polsko-Ukraińskiej Fundacji im.

Ignacego Jana Paderewskiego. Wydawnictwo, które tę pozycję o Ignacym Janie Paderewskim opublikowało, poleca ją, jako wspaniałą lekturę dla najmłodszych na jubileuszowy czas: *Ignas. Opowieści patriotyczne jest to ciepła i chwytająca za serce opowieść o chłopcu, który miał tylko dwa marzenia: być kimś i zrobić coś dla Polski. Słowa te powtarzał przy każdej nadarzającej się okazji. A Polska w owym czasie potrzebowała ogromnego wsparcia, miłości i oddania. Czy pasja i ciężka praca wystarczyły, by pokonać liczne przeciwności losu?* Autorka książeczki o Ignasiu ma jeszcze jedną publikację na temat odzyskania niepodległości, *Faustynka. Opowieści patriotyczne*. Tym razem jest to opowieść o mało znanej osobie, o dziewczynce, która poświęciła życie ucząc dzieci języka polskiego podczas zaborów. Intencją autorki jest pokazanie dzieciom, że nie tylko Piłsudski, Paderewski, Dmowski, ale setki, a nawet tysiące nieznanymi, zapomnianymi osób przyczyniło się do odzyskania niepodległości.

Z kolei Michał Ogórek przygotowuje publikację, która według słów autora, ma być *swoistą odtrutką na patos i uwielbienie przywódców*. Istnieje bowiem wśród wielu osób, także nauczycieli i wychowawców obawa, że przy, skądinąd słusznej, mnogości wydarzeń związanych z obchodami rocznicowymi, popaść łatwo w przesadny patos i niebezpieczną gloryfikację czynów wojennych, odwagę i patriotyzm, do których przy tej okazji tak często się odwołujemy, utożsamiając jedynie ze śmiertelną walką z wrogiem i tragicznymi losami niepodległościowych bohaterów. Michał Ogórek mówi o swojej książce, że *pokusił się w niej o swoisty przegląd kultów przywódców w Polsce: od Piłsudskiego, przez Bieruta, Gomułę, Gierka, Jaruzelskiego, Wałęsę po Kaczyńskich, o porównanie holdów dla nich, tego, jak czczono przywódców w różnych okresach historycznych, sugerując, że czyniono to w gruncie rzeczy bardzo podobnie, odrzucając postaci przywódców, po okresach ich uwielbienia*. W słowach dotyczących planów związanych z wydaniem tej książki autor zaznacza jednocześnie, że pilnuje, aby publikacja była przede wszystkim komiczna, a nie atakująca. A tytuł: *Sto lat! Jak czciliśmy przywódców w ostatnim stuleciu*. Lektura szykuje się zapewne niejednoznaczna i ciekawa.

Poproszony przeze mnie o refleksję dotyczącą, w ogólności lektur związanych z odzyskiwaniem przez nasz kraj niepodległości Grzegorz Leszczyński, krytyk literatury dla dzieci i młodzieży, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, także wiosenny gość, napisał następująco: *książki dla dzieci i młodzieży z lat międzywojennych poświęcone odzyskaniu niepodległości są dziś zupełnie nieczytelne. Nie wznawia*

się ich, nie przypomina, bo ich ton i jaskrawy dydaktyzm po prostu czytelniczo je dyskwalifikują. Jedna książka wyszła zwycięsko z próby czasu: słynny „Bohaterski miś” Bronisławy Ostrowskiej – opowieść o pluszowej zabawce („Przytulance”), która – przekazywana z rąk do rąk – wędruje po różnych frontach I wojny światowej. Wszystko kończy się spotkaniem z Marszałkiem. Pewnym refleksem nad tematem jest „Król Maciuś Pierwszy” Janusza Korczaka, który opowiada o budowaniu państwa od podstaw. Ta perspektywa w interpretacjach powieści umyka, a jest bardzo ważna ze względów historycznych.

Wybór lektur i wydarzeń zostawiam Państwu, do czytania i uczestniczenia, jak zawsze, serdecznie zachęcając.

Agata Szklarkowska

dyrektor

Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Słupsku

PATRICIA TUR

Polska Szkoła Doksztalcząca
im. H. Sienkiewicza, NY, USA, klasa II

Wakacje u babci i dziadka

Już niedługo, już za chwilę

Będzie ciepło i motyle

fruwające, kolorowe,

cudne, piękne, zachwycone

będą latem i zapachem

najpiękniejszym polskim lasem

z borówkami i grzybami,

malinami i kwiatami.

Tam gdzie moja babcia, dziadek,

wyczekują każdym latem,

czy już jestem, czy już frunę,

przez ocean, ponad chmurę.

Będę biegać, co sił w nogach,

bo u dziadków, to swoboda!

No i zdrowe, wszystko pyszne,

każdy chciałby mieć to – myślę,

tak na co dzień, nie od święta.

ale któż by to pamiętał,

Że tak dobrze jest u babci,

gdyby nie te cudne wakacje!

Anna i Agata w swoich „małych ojczyznach”

Będąc poza domem często myślałam o tych moich stronach. I jeszcze dzisiaj nieraz myślę. Starszy człowiek zawsze najchętniej wraca pamięcią do najmłodszych lat. Pan też będzie wracał. Z tego okresu pamięta się najwięcej, bo w młodym wieku człowiek jest najbardziej wrażliwy.

Anna Łajming, Dzieciństwo

Odkąd zaczęłam pracę w „Ekonomiku” przy ulicy Partyzantów, prawie każdego dnia przechodzę obok mojego pierwszego domu, w którym się urodziłam, wychowałam, postawiłam pierwsze kroki i wypowiedziałam pierwsze słowa. Kamienica przy Podgórnjej stała się źródłem, z którego wypłynęłam na szerszy świat. Zwiedziłam prawie wszystkie stolice Europy, podróżowałam do miejsc pięknych, historycznych i pełnych zapierających dech w piersiach widoków. Eksplorowałam tereny dzikie i nieujarzmione. Dałam się skusić średniowiecznym zabytkom i barokowym kościołom. Jednak zawsze z ogromną radością wracałam do Słupska: najpierw na Podgórną, potem na ulicę Grottgera i Westerplatte. Wiem dobrze, czym jest „mała ojczyzna” i jak ważną rolę odgrywa w moim życiu. Wrosła we mnie tak głęboko, że z czasem stała się po prostu mną, a ja nią. Dawno porzuciłam pokusę wyjazdu z rodzinnego miasta. Moje serce najgłośniej bije właśnie tutaj, na Pomorzu, w Słupsku. Był przede mną ktoś, kto czuł podobnie.

Nie dla mnie „wielki świat”

O istnieniu „małych ojczyzn” usłyszałam podczas studiów polonistycznych w Akademii Pomorskiej na zajęciach z literatury regionalnej, prowadzonych przez dr hab. Adelę Kuik-Kalinowską. Nie wiedzieć czemu, przeżyłam wówczas niezwykle silną fascynację problematyką zaproponowaną przez panią profesor. Działo się to w czasie, gdy prawie wszyscy moi znajomi wyjechali ze Słupska w poszukiwaniu lepszego życia. Zostałam ja – nieco osamotniona, ale zdeterminowana, by swoje szczęście zbudować właśnie tutaj, w rodzinnym mieście. Gdy po raz pierwszy ktoś nazwał mnie „naiwną prowincjuszka”, czułam złość, ale dziś jestem dumna ze swojej mało-ojczyźnianej natury.

Każdy z nas żyje i porusza się w obrębie różnych grup społecznych. Jedną z najważniejszych jest rodzina, która daje nam poczucie tożsamości. Dom rodzinny zapewnia bezpieczeństwo. Z drugiej strony, każdy z nas należy do wielkiej grupy, jaką jest naród, a zarazem czuje się z nią związany z ojczyzną, w której żyje.

Właśnie pomiędzy rodziną i domem a narodem i ojczyzną jest miejsce na przestrzeń, którą nazywa się „małą ojczyzną”. Jest to przestrzeń stanowiąca nasze najbliższe otoczenie, dobrze nam znana i „oswojona”. Jest bliska sercu i ma dla nas wymiar symboliczny. Jej definicja tworzy się każdorazowo we wnętrzu odczuwającego jej istnienie człowieka.

Granice świata Anny

Pamiętaj wrażenie, jakie wywarła na mnie lektura tekstów Anny Łajming. Anna Żmuda-Trzebiatowska, po mężu Łajming, urodziła się na Kaszubach, w Przymuszewie koło Leśna. W tym czasie Przymuszewo należało do dziedziny pruskiej. Języka polskiego uczyła się tylko w domu rodzinnym. W otoczeniu pięknych jezior – Somińskiego i Kruszyńskiego – spędziła swoje dzieciństwo i wczesną młodość. Mając 18 lat i ukończoną szkołę gospodarstwa domowego w Zakładzie Boromeusza w Chojnicach, rozpoczęła pracę w starostwie powiatowym w Chojnicach. Następnie pełniła funkcję urzędniczki Sądu Powiatowego w Sępólnie Krajeńskim, pracowała również jako sekretarka w majątku ziemskim w Gorzędzieju, koło Tczewa. Krótko po II wojnie światowej osiedliła się z rodziną na Ziemi Odzyskanej. Mieszkała w Kozach i Biesowicach, gdzie jej mąż otrzymał pracę. W 1953 roku przeniosła się do Słupska. Tu dopiero zrealizowały się jej marzenia związane z literaturą i teatrem. Życie w Słupsku zainspirowało ją do pisania. Siegnęła po pióro dość późno, bo mając pięćdziesiąt kilka lat. Jest autorką trzynomowych wspomnień, kilku sztuk scenicznych granych w świetlicach wiejskich oraz wielu opowiadań i nowel. We wszystkich swoich pracach przywoływała autentyczne wydarzenia i fakty z lat młodości. Jej utwory opisują realia życia wiosek południowych Kaszub pod koniec zaboru pruskiego i w latach 30. XX wieku. Pisała po polsku, wplatając w tekst kaszubskie dialogi. W domowej ojczyźnie ukształtował się jej charakter.

Łajming wielokrotnie podkreślała, że to, co dostała w domu, zabrała na całe swoje dorosłe życie. W „Moim domu” niezwykle drobiazgowo opisała czas spędzony w przedwojennym Tczewie. Wraz z autorką wędrowałam dawnymi uliczkami Tczewa, uczestniczyłam w balu ziemian u pana Żabińskiego, właściciela „Esplanady”, poznałam rotmistrza Sokołowskiego z Gnieszewa, małąletnią hrabiankę Izabelę Łubieńską – właścicielkę Górek, hrabinę Mielżyńską, hrabiostwo Starzeńskich z Malenina. Razem z autorką jadałam obiady w „Grandce”,

buty kupowałam u Brzozowskiego, materiały w „Bazarze” u Maciejewskiego, a leczył mnie doktor Węglewski. Wraz z dorastającą Anną czytelnik doświadcza różnych wyroków losu: śmierci krewnych, pogrzebów bliskich członków rodziny, narodzin jej najmłodszych przedstawicieli. Wydarzenia te, opisane szczegółowo i sentymentalnie, kształtują ponadprzeciętną wrażliwość na poczucie lokalnego piękna. Niewielu twórców potrafi tak naturalnie zachwycać się rosnącą przy drodze brzozą, porannym śpiewem ptaków czy znajdującą się nieopodal domu mokrą łąką. W ten sposób kaszubski świat stał się nieśmiertelny.

Powinowactwo dusz Anny i Agaty

Rozczytana w prozie Anny Łajming, po raz pierwszy odczułam siłę przywiązania do lokalnej społeczności i jej codziennego życia. Zrozumiałam, że to ona stanowi inspirację do działania na rzecz sąsiadów oraz lokalnych instytucji. Mam wrażenie, że jako debiutująca pisarka, podświadomie idę drogą wyznaczoną przez Annę Łajming.

Akcję moich opowiadań z tomu „Reminiscencje” osadziłam w Słupsku, a konkretnie – w kamienicy przy ulicy Podgórznej, w której się urodziłam. To w niej mieszkają zwykli, raczej anonimowi ludzie, przeżywający swoje dramaty. Stają się one dla nich centrum wszechświata. Potem przenosimy się na ulicę Grottgera, gdzie spędziłam lata szkolne i wczesną młodość. Upłynęła ona głównie na podwórku przy socjalistycznym bloku, w towarzystwie beztriosko bawiących się urwisów – potomków „alkowskich” wytwórców obuwia. Zaglądam również do wnętrza Kościoła Mariackiego, Szkoły Podstawowej nr 17 oraz słupskich kafejek. W tomie liryków „A w moim ogrodzie rosną” ukrywam się przed światem w ogrodzie mojej nieżyjącej już babci Krystyny. W powieści „Wieża z piasku” przekraczam progi firm w podślupskiej strefie ekonomicznej, „Budowlanki”, „Księgarni”, modnej sieciowej siłowni i wielu innych znanych nam wszystkim miejsc.

Póki co, nie umiem pisać inaczej. Nawet gdy próbuję stworzyć działło uniwersalne, wolne od czasu i przestrzeni, ostatecznie zawsze trafiam z powrotem na słupską ziemię. Tu jest wszystko, co znam, kocham, przeżywam i analizuję. Moje rodzinne miasto stanowi dla mnie wystarczającą inspirację do pisania. Jeśli zamknę się na resztę świata, trudno... Świat bez mnie przeżyje. Ja bez niego również.

Agata Marzec

*pisarka, nauczycielka języka polskiego
w Zespole Szkół Ekonomicznych
w Słupsku*

Święto Niepodległości, świętem Naszej Radości

Z okazji 100-lecia
Odzyskania Niepodległości przez Polskę,
II Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Słupsku przygotowuje cykl wydarzeń, które upamiętnią to

narodowe święto. Nasze działania odbywać się będą pod wspólnym tytułem: „**Święto Niepodległości, świętem Naszej Radości**”.

Już we wrześniu zorganizujemy konkurs recytatorski poezji patriotycznej dla klas drugich. Redakcje szkolnych gazetek („A’ Capito” oraz „GIMMISIE”) przygotowują się do wydania specjalnych numerów czasopism, poświęconych Świętu, numer będzie dystrybuowany wśród mieszkańców Słupska. Planujemy również literackie wykłady otwarte na temat „Niepodległa w literaturze”. W planach jest także organizacja, po raz drugi, koncertu karaoke, poświęconemu pieśniom patriotycznym. Koncert będzie oczywiście otwarty dla środowiska miejskiego. W planach jest organizacja otwartej wystawy okolicznościowej, dotyczącej 100-lecia odzyskania Niepodległości. Dla młodszych planujemy przeprowadzić teleturniej „Milionerzy”, który dotyczyć będzie 1918 roku w historii Polski. Uczniowie szkoły zostaną zaproszeni do konkursu na najciekawszą prezentację multimedialną, związaną z 100 rocznicą odzyskania Niepodległości – następnie publiczne przedstawią prace, a najlepsi otrzymają nagrody. Uczniowie zainteresowani matematyką zorganizują wystawę „Polscy matematycy ostatniego stulecia” oraz przygotowują konkurs z ww. tematyki, a także przeprowadzą uliczną sondę.

Aby zaangażować młodzieży innych szkół do naszych działań, chcemy zorganizować paradę ulicami Słupska w strojach z tamtego okresu. Innym przedsięwzięciem miejskim będzie bieg przełajowy na 1918 metrów w lasku północnym oraz mecz piłki nożnej: urzędnicy kontra uczniowie. W planach jest również gra miejska, dotycząca historii Słupska.

Jestem głęboko przekonany, iż różnorodny cykl imprez zostawi pozytywny ślad w sercach młodych ludzi i pozwoli godnie, ale też radośnie i w bardzo aktywny sposób, uczcić 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości.

Mariusz Domański

*dyrektor II Liceum Ogólnokształcącego
im. Adama Mickiewicza w Słupsku*

Literacki Słupsk

Wydawnictwa wyznaniowe i religijne w Słupsku

Podsumowując cykl artykułów „Literacki Słupsk”, który ukazywał się w ostatnich 6/7 numerach, pragnę zaprezentować wyniki moich badań, dotyczących wydawnictw religijnych i wyznaniowych, ukazujących się w Słupsku.

Walery Pisarek w *Słowniku terminologii medialnej*¹ pisze, iż prasa wyznaniowa to ogół czasopism o treści ogólnej, jak i wysoce specjalistycznej konkretnego wyznania religijnego. Językoznawca ten zaznacza również, że w znaczeniu wąskim, definicja ta obejmuje wszystkie wydawnictwa, które są w gestii Kościoła lub związku wyznaniowego, które służą celom ideowym Kościoła i dość często podejmują problematykę świecką, tzn. społeczną. W szerokim znaczeniu prasa wyznaniowa to różnorakie czasopisma, których redakcją zajmują się laicy związani z danym wyznaniem. W tym szerokim znaczeniu prasa zajmuje się omawianiem aktualnych wydarzeń z punktu widzenia doktryny danego kościoła czy wyznania.

Z kolei w *Encyklopedii wiedzy o prasie* pod redakcją Juliana Maślanki², definiuje się prasę religijną jako: czasopismo poświęcone sprawom religijnym i przeznaczone w zasadzie dla wyznawców danej religii. Prasa tej kategorii albo jest ściśle religijna, albo równoległe obejmuje też tematykę świecką i ustosunkowuje się do niej z własnych pozycji ideowych.

Ks. biskup Adam Lepa definiując prasę wyznaniową, podaje, że jedną z jej cech jest zainteresowanie zarówno sprawami kościelnymi, jak i świeckimi: prasa wyznaniowa – to drukowane publikacje periodyczne, które wydawane są za zgodą władz kościelnych i publicznie rozpowszechniane w celu wszechstronnego ukazywania rzeczywistości, a zwłaszcza aktualnych zdarzeń i problemów z życia Kościoła oraz jego doktryny³.

Encyklopedia katolicka, która powstaje w Instytucie Leksykograficznym KUL, współpracującym z Towarzystwem Naukowym KUL, prezentuje zagadnienia doktrynalne i działalność nie tylko Kościoła katolickiego, ale i innych Kościołów chrześcijańskich (szczególnie prawosławnego i protestanckiego), wspólnot religijnych i religii niechrześcijańskich, nie odnotowuje terminu „prasa wyznaniowa”.

Oczywiście funkcjonowanie mediów wyznaniowych nie byłoby możliwe gdyby nie zmiany ustrojowe. W tym miejscu należy przywołać akty prawne, które diametral-

nie zmieniły sytuację na polskim rynku prasowym i to nie tylko w kontekście prasy religijnej. Mowa tu o Ustawie o samorządzie terytorialnym z 8 marca 1990 roku⁴, dzięki której można było wyłonić nowe władze samorządowe oraz ustawę z 11 kwietnia 1990 roku, o uchyleniu ustawy o kontroli publikacji i widowisk, zniesieniu organów tej kontroli oraz o zmianie ustawy – *Prawo prasowe*⁵.

* * *

W ramach tego tekstu pragnę przedstawić wyniki moich badań, dotyczące prasy wyznaniowej Słupska w latach 1990-2013. Z dostępnych informacji diecezjalnych wiadomo, iż w mieście funkcjonuje 10 parafii, w tym 8 rzymskokatolickich, 1 greckokatolicka oraz 1 Ordynariat Polowy Wojska Polskiego. W ramach diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej działają również w Słupsku zgromadzenia zakonne, 1 męskie oraz 4 żeńskie. W Słupsku funkcjonuje również Parafia Ewangelicko-Augsburska oraz mniejszość prawosławna, modląca się Polskim Autokefalicznym Kościele Prawosławnym⁶, tzn. około 60 osób, które przynależą do Parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła, jest to parafia prawosławna w dekanacie Koszalin diecezji wrocławsko-szczecińskiej. W Słupsku swoje siedziby mają związki wyznaniowe takiej jak: Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu – Ośrodek w Słupsku, Chrześcijański Ruch Kontakt z Jahwe, Dom Zborowy Kościoła Wolnych Chrześcijan oraz Kościół Zielonoświątkowy Rzeczpospolitej Polskiej. Słupszczanie modlą się w Centrum Chrześcijańskim „Rzeki Wody Żywej” oraz we wspólnocie Świadkowie Jehowy.

Jedną z najstarszych publikacji religijnych, która ukazywała się w Słupsku jest „AMAN” biuletyn wydawany przez Parafię Królowej Różańca Świętego w Słupsku, w dwóch numerach archiwalnych z roku 1993 i 1997 brak informacji personalnych o redaktorach prowadzących periodyk. W obu znajdziemy informację, iż zespół redakcyjny to księża wikariusze parafii „AMAN”. Jest czasopismem mieszczącym się na 6 stronach formatu A5, odbitki wykonane metodą kserograficzną. Słowo „aman” w języku hebrajskim oznacza pewną ideę oparcia się na czymś bardzo trwałym, mocnym jakby na skale. „Skalą i zbawieniem jest nasz Pan!” Tak wołają psalmiści⁷. Odpowiedzią ludzkiej wiary na Bożą moc

i stabilność jest liturgiczna amen, pochodzące od czasownika aman⁸.

Rytmiczność ukazywania się czasopisma wskazuje, że jest to miesięcznik – choć brak numeracji ciągłej. Zawartość obu numerów pisma to tematyka religijna, związana z kalendarzem liturgicznym, w numerach znajdziemy również krzyżówkę religijną oraz swoisty zapis życia parafii.

W wydaniach brak informacji o cenie, w związku z tym możemy domyślać się, iż „AMAN” był rozdawany bezpłatnie wiernym po mszach świętych. Brak również informacji o liczbie rozprowadzanych numerów.

Przy parafii p.w. Świętej Siostry Faustyny Kowalskiej w Słupsku wydawany był „Głos z Faustyny”. Założycielem tej gazety parafialnej był ks. Rafał Stasiejko, który wraz z młodzieżą (informacja ze stopki redakcyjnej) tworzył pierwszy zespół redakcyjny. „Głos z Faustyny” ukazywał się od grudnia 1999

roku do grudnia 2003 roku (nr 36). Był to periodyk formatu A5 o objętości 4 stron. Numery wakacyjne miały 8 stron. Czasopismo było otoczone opieką merytoryczną duszpasterza, od nr 1 z 1999 roku do nr 1. z 2002 roku funkcję tę sprawował wspomniany ks. Rafał Stasiejko, zaś od nr 4 z 2002 roku do nr 6z 2003 roku rolę tę pełnił ks. Tomasz Staszkiwicz. W rozmowie z archiwistą parafialnym dowiedziałem się, iż nakład tego pisma parafialnego wynosił 100 egzemplarzy, zaś formą kolportażu było roznoszenie go po domach przez ministrantów. Pe-

riodyk miał formę odbitek wykonanych metodą kserograficzną. W numerach znajdziemy również dane kontaktowe do redakcji – jest to adres Parafii. Rzeczą charakterystyczną dla „Głosu z Faustyny” jest rozpoznawalna winieta. W numerach archiwalnych znajdziemy informacje związane z istotnym wydarzeniem dla kościoła i państwa (liturgicznym lub patriotycznym). W każdym numerze prezentowane były żywoty świętych. Istotną częścią każdego numeru jest dział „Z ksiąg parafialnych”. Jest to zapis kronikarski parafii, znajdziemy tam informacje dotyczące chrztów, ślubów oraz pogrzebów w parafii. Dla osób zainteresowanych poezją uruchomiono kącik poetycki. Znajdziemy tam również przepisy kulinarne, repertuar słupskiego teatru oraz wywiady. W kilku numerach pisma znaleźć można zapisy nutowe utworów religijnych oraz informacje z kalendarza liturgicznego. W publikatorze był również kącik dla dzieci z konkursami testowymi.

Przy parafii pod wezwaniem św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku od grudnia 2001 roku wydawane jest czasopismo „Maksymilian”. Max treści na mini stronach”, które od numeru 68 z roku 2008 zmieniło tytuł na „Maksymilian. Tylko miłość jest twórcza”. Inicjatorem wydawania pisma był ks. Sebastian Kowal, który pełnił też opiekę merytoryczną. Biuletyn nie ma stałego składu redakcyjnego, znajdziemy za to informacje, że „Skład redakcyjny prezentowany przy artykułach”. Kwartalnik parafii pod wezwaniem św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku wyróżnia się spośród innych wydawanych w Słupsku chociażby liczbą stron, których na początku było 12 zaś od numeru 26z 2006 roku jest tych stron już 20. Czasopismo formatu A4, wydawane jest na papierze drukarskim, z kolorową okładką, drukowane w profesjonalnym zakładzie poligraficznym. Z wywiadu przeprowadzonego z obecnym redaktorem naczelnym dowiedziałem się, iż pismo wydawane jest w nakładzie 100 egzemplarzy. Jest to obecnie, jedyne odpłatne słupskie czasopismo parafialne, cena dość niewysoka, bo 5 zł, które mają zwrócić koszt druku. W periodyku znajdziemy stałe rubryki tematyczne poświęcone wielu aspektom życia nie tylko

Informator Oświatowy

chrześcijańskiego. Chociaż objętościowo dwa działy: „ABC liturgii”, w których znajdziemy wyjaśnienie podstawowych terminów dotyczących liturgii oraz „Terminologia specjalistyczna”, gdzie spotkamy wyjaśnienie terminów związanych z ewangelizacją, zajmują najwięcej miejsca. Ponadto: przepisy kulinarne, porady kosmetyczne, recenzje książek oraz omówienie polecanych filmów. Porady dotyczące odżywiania i stylu życia. Periodyk zajmuje się również zagadnieniami związanymi z problematyką współczesnego świata. Pismo prezentuje również zakony funkcjonujące w Polsce oraz sylwetki świętych pod wspólnym tytułem „Giganci ducha”. Stałą rubryką jest też „Kącik dla dzieci”, w której znajdziemy zabawy, rebusy, zgadywanki. Dwa mocne akcenty pisma położono na działy „Wieści z życia parafii” lub „Co słysząc dobrego w Parafii Kolbego” oraz „Kronikę parafialną” z podhasłami: przyjęci do chrztu, odeszli do Pana oraz zawarli związek małżeński. Do numeru grudniowego z 2007 roku załączono płytę z kolędami i pastoralkami w wykonaniu dziecięcej scholi „Maksymilianki” działającej przy Parafii – łącznie 12 utworów.

Od marca 2006 roku przy parafii św. Jacka w Słupsku, wydawany był „P o s ł a n i e c świętego Jacka. Słupski biuletyn katolicki”, którego założycielami byli Zbigniew Żynis oraz Bogdan Barcikowski, oni też stanowili pierwszy zespół redakcyjny. Opiekę meryto-

ryczną sprawował ksiądz Jan Gariatowicz. Pismo po raz ostatni ukazało się w grudniu 2012 roku, łącznie wydano 47 numerów. Biuletyn początkowo sześciostronicowy wydawany w formacie A4, od numeru 16 z marca 2007 ośmiostronicowy, drukowany był w profesjonalnym zakładzie poligraficznym. Miesięcznik parafii św. Jacka w Słupsku kolportowano po mszach świętych bez opłat.

Jak czytamy w informacji pochodzącej od redaktorów: *Ideą czasopisma było opracowywanie autor- skich artykułów a także innych publikacji, których celem jest formowanie człowieka, przede wszystkim, jego potrzeb religijnych i wiary, a także kształtowa-*

*nia postaw społecznych i kulturalnych w ścisłym oparciu o naukę Kościoła*⁹.

Jest to parafialne czasopismo o charakterze ewangelicznym, nieodbiegającym od życia miasta i problemów lokalnej społeczności. Celem jest szerzenie wartości chrześcijańskich i wierności katolicyzmowi, zawartej w społecznej nauce kościoła. Pismo ma krzewić wiedzę, kulturę i wszystko, co związane jest z codziennym życiem parafii i miasta i z regionem.

Rzeczą charakterystyczną jest fakt, iż miesięcznik nie posiada stałych rubryk. Zawartość pisma jest niekiedy przypadkowa, znajdziemy w nim informacje dotyczące kalendarza liturgicznego, czy utwory muzyczne wraz z chwytami gitarowymi. Częstym działem są recenzje filmów oraz programów telewizyjnych. Przedstawianie sylwetek świętych pochodzących ze Słupska, to kolejny pomysł redaktorów, ale również teksty, dotyczące wychowania młodzieży oraz ukazujące wzorcowe postawy chrześcijan w pracy i małżeństwie. W piśmie pojawiają się również świadectwa wiary osób znanych i uznanych ze świata mediów, literatury i biznesu. W czasopiśmie znajdziemy także informacje o godzinach nabożeństw, a także, raz w roku, „Parafię w statystykach” – czyli liczbę chrztów, pochówków, komunii świętej oraz osób bierzmowanych. W każdym numerze znajdziemy ilustracje, które są formą uatrakcyjnienia pisma.

Parafia św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny w Słupsku jest wydawcą biuletynu, który nie posiada tytułu. W żadnym z numerów nie znajdziemy informacji o założycielu oraz redaktorach wydawnictwa. Numery nie są nadawane, w związku z tym, nie ma możliwości określenia liczby wydanych numerów, a także daty ukonkretniającej wydanie pierwszego numeru. Wiemy tylko, iż biuletyn ukazuje się dwa razy w roku, w okresie Wielkanocy i Świąt Bożego Narodzenia. Każdy numer liczy 6 stron, formatu A4, powielany jest w technice kserograficznej. Z wywiadu, przeprowadzonego z proboszczem parafii dowiedziałem się, że biuletyn rozdawany jest gratisowo po mszach świętych w okresie świątecznym. Każdy numer wydawnictwa zawiera stale elementy takie jak: list Proboszcza do parafian, program rekolekcji oraz informacje szczegółowe o wydarzeniach liturgicznych w parafii w dziale „Co nas czeka”?

„W sercu i na ustach”, taki tytuł nosi wydawnictwo, którego inicjatorem jest proboszcz Parafii św. Jana Kantego w Słupsku, ks. Andrzej Skibiński. Pierwszy zespół redakcyjny tworzyli Anna Lubarska oraz ks. Andrzej Skibiński. Pierwszy numer pisma ukazał się we wrześniu 2008, zaś ostatni opisany na potrzeby dzisiejszego artykułu, to numer wakacyjny z czerwca i lipca 2013 roku. Każdy numer zawiera 8 ponumerowanych stron,

wydawany jest na papierze drukarskim przez profesjonalną drukarnię. Okładki gazety w kolorze, co uatrakcyjnia pismo. Format „W sercu i na ustach” to A4. Z analizy dostępnych numerów wywnioskować można, iż jest to miesięcznik, na co wskazuje numeracja ciągła gazety. Pismo jest bezpłatnie rozdawane po mszach świętych. W numerach znajdziemy stałą rubrykę „Pod lupą proboszcza” autorstwa samego proboszcza Skibińskiego – tematyką są bieżące sprawy parafii, co nas czeka, podsumowania, elementy rozważań teologicznych. W numerze znajdziemy również rubrykę „Piski i jęki” – są to, w większości, przedruki z krajowej pracy religijnej o tematyce etycznej lub artykuły księdza proboszcza, dotyczące najistotniejszych wartości w życiu chrześcijanina, swoista forma ewangelizacji. W numerach odnajdziemy również dział „Ocalić od zapomnienia” rubryka poświęcona parafianom, którzy odeszli. Osobami, które redagują ten dział, jest rodzina zmarłych. Poza stałymi rubrykami w numerach znajdziemy ogłoszenia, komunikaty, wypisy z ksiąg, wspomnienia, fotoreportaże z uroczystości parafialnych, ogłoszenia, notatki. Uderza bardzo duża ilość materiału fotograficznego. Nie ma strony, gdzie nie znajdziemy zdjęć z wydarzeń w parafii, jest to rodzaj kroniki parafialnej. Na ostatniej – 8 stronie – znajdziemy „Ewangelię na niedzielę”, to zachęta redakcji do samodzielnej medytacji Biblii.

Podczas zbierania materiałów do publikacji odnalazłem również pismo o znaczącym tytule „Niedziela w słupskiej rodzinie”. Wydawcą tego pisma był Słupski Klub Przyjaciół „Niedzieli”, niestety, w żadnym z 7 numerów nie umieszczono zespołu redakcyjnego oraz bliższych informacji o fizycznym wydawcy. Ośmiostronicowa gazeta, formatu A4, najprawdopodobniej ukazywała się od kwietnia 2002 roku, niestety nie możliwe jest określenie ostatniego wydanego numeru. Brakuje również informacji o objętości pierwszych numerów, pozostałe to 8 stronicowe wydanie z kolorową winiętą. Pismo, na co wskazuje numeracja, było miesięcznikiem. Brak również informacji o formie kolportażu, ale brak na okładce ceny, może sugerować, że czasopismo było bezpłatne; trudno również określić, w jaki sposób było one dystrybuowane. W numerach odnajdziemy między innymi, bieżące informacje z działalności kościoła na świecie. Prezentacja świętych oraz informacje o grupach formacyjnych. Sygnałem, iż było to czasopismo miejskie, poza tytułem, wskazuje rubryka, w której anonimowi autorzy prezentują słupskie parafie oraz zapraszają na wydarzenia w słupskich kościołach. W numerze również konkursy dla wiernych, odpowiedzi na nie należy udzielać pisemnie na adres skrytki pocztowej.

W drugiej części artykułu poświęconego prasie religijnej Słupska, który ukaże się w kolejnym numerze „In-

formatora Oświatowego” już we wrześniu br., zaprezentuję kolejne pisma, skierowane do wiernych różnych wyznań.

Mariusz Domański

*dyrektor II Liceum Ogólnokształcącego
w Słupsku*

PRZYPISY:

1. Słownik terminologii medialnej, red. W. Pisarek, Kraków 2006, s. 156.
2. Encyklopedia wiedzy o prasie, red. J. Maślanka, Wrocław 1976, s. 174.
3. A. Lepa, Katalog prasy katolickiej w Polsce, Łódź 1994, s. 4
4. <http://www.lex.pl/du-akt/-/akt/dz-u-01-142-1591> [dostęp 2.10.2013]
5. <http://isap.sejm.gov.pl/Dz.U.1990nr29poz.173>
6. <http://www.orthodox.pl> [dostęp 1.10.2013]
7. Biblia, Psalm 18,3; 19,15; 62,3; 95,1
8. <http://biblia.wiara.pl/doc/1089198.Piec-spojrze-na-wiare-Starego-Testamentu>. [dostęp 10.10.2013]
9. Zob. „Posłaniec Świętego Jacka” 2006, marzec, nr 1/06/7843

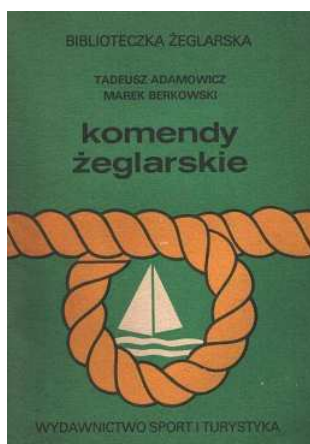
OLAF JOHN TUR

*Polska Szkoła Doksztalcąjąca
im. H. Sienkiewicza, NY, USA, klasa IV*

Katowice

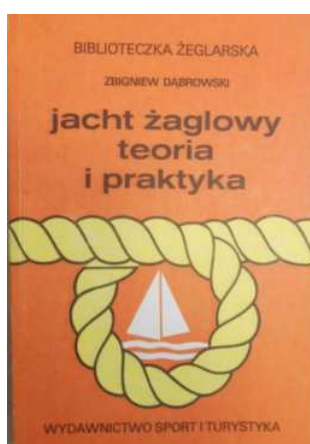
Katowice to miasto na Śląsku.
Nikt oczywiście nie ma obowiązku
Jechać tam, chociaż warto.
A dlaczego? Już powiem wam to:
otóż to miasto coraz piękniejsze!
Wszystko się zmienia, budują ładniejsze.
I dworzec i Rynek.
I Spodek co wygląda jak kosmiczny statek.
I to wcale nie przypadek,
że wylądował właśnie tam
gdzie kiedyś węgiel się wydobywał,
i huty wokół pracowały.
I jeszcze Pomnik Powstańców Śląskich tu mamy,
żeby nikt kto walczył nie był zapomniany.
Bo ludzie życie swoje oddawali
żeby żyć w Polsce, nie gdzieś w oddali.
I to miasto jeszcze uczelnie ma
gdzie mnóstwo ludzi wiedzę zdobywa.
A wśród nich byli też rodzice moi.
Dlatego właśnie ciągnę do Katowic!

PBW w Słupsku poleca WYBÓR NOWOŚCI KSIĄŻKOWYCH

Adamowicz Tadeusz, Berkowski Marek „**Komendy żeglarskie**”. Książeczka z serii Biblioteczka Żeglarska podzielona jest na 5 rozdziałów: I. Wprowadzenie (forma; sposób wydawania komend). II. Komendy, polecenia, ostrzeżenia i meldunki (komendy na

ster i dla sternika; komendy na żagle; komendy na baksztagi; komendy na dirki; komendy, polecenia i meldunki na kotwice; polecenia i komendy na dryfkotwę; komendy, polecenia i meldunki na cumy, szpringi i odbijacze; komendy, polecenia i meldunki na hol; komendy i polecenia na silnik; polecenia i komendy przygotowawcze, inne komendy; meldunki „oka”). III. Przykłady (zwrot przez sztag; zwrot przez rufę; kotwiczenie). IV. Komendy szalupowe (wprowadzenie; komendy). V. Komendy na banderę (salutowanie).

Dąbrowski Zbigniew „**Jacht żaglowy. Teoria i praktyka**”. Książka z serii Biblioteczka Żeglarska jest podzielona na 7 rozdziałów: I. Zamiast wstępu - teoria żeglowania w dawce minimalnej. II. Kadłub. III. Osprzęt. IV.

Jacht w ruchu ustalonym. V. Manewry. VI. Pomocniczy napęd mechaniczny. VII. Uzupełnienie (wyjaśnienie; linie teoretyczne; wymiary kadłuba; powierzchnia ożaglowania i geometryczny środek ożaglowania; wyporność, pojemność tonaż; krzywa pól wrężnic i współczynnik cylindryczny; niektóre współczynniki porównawcze; charakterystyka biegunowa żagla).

królów i książąt polskich dla dzieci” zamieszczono jego mądre wiersze, opisujące monarchów rządzących Polską. Zostały przedstawione sylwetki 39 władców naszego państwa począwszy od Mieszka I i skończywszy na Stanisławie Augustie Poniatowskim. Specjalnie dla potrzeb książki opracowano noty biograficzne każdego z władców. Dzięki nim dzieci poznają nie tylko sylwetki królów i książąt, ale także tło historyczne. Książka została wzbogacona o przystępne kalendarium, które pozwoli dzieciom usytuować w czasie poszczególne wydarzenia z historii. Publikacja zawiera kolorowanki przedstawiające wizerunki władców Polski.

„**Poczet Polskich Patriotów dla dzieci**”. Historia Polski jest bardzo piękna i ciekawa, ale i skomplikowana. Niejednokrotnie dorosłym ciężko jest uchwycić wszystkie niuanse polityczne, społeczne i kulturowe. Wyjaśnienie dzieciom kwestii związanych z rozbiem dzielnicowym, rozbiorem Polski, I i II wojną światową jest niezwykle trudne. Najlepiej historii uczyć się na dobrych przykładach ludzi, którzy na przełomie dziejów wykazali się

odwagą, pracowitością, miłością i poświęceniem dla Ojczyzny. Specjalnie dla potrzeb książki opracowano noty biograficzne polskich patriotów. Starano się historię Polski ująć całościowo, dlatego każda epoka ma swoich przedstawicieli. Publikacja została wzbogacona o quiz historyczny.

Dorota Czapiewska

Wydział Informacyjno-Bibliograficzny PBW w Słupsku

** TEMATYCZNE ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE ****na podstawie kartoteki zagadnieniowej PBW w Słupsku****DROGA DO NIEPODLEGŁEJ****WYDAWNICTWA ZWARTE**

- 100 polskich patriotów / [autor koncepcji Filip Topczewski ; redaktor naczelny Ireneusz Korpyś]. - Częstochowa: Wydawnictwo Świętego Filipa Apostoła, 2016. - 123 s.
- Borzyszkowski Józef, Obracht-Prondzyński Cezary. Młodokaszubi: szkice biograficzne. - Gdańsk: Instytut Kaszubski : Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, 2012. - 343 s.
- Edmund Jonas (1893-1940) / oprac. Józef Borzyszkowski. - Gdańsk: Instytut Kaszubski, 2007. - 664 s.
- Jak Kaszubi bili bolszewików: Zarys historii wojennej 66-go Kaszubskiego Pułku Piechoty im. Marszałka J. Piłsudskiego / [oprac. Waław Jankiewicz]. - Gdańsk: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. Zarząd Główny, 2013. - 34 s.
- Korda Krzysztof. Ks. ppłk Józef Wrycza (1884-1961): biografia historyczna. - Gdańsk: Instytut Kaszubski: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. Zarząd Główny, 2016. - 423 s.
- Od niepodległości do niepodległości: historia Polski 1918-1989 / Adam Dziurok [et al.]. - Wyd. 2 popr. - Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2011. - 509 s.
- Peplowski Andrzej. Wojna o tajemnice: w tajnej służbie Drugiej Rzeczypospolitej 1918-1944. - Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2011. - 521 s.
- Poczet polskich patriotów dla dzieci / Józefina Kępa, Ireneusz Korpyś; rys. Natalia Ginalska, Anna Wiśnicka, Estera Makieła]. - Częstochowa: Wydawnictwo Świętego Filipa Apostoła, 2016. - 93 s.
- Szczepański Jacek Emil. Jabłonna - ty morderco mojej młodości! : korespondencja żołnierzy niemieckich z garnizonu Jabłonna 1915-1918. - Legionowo: Muzeum Historyczne, 2015. - 400 s.
- Ślipiec Jeremiasz. Drogi niepodległości - Polska i Ukraina 1918-1921. - Warszawa: Departament Społeczno-Wychowawczy MON. - Wwa : „Bellona”, 1999. - 298 s.

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

- 100-lecie odzyskania niepodległości Polski // Przegląd Oświatowy. - 2018, nr 2, s.10
- Co nas łączy, a co dzieli. Jak świętujemy rocznicę odzyskania niepodległości? / Trzciniński Krzysztof // Głos Nauczycielski. - 2018, nr 10, s.13
- Inauguracja obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości / Mruk Zofia // Przegląd Oświatowy. - 2018, nr 20, s.17-18
- Młodokaszubi z Zaborów, Gochów i ziemi bytowskiej. [Rok Młodokoszubów] / Korda Krzysztof // Pomerania. - 2012, nr 4, s.12-14
- Morze i Polska w 13. punkcie orędzia Wilsona. [100 lat Niepodległej]/Grzędzicki Łukasz// Pomerania.-2018,nr1, s.3-5
- Niepodległa i Legiony Polskie Józefa Piłsudskiego (gra dydaktyczna) / Majdanik Monika // Wszystko dla szkoły. - 2012, nr 5, s.7-8
- Niepodległa w grze / Baranowski Karol // Biblioteka w Szkole. - 2018, nr 4, s.4-9
- O niepodległości w bibliotece / Olejarz Agnieszka // Biblioteka w Szkole. - 2018, nr 4, s.34-36
- Rok Niepodległości, Sendlerowej i Herberta / PS // Głos Na-

uczycielski. - 2018, nr 1-2, s.6

10. Śladami ojców niepodległości. Pomysł na grę miejską (szkolną) / Baranowski Karol//Biblioteka w Szkole-2018,nr 4, s.12
11. Ufortyfikowana knajpa, czyli alkohol w życiu żołnierzy i oficerów garnizonu twierdzy Toruń w latach 1815-1920/ Pawlikowski Jarosław//Nasze Pomorze.-2015, nr17,s.41-53
12. Wybitni nie pokorni. Daszyński i Wojciechowski - czy mogą być wzorem dla dzisiejszych polityków? [100 lat odzyskania niepodległości] / Salański Witold // Głos Nauczycielski. - 2018, nr 4, s.13
13. Z niepodległą gra o zwycięstwo! Historyczna potyczka dla czterech drużyn / Simonjetz Monika // Biblioteka w Szkole. - 2018, nr 4, s.30-33
14. Zaginiony rozkaz Piłsudskiego. Plan gry miejskiej dotyczącej odzyskania niepodległości / Baranowski Karol // Biblioteka w Szkole. - 2018, nr 4, s.10
15. Zapomniani twórcy Niepodległej - pierwszy premier II Rzeczypospolitej Jędrzej Moraczewski / Florczak Ilona // Wiadomości Historyczne. - 2017, nr 5, s.26-31

*Opracowanie: Jolanta Janonis**Wydział Informacyjno-Bibliograficzny**PBW w Słupsku***MULTIMEDIA**

DVD 2577 Z kart historii, Wytwórnia Pomocy Dydaktycznych, 1971-2006 (175')

1. Powstanie Wielkopolskie 1918-1919 (21'),
2. Skarbiec (29')
  - ZANIM NADESZŁA NIEPODLEGŁA (7') Real. Andrzej Kozłowski
  - TYLE JUŻ O MNIE RYMÓW SPISALI (7') Real. Marian Kubera
  - JEGO OREŻEM BYŁA MUZYKA IGNACY JAN PADEREWSKI (7') Real. Halina Pniewska
  - W HOLDZIE KOMENDANTOWI (6') Real. Justyna Ziolkowska
  - JÓZEF RELIDZYŃSKI ŻEGNAJ CUDOWNA DRUŻYNO ... (2') Real. Lucyna Smolińska
3. 17 września (25'),
4. Stulecie wojen. Front wschodni (25'),
5. Stulecie-wola ludu (52').

DVD 2582 Niepodległość, Wytwórnia Pomocy Dydaktycznych, 1995-2008 (123')

1. Przystanek niepodległość (15'),
2. Po latach niewoli. Wstaje Polska 1914-1918 (52'),
3. Wstań Polsko moja! Legiony Polskie w sztuce (25'),
4. Pieśń legionistów. Mazurek Dąbrowskiego (31').

DVD 2987 Kocham Polskę: multimedialne prezentacje, zabawy i gry, Dom Wydawniczy "Rafael", [2015]

*Opracowanie: Magdalena Szczegielniak**Wydział Udostępniania**PBW w Słupsku***EDUKACJA MORSKA, ŻEGLARSTWO****Wydawnictwa zwarte**

1. Adamowicz Tadeusz, Berkowski Marek. Komendy żeglarskie. - Warszawa: „Sport i Turystyka”, 1984. - 27 s.

2. Adelt Tadeusz. Śródlądowy jachting motorowy. - Warszawa: „Sport i Turystyka”, 1985. - 214 s.
3. Adelt Tadeusz. Znaki żeglugowe i sygnalizacja dźwiękowa dla śródlądowych turystów wodnych. - Warszawa: „Sport i Turystyka”, 1978. - 34, [1] s.
4. Adelt Tadeusz. Turystyka motorowodna dla wtajemniczonych. - Warszawa: „Sport i Turystyka”, 1985. - 221, [3] s.
5. Dąbrowski Zbigniew. Jacht żaglowy - teoria i praktyka. - Warszawa: „Sport i Turystyka”, 1989. - 182, [2] s.
6. Głowacki Włodzimierz. Wspaniały świat żeglarstwa: 2. Dzieje żeglarstwa polskiego. T. 1 / rys. Ludwik Kwiatkowski, Elżbieta Zglejc. - Gdańsk: Wydaw. Morskie, 1989. - 435 s.
7. Piskozub Andrzej. Optywanie Ziemi. - Gdańsk: Wydaw. UG, 1994. - [4], 449 s.
8. Polskie jachty na oceanach / Aleksander Kaszowski, Zbigniew Urbanyi. Gdańsk: Wydaw. Morskie, 981.-586, [2] s.,
9. Robak Kazimierz. „Pogoria” na koniec świata. - Gdańsk: Wydaw. Morskie, 1983. - 207 s.
10. Szelestowski Jerzy. Vademecum manewrowania jachtem pod żaglami. - Warszawa: Wydawnictwo „Sport i Turystyka”, 1989. - 154, [1] s.
11. Wysocki Stefan. Żeglarstwo : żeglarz jachtowy. - Warszawa: „Sport i Turystyka”, 1989. - 376, [3] s.
10. Matematyczne potyczki nawigacyjne / Kloskowski Dariusz // Informator Oświatowy. - 2016, nr 2, s.39-40
11. Morskich przygód ciąg dalszy / Bukowska-Ulatowska Małgorzata // Informator Oświatowy. - 2014, nr 2, s.37-39
12. Morze, nasze morze... / Trojan Elżbieta // Świetlica w Szkole. - 2015, nr 2, s.10
13. Nowa przygoda Sindbada Żeglarza / Hoppe Agnieszka // Wychowanie w Przedszkolu. - 2014, nr 1, s.28-29
14. Nurkowanie swobodne - ekstremalna forma rekreacji / Dąbrowski Andrzej, Korneluk Jacek // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2011, nr 7, s.9-14
15. Piosenka turystyczna, harcerska, żeglarska i poetycka na szkolnych zajęciach artystycznych / Lis Milena // Wychowanie Muzyczne. - 2014, nr 3, s.29-48
16. Pod żaglami „Zawiszy”... [o literaturze marynistycznej dla dzieci i młodzieży] / Skotnicka Gertruda // Guliwer. - 1997, nr 3, s.4-6
17. Polinezyjscy mistrzowie nawigacji / Rokita Janusz // Fizyka w Szkole. - 2014, nr 4, s.23-26
18. Projekt edukacji morskiej - zajęcia, do których warto wracać. Edukacja morska. Pomorskie - dobry kurs na edukację. [Dodatek tematyczny nr 6] / (WK) // Dyrektor Szkoły. - 2013, nr 6, s.19
19. Uczniowie pod żaglami. [projekt „Pomorskie - dobry kurs na edukację. Kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów przez edukację morską”] / Naliwajek Iwona // Pomorskie. - 2013, nr 3, s.8
20. Witamy nad Bałtykiem (program nauczania dla klas IV szkoły podstawowej) / Dąbrowska Genowefa // Wszystko dla szkoły. - 2009, nr 4, s.15-21
21. Wychowanie przez żeglowanie i edukację morską / Grzebieniak Piotr // Informator Oświatowy. - 2018, nr 1, s.13-14
22. XX Festiwal Piosenki Marynistycznej „Lajba 2016” / Poźniak Iwona // Informator Oświatowy. - 2016, nr 2, s.48-49
23. Z dziejów szkolnictwa morskiego / Szczepanik Edward // Wychowanie Techniczne w Szkole. - 2004, nr 5, s.7-9
24. Zabawy i gry terenowe z GPS - geocaching / Tracz Mariola, Warcholik Witold // Geografia w Szkole. - 2013, nr 6, s.25-29h
25. Zdolni z Pomorza pod żaglami / Olszak Aleksander // Pomorskie. - 2018, nr 4, s.22-23
26. Złap wiatr w pomorskie żagle wiedzy. Edukacja morska. Pomorskie - dobry kurs na edukację. [Dodatek tematyczny nr 6] // Dyrektor Szkoły. - 2013, nr 6, s.16-17
27. Złap wiatr w pomorskie żagle wiedzy. Rozwijanie kompetencji kluczowych poprzez edukację morską / Naliwajek Iwona // Informator Oświatowy. - 2013, nr 3, s.49-50

Artykuły z czasopism

1. Edukacja marynistyczna nie tylko w artystycznym wydaniu / Miąskowska-Dusza Żaneta // Informator Oświatowy. - 2015, nr 2, s.70-71
2. Edukacja morska jako ważny element wychowania dla przyszłości i integracji europejskiej / Marszałek Elżbieta // Pedagogika Pracy. - 1998, nr 32, s.179-184
3. Edukacja morska w procesie rehabilitacji i wychowania / Mozel Włodzimierz // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. - 1999, nr 10, s.40-42
4. Edukacja morska w szkołach ponadgimnazjalnych / Kloskowski Dariusz, Zakrzewska Barbara // Informator Oświatowy. - 2015, nr 1, s.27-32
5. GPS w badaniach wilgotności atmosfery / Markowicz Krzysztof // Fizyka w Szkole. - 2016, nr 1, s.32-34
6. Instruktor windsurfingu - próba określenia podstawowych kompetencji / Litwiniuk Piotr // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. - 2008, nr 6, s.22-27
7. Jak działa GPS? / Kurzyk Jan // Fizyka w Szkole. - 2017, nr 1, s.10-15
8. Kitesurfing - rekreacja czy sport ekstremalny? [połączenie desk surfingowej i latawca] / Wysocki Tomasz // Kultura Fizyczna. - 2008, nr 9-12, s.34-40
9. Konferencja: Edukacja morska jako element kształtujący tożsamość lokalnej społeczności / Poźniak Iwona // Informator Oświatowy. - 2017, nr 2, s.44-45

Opracowanie: **Jolanta Janonis**
Wydział Informacyjno-Bibliograficzny
PBW w Słupsku

INFORMATOR OŚWIATOWY NR 2/18 ISSN 1505-0904

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: Dorota Iwanowicz, Jerzy Paczkowski, Iwona Poźniak, Bożena Żuk

WSPÓŁPRACA: Dorota Czapiewska, Irena Czyż, Irena Drozd, Aldona Grzeszczak, Władysława Hanuszewicz, Jolanta Janonis, Joanna Kierul-Cieślak, Renata Kołosowska, Anna Kreft, Ewa Misiewicz, Wioletta Pająk, Grażyna Przybylak, Agata Szklarkowska, Marzena Tuliszka, Maria Grażyna Wieczorek, Elżbieta Wild, Dorota Werbińska, Marek Wróblewski

SKŁAD KOMPUTEROWY: Grzegorz Szuleta, Dorota Iwanowicz

KOREKTA: Iwona Poźniak, Jerzy Paczkowski, Joanna Kierul-Cieślak, Maria Grażyna Wieczorek

DRUK: Miejska Biblioteka Publiczna w Słupsku

WYDAWCA: Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, ul. Poniatowskiego 4a, tel/fax sekretariat: 59 84-23-567, doskonalenie: 502 644 975, www.odn.slupsk.pl; e-mail: wydawnictwo@odn.slupsk.pl; kursy@odn.slupsk.pl; sekretariat@odn.slupsk.pl

NAKLAD: 300 egz.
Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za poglądy i opinie autorów zamieszczonych tekstów. Zastrzegamy sobie prawo do skracania tekstów i do nadawania im własnych tytułów. Materiały prosimy dostarczać na nośnikach elektronicznych lub e-mailem: wydawnictwo@odn.slupsk.pl Numer zamknięto 21.05.2018 r.